ARAYIŞ

8 ŞUBAT 1982 SAYI: 51 HAFTALIK DERGİ 30 TL.

Ecevit'in tahliyesinden izlenimler

24 OCAK KARARLARI VE TARIM

Avrupalılığın gerçek anlamı

OKUYUCU MEKTUPLARI

OTYAM'A AÇIK MEKTUP

Arayış'ı Almanya'da sabırsızlıkla ve bir gün geç kalınca bir şey mi oldu korkusuyla bekleyen bir Arayış okuru olarak, biraz da Almancılar için Arayış içinde olsanız diyorum. Bu bizleri çok mutlu kılar.

Bizlere Almancılar dediler gururlandık, altın yumurtlayan tavuk dediler kubardık.

Bugün Almanya'daki genel işsizlik oranının çok üzerinde, Türkler arasındaki oran. Yeni yeni kanunlar çıkarıyorlar yaşarken öldürmek için.

% 92,3 ü 5-10 senelik genel okula, % 35 i ortaokula, % 4,2 si liseye giden ve bunlardan % 60-70 i diploma alamayan yavrularımızın durumu daha da iç acısı

Şayet Gazipaşa'lı Fikret OTYAM dostumuz Almanya'da Almancılar üzerine bir araştırma yapsa, kanlı gömleklerden çok daha kanlı gömlekleri dile getirmiş olur kanısındayım.

Arayışlarınızla başarılar dileği ile dostça selamlar...

Halil UÇAR
Sosyal Demokrat Parti
Türk Çalışma Grubu Başkanı
414 Krefeld Rand Str. 71
ALMANYA

ABONE OLMAK İSTİYORUM

Denizli Kapalı Cezaevi'nde bir yıl tutuklu bulunuyorum. Sürekli okumak istedigim halde Arayış'ı her zaman bulamıyorum. Çünkü Cezaevi'nde satılmıyor. Ben de dışardan getiremiyorum. Bu nedenle abone olmak istiyorum. Ne yapmam gerektiğinin bildirilmesini rica ediyorum.

Muammer ÖZDEMİR
Kapalı Cezaevi—DENİZLİ

ARAYIŞ'IN NOTU:

Sayın okurumuz, sorununuz bir çok okurumuzun da sorunu. Genellikle cezaevlerinde ARAYIŞ satılmadığı bildiriliyor bize.

Dergimize abone olabilmek için yıllık 1.500.-, Altı aylık 750.- , Üç aylık ise 375.- Türk Lirasının Ziraat Bankası Gaziosmanpaşa Şubesi 1200 numaralı hesabımıza yatırılması ve paranın yatırıldığına ilişkin makbuzun adresimize gönderilmesi yeterlidir.

İlginizin devamı dileğiyle saygılarımızı sunarız.

ARAYIŞ'A ÖNERİLER

Arayış öncelikle sayfa sayısını artırmalıdır.

Dergi içinde bulunan resimler ucuz olsun diye devamlı siyah beyaz olarak basılabilir. Kanıt teşkil etmeyen resimler dergi sayfalarından çıkarılabilir. Böylece yazılara daha çok yer kalabilir.

Arayış'ın bastığı resimlerin hepsini (Özal, Mr. Haig v.s.) tanıyoruz. O resimlerle yazıların yerini kapamaya ne gerek var.

Sayfa sayınız çok olsun da kağıdı kalitesiz olsun biz okurlar için hiç önemli değil.

Ve Arayış'ın bir hatası, şiir yok Arayış'ta.

Bugünkü koşullarınızla şiire yer açamıyorsanız iki sayfa artırın, derginin fiyatını da yükseltin. Biz bu durumu anlayışla karşılarız. Ve sizlerde böylece geleceğe renk vercek bugünün genç şairlerine sahip çıkmış olursunuz.

Ali BEKTAŞ
Bir grup ARAYIŞ okuru
adına ANKARA

BİZE DE HAK VERİLSİN

1977-78 döneminde A.İ.T İ. A Mali Bilimler ve Muhasebe Y. O. kayıt oldum o dönemin verdiği huzursuzluk ve can güvenliğinden yoksun ortamı yüzünden okula devam etmeden sadece sınavlara girdim. 1979-80 güz döneminde sınav haklarımı doldurduğum gerekçesiyle kaydım silindi. Son üniversiteler yasasının geçici 13. maddesi ve YÖK Başkanı Doğramacı'nın açıklamasıyla biraz ümitlenmiştim. Ancak Akademi Yönetim Kurulu aldığı kararla sadece 1981 güz döneminde kaydı silinenlere 1. hak tanıdı oysa 12 Eylül 1980'den sonra herkes her okula istediği gibi can güvenliği içinde gidebiliyordu. Ben ve benim durumumda olan mağdur olmuş öğrencilerin hakları gözetilmeksizin sadece göstermelik olarak yönetim kurulunun almış olduğu karar bizi büsbütün perişan etmiş son ümidimizi de yok etmiştir. Akademi yönetim kurulu verdiği kararı inceleme gereği duyarsa belli nedenlerle haklarını kaybetmiş yüzlerce öğrencinin sorununa çözüm getirilmiş olacaktır.

Nizam YILMAZ—ANKARA

ABDİ İPEKÇİ SPOR TESİSİ SPORLA İLGİLİ DEĞİL Mİ?

Değerli Gazeteci Abdi İpekçi öldürüldüğü zaman yer yerinden oynadı. Televizyon, Gazeteler sayfa sayfa yazdı. Özel programlar yayınladı. Resmi ve özel kuruluşlar elbirliği edip olayı kınadılar. Günlerce, haftalarca sürdü bu. Sonunda İstanbul'da Yedikule dışında büyük bir araziye spor tesisi yapılacağı açıklandı. Ve Abdi İpekçi Spor Tesisleri'nin temeli atıldı.

Televizyon bu temel atma törenini verirken gazeteler de bu olumlu adıma geniş yer vermişlerdi.

Geçen gün aklıma geldi gidip şu tesisleri bir göreyim dedim. Dediğimi de yaptım ve gittim. Gördüklerimden utandım. Temel atılan o alanda inek ve keçiler ot bulmaya çalışıyorlardı.

Kitle sporu diye kampanyalar yürüttüğümüz ve spor tesisleri konusunda "yaygınlaştıracağız" diye açıklama üstüne açıklama yaptığımız günümüzde Abdi İpekçi'nin adıyla temeli atılan spor tesislerinin durumu çok ibret verici ve öğreticiydi. Her şey bir yana acaba Abdi İpekçi spor tesisi sporla ilgili değil mi?

Hakkı ÖZKONUK
İSTANBUL

NASIL ÖLÜM ANLAYAMADIM?

Arayış'ın 49'ncu sayısında "Korku şoku ile ölüme sebebiyet" yazısını okudum ve gerçekten şaşırdım. Bu nedenle yazıyorum.

Korku şoku ile ölüme sebebiyet vermenin nasıl olduğunu ve ölüme nasıl sebebiyet verdiğini anlayamadım.

Korku şoku ile ölüm deniyor ama raporda içi kanamadan öldüğü yazılı.

Mustafa PALA
İSTANBUL

BU GENÇLER NE OLACAK?

Sokakta kalanlardan biri de ben olduğum için yukarıdaki soruyu sordum. Ama bugüne kadar olduğu gibi bugünden sonrada sorunun yanıtını alabileceğimi sanmıyorum. Arayış 40'ncı sayısında konuya ilişkin bir yazı yayınladı yine yanıt yok.

Burdur Eğitim Enstitüsü'nden kaydımız silineli bir yıl geçti. Bu gençler ne olacak biz ne olacağız? Umarım ki bir ilgili bu soruna eğilir.

Mustafa FISTIKÇI
BURDUR

BİLGİNİZ VAR MIDIR, YOK MUDUR?

Ben İstanbul'da otururken Şirinevler semtine ARAYIŞ dergisi gelmiyordu. Ocak 1982 den itibaren İstanbul'dan ayrıldım Diyarbakır Kulp ilçesine geldim. Buranın da İstanbul Şirinevler'den farkı yok. Arayış, bırakalım ilçeyi Diyarbakır'da bile bulunmuyor. Geldiğinden bile şüpheliyim.

Ben ve benim gibi birçok kişi okumak istiyor ama derginizi bulamıyor. Bilmem bilginiz var mıdır, yok mudur?

Sabri YAVAŞ
DİYARBAKIR—KULP

OKURLARIMIZA

Sayın Lütfi Kılıçöte
Beylerbeyi-İSTANBUL

Görüşleriniz ve düşünceleriniz için teşekkürler. Yazdıklarınız yargılamalar ile ilişkin olduğu için yayınlayamıyoruz. Bizi anlayışla karşılayacağınıza inanıyoruz.

Saygılarımızla.

Sayın Mehmet SERTTAŞ
ISPARTA

Yazdıklarınıza katılmamak olanaksız. İşkencenin insanlık suçu olduğunda herkes birleşmiş görünüyor.

Mektubunuzu ayrıntısıyla yayınlayamadığımız için bağışlayacağınızı umuyoruz.

Saygılarımızla

Sayın Hüseyin SAĞDIÇ
Batı BERLİN-ALMANYA

Uyarınız için teşekkürler. Yurttışı abonelerimize abonelerini yenilemeleri için dergimizin okuyucu mektupları sayfasında çağrı yapıyoruz. Mektubunuzun bize bu olanağı vermesinden memnunuz.

Yakın ilginizin devamı dileğiyle saygılarımızı sunuyoruz.

Sayın O. Ali ESEN
MANAVGAT

TÖB—DER'in kapatılmasına ilişkin yazdıklarınızı yasal sakıncası nedeniyle yayınlayamadığımızı bilmenizi isteriz.

İlginizin sürmesini diliyoruz.

Saygılarımızla.

Sayın Mustafa ARSLAN
ORHANGAZİ—BURSA

TRT'nin müzik politikasına ilişkin olarak yazdıklarınızı ve yılbaşı programı için önerilerinizi mektubunuz elimize geç ulaştığı için ne yazık ki kullanamadık.

Saygılarımızla.

ARAYIŞ
HAFTALIK DERGİ

ARAYIŞ Yayıncılık ve Matbaacılık A.Ş. adına: İMTİYAZ SAHİBİ:
ŞAHİN MENGÜ

Yazı İşleri Müdürü
Mehmet ERDÜL

ADRES:
Reşit Galip Caddesi No: 94
Gaziosmanpaşa/ANKARA
TELEFON: 26 00 56

İLAN KOŞULLARI
Dört renkli kapak: 75 bin TL
İç sayfalar renkli: 60 bin TL
Kapa içleri: 50 bin TL
Öteki Sayfalar: 40 bin TL
Sütun santimi: 800 TL

ABONE KOŞULLARI
Yurtiçi:

Yıllık: 1.500 TL. Altı Aylık: 750 TL. Üç Aylık: 375 TL.

Yurtdışı

Almanya	104 DM
Avusturya	770 Avusturya Şilini
Danimarka	350 Danimarka Kronu
Finlandiya	275 Fin Markkası
Fransa	245 Fransa Frankı
Hollanda	120 Hollanda Florini
İngiltere	25 Sterlin
İsveç	250 İsveç Kronu
İsviçre	100 İsviçre Frankı
Irak	30 Irak Dinarı
Norveç	310 Norveç Kronu
S.Arabistan	194 Riyal
Yugoslavya	2354 Yugoslavya Dinarı
ABD ve Avusturalya	70 ABD Doları

Abone bedelinin Ziraat Bankası Gaziosmanpaşa Ankara Şubesi 1200 numaralı hesabımıza yatırılması gerekmektedir. Yatırıldığına ilişkin makbuzun P. K. 75 Küçükesat-ANKARA adresine gönderilmesini rica ederiz.

PİKAJ-MONTAJ
ARAYIŞ Teknik Servisi
DİZGİ: Çizgi Reklam Tel: 18 60 97
FİLM ÇEKİMİ: Er Ofset 29 66 79
BASKI: Daily—News Matbaası

SAYI : 51
FİYATI : 30 TL.
8 ŞUBAT 1982

YAZI İŞLERİ'NDEN

OKURLARIMIZIN İSTEKLERİ VE YAZI KURULUMUZUN KARARLARI

Günlük gazete fiyatlarına yapılan zam nedeniyle, eskiden birden fazla gazete alarak tüm olayları izleyebilme olanağı bulan okurlarımızın, yeni fiyatlar nedeniyle tek gazeteden olayları izlemek durumunda kalacaklarını bildirmeleri üzerine, Yazı Kurulumuz son yaptığı toplantıda, ARAYIŞ'ın bundan evvelki sayılarında yayınlanan Salı'dan Salı'ya benzeri haftalık haber özetlerinin verileceği bir sayfa ayrılmasını kararlaştırdı.

Öte yandan yine okurlarımızdan aldığımız mektupları ulaştırdığımız Yazı Kurulu, Okurlarımızın isteği doğrultusunda ARAYIŞ'ın bir sayfasının da "Televizyon Sayfası" olarak ayrılmasına karar verdi.

Yazı Kurulumuzun kararlarını önümüzdeki haftadan itibaren uygulamaya başlayacağız.

Yeni ve daha iyi ARAYIŞ'larda buluşabilmek umuduyla mutluluk ve esenlikler dileriz.

Saygılarımızla.

DERGİNİN İÇİNDEN

Haftanın yazısı

AVRUPALILIĞIN GERÇEK ANLAMI

ARAYIŞ

Korkular şimdilik gerçekleşmedi ve Türkiye yine *"şimdilik"* Avrupa Konseyinde kaldı. Dışarıda, yalnızca kendi ulusal çıkarları açısından, Türkiye'yi yalnızlığa itmek isteyen Yunanıstan'ın, içerde ise konuya dar görüşle yaklaşıp, Avrupa ülkelerinin her isteğinde bir *"İçişlerine karışma"* ya da *"şımarıklık"* arayanların baskılarına karşın Türkiye Avrupa'da kaldı.

Kaldı ama, sorunun özü de henüz çözülmüş olmadı. Çünkü Türkiye'nin Avrupa içinde kalıcı bir yere sahip olup olamayacağı sorusu ancak sayın Devlet Başkanı'nın açıkladığı takvimin uygulanması ve ortaya çıkacak demokrasinin özüyle yanıtını bulacak.

* *
*

Birbiri ardından ülkemize gelenler, bir zamanlar Batı yanlılığını *"Batı uyduluğuna"* kadar götürüp de şimdi son gelişmelerden sonra Batı'ya düşman kesilenlerin dediği gibi birer *"müfettiş"*midirler ?

Bu ülkeler Türkiye'nin içişlerine mi karışmaktadırlar? Bu soruların yanıtını vermeden ve önyargılı değerlendirmeler yapmadan önce Avrupa Konseyi'nin kısa geçmişine bakmada yarar vardır.

Avrupa bütünleşmesiyle ilgili düşünceler çok eskilere dayanmakla birlikte, bugün konumuna ikinci Dünya Savaşından sonra ulaştı. İkinci Dünya Savaşının sayısız acılarını en çok çeken kıta, Avrupa olmuştur. Ve bu savaşın nedeni olan Nazi ve Faşist hareketleri, aynı acılara katlanmak istemeyen bir Avrupa'yı her zamankinden daha duyarlı hale getirmiştir. İşte bu duyarlılık ve büyük acıları bir daha tatmamak duygusudur ki, *"Avrupalılık bilincinin"*, *"temel hak ve özgürlüklere saygı bilinciyle"* özdeş kılmıştır. Avrupalı dostlarımızın bu konudaki duyarlılıklarını, *"müfettiş"*, *"İçişlerine karışmak"* gibi kavramlarla suçlamadan önce bu tarih bilincinin anlamını görmek gereklidir.

Bilindiği gibi Türkiye 8 Mayıs 1949 günü Avrupa Konseyi'ne üye olmağa çağrılmıştır. Türkiye'de çok partili demokrasiye geçildiği yıllara rastlayan bu tarihlerde, bir yandan Avrupa, yeni siyasi yapısıyla Türkiye'yi kendi sınırları içinde görmeği kabullenirken, Türkiye'de Avrupalılık kavramının -mayasını 20'nci yüzyıl diktatörlüklerine karşı çıkıştan alan- bu yeni özünü kabullenmiştir.

Bu arada çok partili düzenin erdemlerini kısa zamanda tanıyan Türk halkı da üyeliğinin hemen gerçekleşmesi için sabırsızlanmıştır.

* *
*

Avrupalılık bilincinin özündeki bu düşünce dikkate alındığında Avrupa Konseyi'nin Türkiye ile ilgili kararının garipsenmemesi gerektiği de anlaşılır. Çünkü üye ülkeler, Türkiye'yi Konsey'den çıkarmanın işleri daha da ağırlaştıracağını kabul etmişler, Türkiye'ye Konseye girerken kabul ettiği ilkeleri yerine getirmesi gerektiğini anımsatmakla yetinmişlerdir.

Aslında, *"dini azınlıklara baskı yapılmamasını isteyen"* anlamsız ve yersiz cümle bir yana bırakılırsa Avrupa Konseyi'nden çıkan metin bir uzlaşma metnidir. Türkiye'de olduğu gibi, Avrupa Konseyi'nde de ilişkilerin koparılmasından yana olanlar isteklerini kabul ettirememişler ve sağduyu galip çıkmıştır. Başka deyişle, ne Avrupa Türkiye'yi kendi topluluğu dışına çıkarmakta bir yarar görmüş, ne de Türkiye duygusal bir tavırla buradan ayrılma kararı almıştır.

* *
*

Avrupa sınırları içinde kalmanın Türkiye açısından sayısız yararların bulunduğu açıktır. Bu yarar herşeyden önce uluslararası ilişkiler açısından değerlendirilmelidir.

Avrupa Konseyi dışında kalmak, Türkiye'nin, demokrasiden çok kendi dar stratejik amaçlarını düşünen ülkelere bağımlılığını arttırır. Uluslararası gerginliğin arttığı şu dönemlerde debu tür bağımlılıklar istemediği halde Türkiye'yi serüvenlere sürükleyebilir.

Öte yandan Avrupa'yla gerginleşen bir ilişki , Türkiye'nin gerek ulusal, gerekse uluslararası sorunlarda, Avrupa'nın yadsınamaz politik ağırlığından yoksun kalması sonucunu doğurur. Papandreu'nun sorumsuz çıkışlarının birbirini izlediği şu ortamda böyle bir durumun Türkiye'nin çıkarına olacağını söylemek çok güçtür.

Avrupa içinde yer almak yalnızca bir siyasal ve toplumsal düşünceyi paylaşmak anlamına gelmiyor. Bunun yanında bu ilişkilerin yadsınamaz bir ekonomik boyutu vardır. Avrupa ülkeleri Türkiye'nin dış ticaretinde önemli bir yer tuttuğu gibi, çok sayıda yurttaşımız da bu ülkelerde çalışmakta ve her yıl büyük ölçüde döviz sağlamaktadırlar.

"Avrupa olmazsa başkaları yardım eder" düşüncesine ge-

lince, bunun çok gerçekçi bir yaklaşım olmadığı da açıktır. Çünkü Türkiye'nin ekonomik gereksinimlerini tek bir devletin karşılaması olanağı yoktur.

* *
*

Türkiye'nin Avrupa ile ilişkileri yalnızca bu konularla da sınırlı kalmaz. Batı Avrupa kültürlerinin Türk yaşamına da gimesi, çağdaş yeni değerlerin oluşmaya başlaması, Avrupa bağlantılarının yalnızca duygusal ve öznel bağlar olmadığının göstergesidir. Ayrıca bu kültürel değerlerin kurmağa çalıştığımız demokrasinin verimli toprakları olduğu da unutulmaması gereken bir öteki gerçektir.

Anadolu tarih boyunca çeşitli kültürlerin bir bileşimini oluşturma savını bağrında yaşatmış ender topraklardan biridir. Bu bileşimde doğu olduğu kadar Batı uygarlıklarının da katkısı büyüktür. Dolayısıyla bu musluklar içinde en üretkenlerinden birini kapatmak Türk kültürünü de olumsuz yönde etkileyecektir.

Tabii bütün bunlardan öte, Batı ile bu tür bağları koparmak yeni Türkiye'nin temelinde bulunan *"Kemalist savdan"* ayrılmak anlamını da taşıyabilir. Türk halkı bu savdan henüz vazgeçmiş değildir. Çünkü 1946'dan bu yana yaşattığı ve tadını aldığı çok partili demokraside bu savın küçümsenemeyecek bir yeri bulunduğunun bilincindedir.

* *
*

ARAYIŞ daha birinci sayısında, eğer dünyadaki yerimizde, Batıyla ilişkilerimizde geleneksel yerimizi sürdürmek istiyorsak, bunun gereklerinin başında demokratik bir ülke olmanın geldiğini yazmıştı. Bunun gereklerini gerçekten yerine getireceğimize inanıyorsak, Batılı ülkelerin bu yoldaki girişimlerini gereksiz bir sinirlilikle karşılamayalım. Türkiye'nin her zamankinden daha çok soğukkanlılığa gereksinimi vardır.

Türk halkını demokrasiye layık gören ve bunun için bazı girişimlerde bulunan bir ülke, Türkiye'ye yalnızca stratejik çıkarları açısından bakan, dolayısıyla rejimin demokratik olup olmamasıyla hiç ilgilenmeyen bir ülkeden daha az mı dosttur? Özellikle bazı Kuzey Avrupa ülkelerinin davranışlarında bir tür *"düşmanlık"* arayanlar,bu soru üzerinde içten bir biçimde düşünmek zorundadırlar. İskandinav ülkelerinin uluslararası ilişkilerinde ve öteki uluslara yaklaşımlarında hep eşitçi bir yaklaşımı benimsedikleri bilinmektedir.

Kendi ülkelerinde çalışan yabancılara çeşitli haklar tanımakta başı çeken bu ülkeleri suçlarken, bu özelliklerini unutmamak gerekir. Böyle davranan ülkelerin uluslararası ilişkilerinde *"çifte standart"* kullanmaktan kaçınmaları, doğul olmaktan öte, sağlıklı bir uluslararası sistemin kurulmasına da büyük katkıları olacak bir yaklaşımdır..

Hristiyan Demokratından, sosyalistine kadar bütün İskadinav parlamenterlerin aynı yönde oy kullanması da demokrasi anlayışındaki bir yerleşikliğin ve bunun gereği olan *"çifte standart"* uygulamasından kaçınmanın bir ifadesidir.

İskandinav örneği şunu da öğretmektedir çağımıza: Saygın bir dış politika boş bir savsöz değildir. Gerçek bir saygınlık, iç politika ile doğru orantılıdır. Dolayısıyla Türkiye hakkında *"insan hakları komisyonuna başvurulması"*. O'nun saygınlığına gölge düşürmez. Daha önceleri de bir çok ülke hakkında insan hakları komisyonuna başvuruldu. Böyle bir girişimden aklanarak çıkmak ise kuşkusuz Türkiye'ni saygınlığını daha da arttıracaktır. Zaten, başka Devlet Başkanımız Sayın Evren olmak üzere bir çok yönetici insan hakları konusunda duyarlı olduklarını bir çok kez dile getirdiler. Sayın Evren, bizzat Avrupa Parlamentosundan gelen heyet üyelerine, ellerinde herhangi bir iddia varsa bunu Adalet Bakanına vermelerini istemiştir. Durum böyleyken, Avrupa Konseyi'nin zaman zaman başvurduğu bir mekanizmaya "Bu denli tepki göstermek gerekli miydi?" sorusu akla geliyor.

Ayrıca böyle bir tepkiyi Avrupa Konseyi'nden çıkmak gibi bir karara dönüştürmenin taktik bir yanılgısı da olabilir. Çünkü Türkiye Konsey'den ayrılırsa Avrupa'da kimse, *"Türkiye gururu incidiği için Konsey'den çıktı"* demez. İnsan Hakları konusundan çekindiği için böyle yaptığı yolunda işleyen bir propaganda bir anda yayılacaktır Avrupa'ya.

* *
*

Türkiye konusu Avrupa Konseyi'nde konuşulurken, Bir Norveç'li Parlamenter, *"Eğer Türkiye'de ikinci sınıf bir demokrasi kurulacaksa Türk halkı buna layık değildir"* dedi. Ancak asıl önemli olan *"bizim kendimizi böyle bir demokrasiye layık görüp görmediğimizdir"* Biz, insan haklarına dayalı gerçek çoğulcu bir demokrasi kurmak, sorunlarımızı karşılıklı uzlaşmalara dayanan sağlam demokratik temeller üzerinde çözmek istiyorsak bu sınavdan yüzümüzün akıyla çıkacağız demektir.

OLAYLARIN YORUMU

PETROL FİYATLARI YENİDEN DÜŞECEKMİ... ?

13 Ülkeden oluşan Petrol Dışsatımcısı Ülkeler Örgütü (OPEC), Üyeleri arasında aylarca süren çetin bir savaşımdan sonra, geçtiğimiz Ekim ayında, varil başına 34 dolarlık *"birleşik fiyat"* konusunda anlaşmıştı. Ne var ki, dünyada petrol istemi gerilemekte olduğu için, petrol fiyatının bu düzeyde kalması şimdi kuşkulu gözüküyor. OPEC üretiminin yaklaşık yüzde kırkını gerçekleştiren Suudi Arabistan, petrol fiyatına bugünkü düzeyinde istikrar kazandırmak amacıyla petrol üretimini kısmazsa, OPEC'in gelecek Mayıs ayında Ekvator'un Quito kentinde yapmayı plan ladığı toplantıdan önce ivedi toplanarak petrol fiyatlarında yeni bir indirim konusunu ele almak zorunda kalacağı anlaşılıyor.

Suudi Arabistan Petrol Bakanı Zeki Yamani ise, geçen hafta yaptığı açıklamada *Suudi Arabistan'ın varili 34 dolarlık petrol fiyatını savunmak için günde 8,5 milyon varil olan petrol üretiminde resmen bir kısıntı yapmıyacağını ve üretim düzeyini piyasa koşullarının belirleyeceğini bildirmiş bulunuyor.* Gözlemciler İran ve Irak tam kapasite ile üretime geçinceye dek Suudi Arabistan'ın günde 1 milyon varilin ötesinde bir üretim kısıntısına gitme olasılığının az olduğunu belirtiyorlar.

O arada OPEC'in resmi petrol fiyatlarında yeniden indirim yapması yönündeki baskılar büyüyor. Çünkü, bir yandan dünya piyasalarında *spot petrol fiyatları**gerilerken, bir yandan da dünya petrol tüketimi konusunda yapılan kestirimler, bir yıl önce yapılan kestirimlerin aksine, 1982 yılında da, geçen yıla göre daha az olmakla birlikte dünya petrol tüketiminin geriliyeceğini gösteriyor. Bir yıl önce yapılan kestirimler, 1980 yılında yaklaşık yüzde 8 gerilemiş olan dünya petrol tüketiminin 1981 yılında canlanacağı yolundaydı. Oysa, tüketimdeki gerileme 1981 yılında yüzde 6 olarak gerçekleştiği gibi, bu eğilimin hafifliyerek 1982 yılında süreceği sanılıyor.

Başlangıçta, petrol sunumu ile petrol istemi arasındaki dengenin 1982 ortalarında sağlanacağını umut eden Zeki Yamani de şimdi, özellikle ABD ekonomisindeki daralma nedeniyle bu dengenin sağlanmasının gecikeceği yönünde görüşünü değiştirmiş bulunuyor.

Yamani

Öte yandan, bir tüketiciler kulübü olan Uluslararası Enerji Ajansı, günümüzde yaklaşık günde *36,5 milyon varil* olan petrol tüketimini 2000 yılında günlük *26.5 milyon* varile düşürmeleri konusunda üyelerini sıkıştırıyor. Eğer bu hedefe ulaşılırsa, OPEC üretiminin önümüzdeki yıllarda günde *25 milyon varilin* üzerine çıkmasına gerek kalmıyacak.

Petrol fiyatlarının bugünkü düzeyini koruması, hele gerilemesi, hem dünya ekonomisi için hem de özellikle petrolü olmayan gelişme sürecindeki ülkeler için olumlu bir gelişme. Böylece petrolü dıştan alan ülkelerin petrol faturaları belki geçmişte olduğu kadar hızlı artarak dış ödeme güçlüklerini daha da ağırlaştırmıyacak. Ama, tüm ülkelerin petrol faturalarını dolarla ödemek zorunda olmaları ve doların sürekli değer kazanması, dünya petrol fiyatlarındaki duraklamaların, gerilemelerin olumlu sonuçlarının tüketicilere yansımasını önlemeğe devam edecek ve o nedenle dünya petrol fiyatları gerilese bile tüketiciler için petrol, önümüzdeki yıllarda da pahalı bir mal olma niteliğini koruyacak.

*
Devletten, devlete yıllık bağlantıların dışında açıktan parakende olarak petrol alımı.

PORTEKİZ'DE TARİHİ UZLAŞMA

1974 Karanfiller Devrimiyle faşizmin karanlığından kurtulan Portekiz bugünlerde yeni bir bunalım geçiriyor. Bunalımın kaynağında bir anayasa sorunu var. Bunalım bazılarınca, sağın bir oyunu, Devrimin kazanımlarının geri alınması olarak değerlendiriliyor. Ancak Portekiz'deki bunalım böyle yüzeysel sloganlarla anlayabilme olanağı yok.

Bunalım, aslında Portekiz'de bir anayasa değişikliği isteminden kaynaklanıyor. 1974 Devriminden sonra kabul edilen anayasanın bugün bir çok yakınmalara neden olduğu uzun süreden beri biliniyor. Ancak Portekiz'de anayasa değişikliği isteyenlerin arasında sosyalistler de bulunuyor.

Bilindiği gibi Portekiz'de 1974 Devriminden sonra Yarı Başkanlık denilebilecek bir anayasa kabul edilmişti. Anayasa, Devlet Başkanı ve ona eşlik eden Devrim konseyine büyük yetkiler tanımakta, buna karşılık siyasi partiler ve Millet Meclisini ikinci plana itmekteydi. Bu anayasanın tepeden inmeci eğilimler taşıdığı bilinmekle birlikte, sağ güçlerin Devrimin kazanımlarına alabildiğince saldırdığı bir ortamda, bu durum gözardı edilmişti. Ancak aradan geçen zaman Anayasa'nın doğurduğu bu sıkıntıların giderek ağırlaştığını gösterdi. Bu çelişki özellikle seçimden seçime iyice berraklaşıp açığa çıktı.

Şu sıralarda, amaçları, çözüm önerileri farklı da olsa siyasi partilerin çoğu bu sorunu çözmek için biraraya geldi. İlk elde yapılmak istenen iş Cumhurbaşkanının, halkın seçtiği meclis ve bunun içinden çıkan Hükümet ile uzlaşmazlığa düşmesine neden olan anayasa çıkmazını açmak. İkinci aşamada ise Halk iradesine dayanmadığı halde seçilmiş kurumlara müdahelede bulunabilen kurumları kaldırmak.

Kısaca, Portekiz şu sıralar çoğulcu demokrasi yolunda küçümsenemeyecek bir tarihi uzlaşma dönemi yaşıyor.

OLAYLARIN YORUMU

APDİ İPEKÇİ'Yİ ANMAK

Ölüm yıldönümünde Abdi İpekçi'yi bir kez daha andık. İpekçi basınımızın ne ilk, ne son şehidi. Cavit Orhan Tütengil, Bedrettin Cömert, Bedri Karafakıoğlu ve daha başka bir çok düşün adamının katledildiği bir ortamda gazetecilik mesleğinin de şehitler vermesi doğaldır kuşkusuz.

Halkının yüzde 50'si okuma yazma bilmeyen bir ülke için Abdi İpekçi kimdir? Neyazık ki değişme hızının okuma hızını yaya bıraktığı toplumumuzda böyle bir sorunun yanıtını almak için Abdi İpekçi'nin öldürülmesi beklendi. Çünkü O'nun ardından akıtılan gözyaşları, bir anlamda bir mesleğin; gazetecilik mesleğinin de bu toplumda meşruluğunu kazandığını gösteriyordu.

Toplum bilimcilerin gözümde demokrasinin yerleşmesi onun kurumlarının yerleşmesiyle mümkündür. Ama bundan da önemlisi, o toplumda yaşayan insanların bu kurumsallaşmanın bilincinde olmasıdır. Dün *"kız verilmez"* dediği mesleğin bir üyesinin ardından, toplum bugün içten gözyaşları duyuyor, O'nu aynı duygularla anıyorsa, iletişim mesleği artık kurumsallaşıyor demektir ....

Abdi İpekçi hergün yazdığı *"Durum"* adlı köşesinde bir kurum haline gelirken, bu mesleğin de kurumsallaşmasına katkıda bulunmuş, bu çağın yüz akı gazetecilerden biriydi. Birey ve mesleği arasındaki bu diyalektik ilişki yarının Türk demokrasisinde kalıcı yapıların oluşmasına katkıda bulunacaktır.

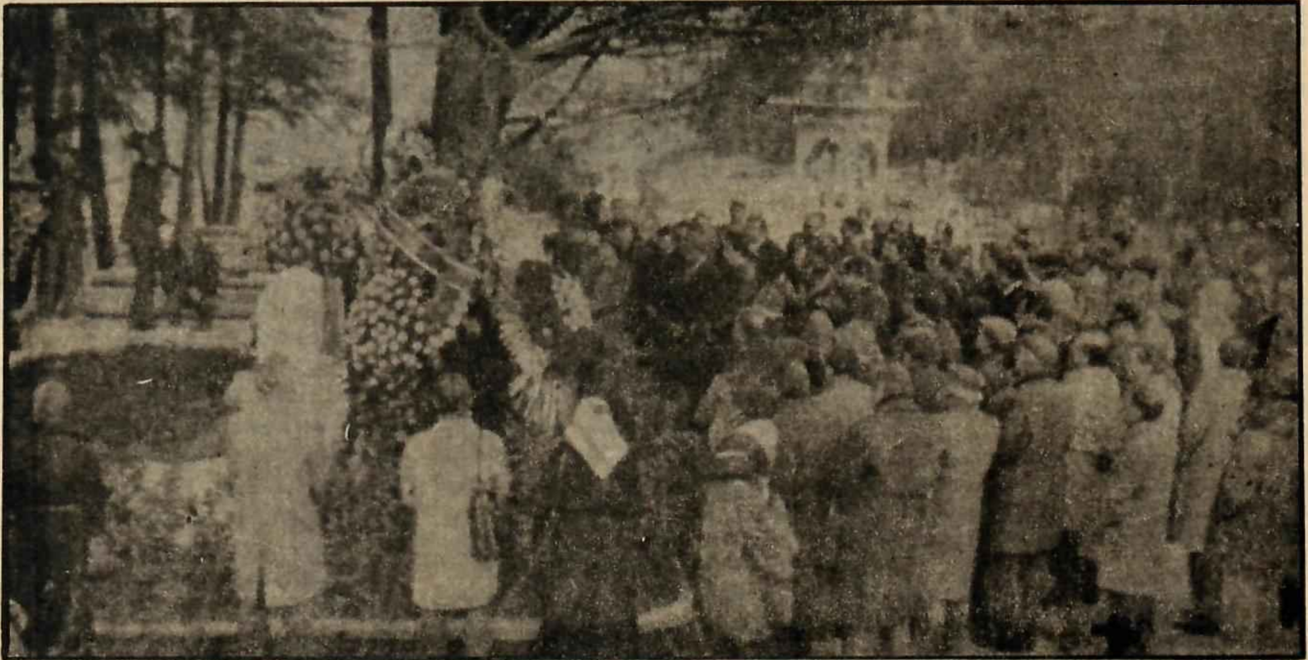
Kitle iletişiminin kurumsallaşması demokrasinin güvencelerinden birisidir. Ancak kitle iletişiminin yarattığı bu kişilerin böyle ani biçimde aramızdan ayrılması, yalnızlığımızın bir kat daha artmasına yol açar. Çünkü o kişilerle birlikte giden, aileden birisidir.

Abdi İpekçi'yi anmak, kuşkusuz yalnızca onun kişiliği ardından gözyaşı dökmek değil. Her yıl O'nu anarken, geçtiğimiz dönemlerde demokrasimize yönelen tehditleri, bu yolda çeşitli ideolojik kılıflar altında oynanan oyunları da düşünmeliyiz. Bunca zorluklarla yaşatmağa çalıştığımız demokrasinin yarın yazılacak tarihlerinde bütün bu insanların böyle simgesel bir anlamı olacaktır. Onlar, aynı dönem de ölen binlerce isimsiz insan adına da konuşacaklardır.

Abdi İpekçi'yi bu yıl basın açısından da çok değişik bir ortamda anacağız. Basın bir yandan başlayan yeni dönemin sıkıntılarını yaşarken, bir yandan da yeni oluşumlara sahne olmağa hazırlanıyor. Görülmemiş bir sermaye ile pazara giren bir yeni gazete şu günlerde son hazırlıklarını yapıyor. Öte yandan, gerek basın, gerek siyasi tarihimizde yine simgesel anlamlar yüklenmiş bir gazete *"Akşam"*'da uzun sürmüş bir yorgunluğun ardından aramızdan ayrıldı.

Cumhuriyetin ikinci yarı yüzyılını yaşarken, artık gazetenin, radyo ve televizyonunun Türk insanı için vazgeçilmez bir anlamı vardır. Özgür ve demokratik bir basın geniş halk yığınlarının en büyük güvencelerinden birisidir. Ama ne yazık ki geniş halk kitleleriyle birlikte teröristler de bu gerçeğin bilincine varmıştı. Abdi İpekçi işte bu yanlış bilincin iyi seçilmiş bir hedefiydi.

İkinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesindeki psikolojik iklimi andıran günümüzde basının bu işlevini iyice anlamamız gerekir. Hem bu mesleği yürüten kimseler, hem de artık gazete okumayı günlük yaşamın doğal bir parçası olarak gören bizler.

—Demokrasiye, özgürlüğe ve barışa sıkılan kurşunlarla şehit edilen Abdi İpekçi anıldı.

24 OCAK KARARLARI VE TARIM

Bürhanettin AHİPAŞAOĞLU

ÖZAL'ın piyasa ekonomisinde, büyük balıkların küçük balıkları yuttuğu gibi, büyük işletmelerde, küçük işletmeleri eritip yok etmektedir. Bu durum hemen her sektörde görülmektedir. Ama, yapısındaki çarpıklık nedeniyle tarım kesimindeki çöküntü öteki kesimlerden doğal olarak daha önce başlamıştır.

Uygulanan politika sonucu; verim ve üretim düşmüş, üretim deseni değiştirmiş çiftçi geliri azalmış, aracı ve tüccar kazançları artmış pazar ve fiyat dengesi bozularak tarım kesiminde ekonomik hayat durmuştur.

Bu noktaya gelinceye kadar, tarımın bünyesine ters düşen bir dizi kararlar alınmıştır:

* *Tarım kesimi yabancı sermaye ve Çok Uluslu şirketlere açılmıştır.*

* *Girdi ve fiyat subvansiyonları kimyasal gübrenin dışında kaldırılmıştır.*

* *Sanayi kesiminde üretilen girdilerin fiyatları, işverenin isteğine göre belirlenmek üzere olanak sağlanmış, girdi fiyatları olabildiği kadar artırılmıştır.*

* *Tarımsal kredilerin faiz oranları, çiftçinin kredi kullanmasına olanak vermeyecek şekilde arttırılmıştır.*

* *Destekleme alım kapsamına giren ürünler kısıtlanmış destekleme fiyatları teknik-ekonomik-sosyal ögeler gözetilmeden maliyetine yakın saptanmıştır.*

* *Tarımsal ürün fiyatlarının serbest piyasa koşullarında oluşması önlenerek dışalıma yönelinmiştir.*

* *Çiftçinin ekonomik güçsüzlüğüne karşın, devlet alıcı kurum ve kuruluşlarınca satın alınan ürünlerin ederlerinin uzun süreli taksitlerle ödenmesi yeğlenmiştir.*

* *Merkez Bankasında dışsatım için oluşturulan kredinin 4/3'ü sanayi ürünlerine kullandırılmıştır.*

* *Tarımsal kazançlardan alınan vergiler arttırılmış, ekonomik yeterliliğe kavuşamayan işletmeler de vergi kapsamına alınmıştır.*

* *Çiftçiyi hazırlamadan ve gerekli özendirici önlemler alınmadan, tütün ve çay ekim alanları ve bu alanlardan alınacak ürün miktarı sınırlandırılmıştır.*

Tarımımızın bünyesine tümüyle ters düşen bu önlemlerde, toplumun en güçsüz kesiminin devlet desteğinden yoksun bırakılarak, serbest piyasa ekonomisinin katı ve acımasız koşullarında uğraş verip daha fazla dayanması beklenemezdi.

Hiç kuşkusuz, Türkiye Tarımını, başta yapısal bozukluklar olmak üzere sınırlayan birçok etmen vardır. Bu etmenlere karşın, 1963-77 arasında geçen 15 yıllık planlı dönemde, tarımsal üretimin yıllık büyüme hızı yüzde 3,3 olarak gerçekleştirilebilmiştir.

Sözkonusu gelişme hızıyla, artan nüfusun besin gereksinimi karşılanmış, tarımsal üretimin dışsatımdaki yeri korunmuş ve endüstrinin hammadde gereksinimi için yeterli üretim de yapılmıştır.

Tarım kesiminde, bu dönemin toplumsal açıdan en önemli yanı ise küçük işletmelerin varlıklarını sürdürebilmeleridir. Kuşkusuz, bu sonucun alınmasında tarım-sanayi arasındaki fiyat ilişkilerinin uzun dönemde tarım ürünleri lehine gelişmesinin etkileri olmuştur. Böylece verimlilik artışlarıyla elinde pazara sürebileceği daha çok ürün kalan ve giderek pazara açılan çiftçiler bakımından toprak oldukça güvenilir bir gelir kaynağı olmuştur.

Ekonomik krizin doruk noktasına ulaştığı 1977'de tarımsal üretim yüzde 1,2 oranında gerilemiştir. Ancak 1978-979 yıllarında çiftçiden yana ağırlıklı görüşler doğrultusunda alınan önlemlerle sözkonusu gerileme yüzde 2,8 oranında bir artışa dönüştürülmüştür.

TARIMDAKİ VERİLER

24 Ocak kararlarının uygulamaya konulmasıyla yıllık gelişme hızı 1980'-de yüzde 1,7'e, 1981'de ise yüzde 0,4'e düşmüş bulunmaktadır. Kalkınmanın bir başka göstergesi olan tarım sektörünün GSYİH içindeki payı ise 1963'-de yüzde 38,1 iken 1980'de yüzde 24'1'e, 1981'de yüzde 23,3'e düşmüştür.

DİE'nün rakamlarına göre, bitkisel ürünlerden; baklagiller yüzde 2,2, patates yüzde 3,3, zeytin yüzde 63, çay yüzde 32,8, tütün yüzde 14,5, elma yüzde 28,6, ayçiçeği yüzde 6,6 oranında gerilemiştir.

—Tarım kesimi devlet desteğinden yoksun bırakıldı.

1981 yılı ilk dokuz ayında şeker üretimi yüzde 16, şarap üretimi yüzde 8, kuruçay üretimi ise yüzde 15 oranında gerilemiş bulunmaktadır.

DİE'nün kaynaklarında buğday üretiminin yüzde 3,0 oranında arttığı, ay çiçeği üretiminin de yüzde 6,6 oranında gerilediği belirtilmektedir.

Ancak, buğday üretiminin 17 milyon ton yerine 13,5 milyon ton, ayçiçeği üretiminin 700 bin ton yerine 575 bin ton olarak gerçekleştiği ve bu konuda bilerek ya da bilmeyerek önemli yanılgılara düşüldüğü kanıtlanmıştır.

Buğday ve ayçiçeği üretiminde ger- →

çek rakamlar dikkate alındığında; buğday üretiminde yüzde 18,1, ayçiçeği üretiminde ise yüzde 23,3 oranında gerileme olduğu görülmektedir.

Böylece, tarım kesiminde yıllık büyüme hızının sıfır noktasında bir duraksama yerine eksi değerlere ulaşarak önemli boyutlarda gerilediğinden söz etmek daha gerçekçi bir yaklaşım olmaktadır. Nitekim, buğday, bitkisel yağ ya da ham yağ dışalımının giderek artması söz konusu stratejik ürünlerin üretimindeki gerilemenin boyutlarını ortaya koymaktadır.

Tarımsal üretim tahminlerinde yapılan abartmaların yalnız bu ürünlerde kalmadığı da bir gerçektir.

Konu üzerinde derinliğine bir araştırma-soruşturma yapılması, kişisel görüş ve çıkarlardan çok, ekonominin yerini ve yönünü belirleyen rakamların, daha bilimsel, gerçekçi ve yansız olarak elde edilmesi için gerekli önlemler alınmalıdır.

Özal'ın serbest piyasa ekonomisinde, hayvansal ürünler destekleme alım kapsamından çıkarılmıştır. Bunun sonucu olarak, gebe ve sağmal hayvanlar mezbahalarda kesilmiş, kalitesiz et üretimine olanak sağlanmış, besi işletmelerinin çoğunluğu ekonomik varlıklarını koruyamayarak çalışmalarını durdurmuşlar ve kaliteli et üretimi düşmüştür. Bundan da önemlisi, dişi hayvanların kesilmesiyle var olan üretim gücü yok edilmiştir. Böylece, gelecek yılların üretimi bugünkü politika değiştirilse bile tehlikeye sokulmuştur.

Süt alımı ve fiyat politikalarındaki kararsız tutum ve davranışlar nedeniyle çiğ süt alımı yüzde 6 oranında gerilemiş bulunmaktadır.

Hayvancılıkta maliyetin yüzde 65-75'i oluşturan yem fiyatları 1977'e göre yüzde 561 oranında artmıştır. Yem fiyatları hayvansal ürünlerin fiyatlarından daha çok arttığından yem/ürün fiyat dengesi bozulmuş ve üretici tam anlamıyla bir darboğaza girmiştir.

Serbest piyasa ekonomisinin özellikle tarım kesiminde yarattığı bunalım nedeniyle, 1982'de üretimin daha hızlı biçimde gerileyeceği beklenmektedir. Özellikle başta buğday olmak üzere hububat gurubundaki ürünlerin üretimindeki gerileme daha belirgin olarak görülecektir.

Tarımsal üretimin nicelik ve nitelik yönünden düzeyini belirleyen gübre tohumluk ve ilaç gibi girdilerin tüketimi dikkati çekecek boyutlarda azalmıştır. Nitekim yıllık gereksinimi 400 bin ton olan sertifikalı hububat tohumluğunun 1981'de ancak 40 bin tonu çiftçiye verilebilmiştir. 1979'a göre 1981'de gübre tüketimi 2,5 Milyon ton azalmış bulunmaktadır.

Bu rakamlar, 1982'de daha da gerileyeceği ileri sürülen, üretim tahminlerinin en sağlıklı göstergeleridir.

Serbest piyasa ekonomisinin uygulamaya konulmasından sonra, tarımsal girdi fiyatları yüzde 500-1000 arasında artmıştır. Çiftçinin satınalma gücünün çok üstünde oluşan fiyatlar nedeniyle girdi tüketimi azalmış, üretim düşmüş, küçük ve orta boy işletmelerin varlıklarını korumaları tehlikeye girmiştir.

—Çiftçinin yüzünü güldüren üretimde artış..

Öte yandan tarımsal ürün fiyatları maliyetine çok yakın saptanmış ve enflasyon oranın altında kalmıştır. Özellikle 1981 ürünü soğan ve patatesin kaynağında çürütüldükten sonra, 10-15 lira gibi maliyetinin altındaki fiyatlarla devletin alıcı durumuna geçmesi uygulanan, politikanın çarpıklığını açıkça ortaya koymaktadır.

ÇİFTÇİ YARARLANABİLDİ Mİ?

Buğday örneğinde olduğu gibi, ürününü, TMO'si yerine, serbest piyasada oluşan fiyattan tüccara vermek isteyen çiftçi, devletin dışalıma yönelmesiyle bu olanaktan da yararlanamamıştır. Alım kampanyasının başında çiftçiden esirgenen fiyat, kampanya sonunda kilo başına 275 kuruş arttırılmış ama, elinde satacak buğdayı bulunmayan çiftçi yerine, bu durumdan aracı-tüccar yararlanmıştır.

Devletin alıcı kurum ve kuruluşları, çiftçiden aldıkları tütün, çay şekerpancarı, pamuk fındık ve üzüm gibi ürünlerin ederlerinin tamamını, hasat döneminden bu yana geçen uzun sürede henüz ödememişlerdir. Özal'ın sıkı para-kredi ve yüksek faiz politikasında sözkonusu durum ayrı bir anlam kazanmaktadır.

Tütün ve çay üretiminin kısıtlanmasına ve kaliteli ürün elde edilmesine karşın, bu ürünler için uygulanan üretim planının amaç ve hedefleriyle bağdaşmayacak biçimde destekleme fiyatı düşük tutulmuştur. Çiftçi geliri azalmış, üretim düşmüş, daha kaliteli ve standart ürün elde etmek için çiftçi yönünden ilgisizlik ve kararsızlık ortamı yaratılmıştır.

Özal'ın piyasa ekonomisinde, tarım kesimi Cumhuriyet döneminin en buhranlı ve bunalımlı dönemini yaşamaktadır. Gerekli önlemler alınmadığı ve uygulanan politika değiştirilmediği takdirde çöküntü daha da büyüyecektir.

Oysa, içinde bulunduğumuz IV. Beş yıllık kalkınma planında tarım kesiminde yıllık büyüme hızı yüzde 5,5 olarak öngörülmüştü. Geçmiş üç plan döneminde gerçekleştirilebilen yıllık büyüme hızı ise yüzde 3,3'dür. Bu duruma göre IV. BYKP'da tarım kesiminin önceki planlı dönemlerden yüzde 66 oranında daha hızlı büyümesi gerekmektedir.

Bu büyüme; hızla artan nüfusun dengeli ve düzenli beslenmesi, endüstriye yeterince hammadde sağlanması, tarımsal ürünlerin dışsatımdaki yerinin korunarak döviz gelirinin arttırılması ve ekonominin sağlıklı gelişmesi için zorunludur.

Ülkemiz tarımında, böylesine boyutlu bir atılımı gerçekleştirecek potansiyelde bulunmaktadır. Ama piyasa ekonomisi kuralları içinde, zaman zaman da el yordamıyla arayışlara girerer, toplumumuzun en güçsüz kesimine acımasızca yüklenerek var olan potansiyelin harekete geçirilmesi olası değildir.

ARAYIŞ'ın hemen her sayısında, gerçek yurtsever ve Atatürkçüler bu olumsuz ve sorumsuz gidişin durdurulmasını içtenlikle önermişler ve çıkış yollarını da göstermişlerdir. Öneriler doğrultusunda doğruları aramak yerine ARAYIŞ'ta kimler yazıyor arayışına girerek, çok haksız yalan ve yanlış yorum ve suçlamalarla, ad ve adreslerini, gerçek kişiliklerini saklayarak, çeşitli makamlara jurnalda bulunanlar, bu son derece olumsuz sonuçlar karşısında, en azından dün olmasa bile bugün vicdanlarında kendilerini mahkum ederek utanç duyuyor olmalıdırlar.

Başbakan ve 24 Ocak Felsefesi

- Başbakan Ulusu'nun 30 Ocak 1982 günü Danışma Meclisi'nde yaptığı konuşma, ekonomik konularda yer yer çağdaş bir yaklaşımın izlerini taşıyor.

- Bu çerçeve içinde yer alan, sosyal refah, gibi, herkese prodüktif iş olanağı sağlama gibi, kalkınma ile sosyal refaha aynı zamanda eğilme gibi, halkın da özlemini çektiği amaçlar ve ilkeler, 24 Ocak kararlarının temelinde yatan tutucu, muhafazakar ekonomi felsefesiyle bağdaşır gözükmüyor.

- Başbakanın içten olduğuna inandığımız bu yaklaşımı, gündeme, eskimiş bir felsefenin yeni giysiler içindeki görüntüsü olan 24 Ocak felsefesi yerine çağdaş yaklaşımlar arayışını getiriyor.

Başbakan Ulusu'nun 1982 Yılı Bütçe görüşmelerinin tamamlanması nedeniyle 30 Ocak 1982 günü Danışma Meclisinde yaptığı konuşma, ekonomik konularda yer yer çağdaş bir yaklaşımın izlerini taşıyor. Bu yaklaşım çerçevesinde yer alan sosyal refah gibi, isteyen herkese prodüktif iş vermek gibi, ekonomide yapı değişikliği gibi, kalkınma ile refaha aynı zamanda eğilmek gibi, toplumun dar ve orta gelirli gruplarının da özlemini çektiği amaçlar ve ilkeler, 24 Ocak kararlarının temelinde yatan tutucu ekonomik felsefe ile bağdaşır gözükmüyor. o nedenle, ekonomik ve sosyal sorunlara böyle çağdaş bir yaklaşımın gündeme getirilmiş olması, 24 Ocak felsefesinin de gündeme getirilmesi gereğini düşündürüyor.

24 OCAK KARARLARI YA DA "ÖZALOMİCS" REFAH KAVRAMINA TEPKİDİR

24 Ocak kararlarının dayandığı temel ekonomi anlayışı, aslında, ekonomi yazınında *"yeni muhafazakar karşı devrim"* diye bilinen ve *"refah devletine"* tepki olarak gelişmiş, kökeni 18'inci yüzyıla dek giden eskimiş bir klasik ekonomi anlayışının ülkemizdeki uzantısıdır. Çağdaş giysiler içindeki bu eski anlayış, kısaca, *"ekonomide daha az devlet, daha çok özel girişim"* biçiminde formüle edilebilir. Ekonomide daha az devlet anlayışına koşut olarak, kamu harcamalarının ulusal gelir içindeki payını küçültmeyi amaçlar. Bu anlayış içinde, halkın refahı ile yakından ilgili sosyal transferlere son verilmesini, bunun yanında kamu yatırımlarının azaltılmasını ve böylece özel girişimin kullanabileceği kaynakları olabildiğince büyütmeyi öngörür. Nitekim bu anlayışa koşut olarak son iki yıldır ülkemizde olabildiğince küçük bütçeler hazırlanarak uygulandığı gözden kaçmamaktadır.

Yine aynı anlayış içinde vergi yasalarında geçtiğimiz günlerde yapılan değişiklikler çerçevesinde özel girişime daha çok kaynak sağlamak için kurumlar vergisi oranında yüzde 10 gibi yüksek oranlı bir indirim yapıldığı ve devletin halkın refahı için harcayabileceği gelirlerin bir bölümünden vazgeçtiği bilinmektedir.

O bakımdan 24 Ocak kararlarının gerisindeki ekonomi felsefesi ile refah kavramını bağdaştırma olanağı yoktur.

"ÖZALOMİCS" ÖNCE TEKELCİ GİRİŞİMLERİN KALKINMASINI ÖNGÖRÜR

Bunun gibi, Başbakanın *"Sosyal refah açısından ilk ve en önemli görevimiz çalışmak isteyen herkese prodüktif iş verebilecek seviyeye ulaşmaktır. Bu düşünce, asla önce kalkınma, sonra sosyal refah meselelerimize eğiliriz anlamında yorumlanamaz"* şeklinde ifade ettiği, işsizliği bir sorun olarak kabul eden ve refahla kalkınmaya eş ağırlık veren görüşlerin de 24 Ocak felsefesiile yaşama geçirilmesi olası gözükmemektedir. →

"EYVAH, BU KEZ TÜP BİTMEDEN ZAM GELDİ..."

Avrupa Konseyi kararına ilişkin olarak Devlet Başkanı Orgeneral Kenan EVREN'in açıklama yapacağı önceden duyurulduğundan, tüm aile üyeleri Televizyon karşısında yerlerini almışlar, bebeleri susturmuşlardı.

Önce haber özetleri verildi herzamanki gibi.

Birinci haber Devlet Başkanı'nın açıklamasıydı, ardında da akaryakıta ve tüpgaza yapılan zam . . . . .

İkici haber özeti verildiğinde, evin hanımı birden fırladı yerinden *"Eyvah"* dedi, *"Bu kez tüp bitmeden zam geldi. Şimdi ben ne yapacağım?"* Evin Beyi *"Ne fark eder ki hanım"* dedi. *"Ha bugün gelmiş, ha üç beş gün sonra Ne fark eder ki?"*

"Öyle deme Bey" dedi evin hanımı. *"Bütçe yaptım ben. Benim yaptığım hesaba göre bu zam ayın 15'ine doğru gelecekti, ben de veresiye alacaktım tüpü. Şimdi nasıl çözüm bulacağım."*

Haber özetleri sürüyordu, evin büyük oğlu *"Lütfen biraz yavaş konuşur musunuz?"* diyerek girdi araya *"Spor haberleri başladı da.."*

Evet, akaryakıta ve tüp gaza zam yapıldı yeniden Bir büyük gazete ertesi günü zam haberini ve gerekçesini şöyle açıkladı: *"Türk lirasının dolar karşısında değer kaybetmesi"* gerekçesi ile *"Akaryakıt fiyatları bir ay içinde ikinci kez ayarlandı..."*

Büyük gazeteye göre, *"ayarlama"* olan yeni zam ile akaryakıt fiyatları yüzde 5 oranında arttı, normal benzin 77 lira 50 kuruşa, kalorifer yakıtı 41 lira 90 kuruşa satılacak Ankara'da. Ve piknik tüp 140 liraya yükselirken 10 kilogramlık tüp 645 lira, 15 kilogramlık tüp 750 lira oldu.

Akaryakıt zammı ile birlikte, vapur ve tren taşımacılığına yapılan zam da açıklandı. Bir gün sonra da Büyük kent belediyelerinin otobüs taşımacılığına yaptıkları zam duyuruldu.

"Katsayı 25'ten 30'a çıktı, sadece şehir içi taşımacılığa yapılan zam aldı götürdü onu da" diyenler çoğunlukta. Çünkü günde iki kez otobüse binmek zorunda olanlar ortalama 10 lira günlük fark verecekler. Bu da ayda 300 lira yapıyor.

Kat sayı artışından geri kalan ua tüp parası...

Çünkü 24 Ocak kararları, ekonomiyi daraltarak bunalımdan çıkarmayı öngörmekte ve işsizliği ciddi bir sorun olarak kabul etmemektedir.

Buna ek olarak, 24 ocak kararlarının temelindeki felsefenin önce tekelci sermayenin kalkınmasını öngördüğü de bir gerçektir. Buna göre, önce tekelci sermaye kalkınacak, bu yoldan daha sonra ülke ekonomisi kalkınacak ve sonunda serbest piyasa mekanizmasının belirlediği ölçüler içinde bu kalkınmadan halk da nasibini alabilecekse, alacaktır. Bu anlayışla Özal, her fırsatta halka beklemesini salık vermektedir. O bakımdan gerçekten kalkınma ile refaha aynı zamanda eğilme söz konusu ise, önce kalkınalım sonra bunun nimetlerini dağıtırız denmiyor ise, bunun 24 Ocak anlayışı ile gerçekleştirilemiyeceği bir olgudur.

ÖZALOMİCS HAKÇA BİR GELİR DAĞILIMINA OLANAK VERMEZ

Başbakan, nüfusun büyük bölümünün dar gelirlilerden oluştuğuna değinerek, bunların durumunu iyileştirmek için *"dengeli bir gelir politikası"* izlemek gibi umut verici bir yaklaşım ortaya koymaktadır. Haklı olarak, ekonominin ürettiği kadarını dağıtabileceğini ve o nedenle hızlı bir biçimde üretimi arttırmak gereğini vurgulamaktadır. Esasen halkımız da üretilenden daha çoğunu dağıtmak demenin, sürekli dışa borçlanma demek olduğunun bilincindedir. O nedenle üretilenden daha çoğunu değil, üretilenin, yaratılanın daha hakça paylaşılmasını istemektedir.

Ne yazık ki 24 Ocak felsefesi, hakça bir gelir paylaşımından da yana değildir. Gelir dağılımını iyileştirme yönünde devlet müdahalesine karşı olan bu felsefe, gelir dağılımının da piyasa mekanizması tarafından belirlenmesinden yanadır. Oysa geçmiş onca deneyim, bu mekanizmanın gelir dağılımını, zengini daha zengin, yoksulu daha yoksul kılacak şekilde kötüleştirdiğini tüm açıklığı ile kanıtlamaktadır. Bu anlayış içinde üretim ve ulusal gelir artsa bile bu artışların halka yansıması çok sınırlı olacaktır.

"ÖZALOMİCS" SANAYİDE YAPIYI DEĞİL SAHİPLİĞİ DEĞİŞTİRİYOR

O arada Başbakan, *"klasik anlamdaki istikrar programlarını aşan, ekonomide yapı değişikliğini hedef alan... politika izlemekteyiz"* diyor. Ama, 24 Ocak felsefesinin, sanayide ara malları ve özellikle yatırım malları üretimini arttıracak yönde özlenen bir yapı değişikliği yerine, sahip değişikliği getirdiği ve bankaların desteğindeki büyük ve güçlü holdinglerin, küçük ve orta boy işletmeleri yutmağa başladıkları da bir gerçek. Adı serbest piyasa olmakla birlikte, Başbakanın da konuşmasında belirttiği imüdahalelerle bu piyasada tekelci eğilimlerin gittikçe güçlendiği gözden kaçmıyor. Bu bakımdan 24 Ocak felsefesiyle Türk halkının özlediği sanayide yapı değişikliği amacına ulaşılması da olası gözükmüyor. Sonuç olarak denebilir ki, Başbakanın konuşması çağdaş bir yaklaşımın izlerini ve iyi niyet belirtilerini taşıyor. Ancak bunların, 24 ocak felsefesi gibi tüm bunlara karşı olan bir felsefenin ekonomik politikaları ve araçlarıyla yaşama aktarılması olası gözükmüyor ve içten olduğuna inandığımız bu yeni yaklaşım, gündeme 24 Ocak felsefesi yerine daha çağdaş yaklaşımlar arayışını getiriyor.

YAYINLAR

TÜRKLER, RUMLAR VE KIBRIS

Mithat Gürata, İstanbul 1981

Türkiye ile Yunanistan arasında yıllardır körüklenen düşmanlığın son bulmasına Türkiye'nin de sesini duyurarak, ülke dışında kamuoyu oluşturarak çareler aranmasını öneren deneme *"Çocuklarımıza kin ve nefret bırakmayalım. Sevgi bağının çiçekleri onlara armağanımız olsun"* cümlesiyle bitiyor.

FREUD–JUNG–ADLER

Psikanaliz Açısından Edebiyat
Çeviren: Sélahattin Hilav
Dost Kitabevi Yayınları, İstanbul 1981

S. Freud'un *"Dostoyevski ve Baba Katilliği"*, A. Adler'in *"Dostoyevski"* C. G. Jung'un *"Psikoloji ve Edebiyat"* adlı denemelerini S. Hilav'ın güvenilir çevirisiyle okuma olanağı sağlıyan bir derleme.

YENİ BİR İNSAN YENİ BİR TOPLUM

Erich Fromm Çeviren: Necla Arat
Say Kitap Pazarlama Aralık 1981

Erich Fromm'un düşünce dizgesini derinden etkilemiş olan iki büyük usta, Freud ve Marx'la hesaplaşması dile geliyor bu yapıtta.

Fromm bu kitabında Marxçı ve Freudçu düşünceler arasındaki ilişkiyi dayandıkları ortak temeller: İnsancılıkları, yanılsamalardan özgür oluşları ve *"ortak doğrulara"* karşı tanıdıkları kuşkucu tavır açısından ayrıntılı olarak ele almakta.

- ESTETİK–SEÇME METİNLER

Derleyen: Necla Arat
İstanbul Üniversitesi Yayınları,
İSTANBUL 1981

Çeşitli devrelerin estetikçilerinden yapılan bir derleme: Genel olarak sanat, insan, güzellik ilişkilerinin ele alındığı derlemede Türkçe'de sanat felsefesine ilişkin düşünceleri yayımlanmamış düşünürlerin görüşlerine yer veriliyor.

AĞAÇLAR KASIM OLDU

Yazan: Şahin Candır
Dönemeç yayınları. Birinci baskı Ocak 1982 – 60 TL.

Şahin Candır'ın ikinci şiir kitabı "Ağaçlar Kasım Oldu" 37 şiirden oluşuyor.

SİGARA TİRYAKİLERİNE "İYİ HABERLER"

Kozanoğlu-Çavuşoğlu gurubundan "İyi Haberler" var. Türk ekonomisinin çok çeşitli dallarında etkinlikleri olan bu grup yurtiçi ve yurt dışında birçok inşaat işlerini de yüklenmiş.

Bunlar arasında Tokat'ta Tekel Genel Müdürlüğü için yapımına 1979 yılında başlanılan sigara fabrikası bitmiş durumda.

1982 yılı sonlarında üretime başlayacak olan fabrikada yılda 10.000 ton sigara üretileceği söyleniyor.

Tiryakiler sigarasız günlerini hatırladıkça bu tür haberlere herhalde seviniyorlardır.

K/Ç grubunun yurtiçi bu tür sevindirici haberlerine yakında Güneş Gazetesi de aracılık edeceğe benzer. Merakle bekliyoruz.

Petrol ürünlerine zam furyasında

ULAŞTIRMA VE ENERJİ SORUNU

Mustafa Özcan ÜLTANIR

● Türkiye'de planlamadan yoksun karayolu ağırlıklı çarpık ulaştırma modeli, sık sık sorumsuzca artırılan petrol ürünleri fiyatlarıyla birleşince, Ekonomik ve sosyal açmazlar oluşturmaktadır.

● Ulaştırma sektöründe yeni bir modele gereksinim vardır. Bu modelde ağırlığı, elektrifikasyonlu demiryolu taşımalıdır. Karayolu ulaştırmacılığı için de, ucuz yakıt seçenekleri ortaya konulmalıdır. Bu işler, "Sosyal Devlet"in yadsınamayacak görevleridir.

Türkiye'de ne tür demokrasi kurulacak sorusu, Avrupa Konseyi kararına bağlı olarak tartışıla dursun; Türk halkına layık olmayan taş devri liberalizmini uygulaması Friedman ekonomisi, bazı hak ve özgürlüklerin boyutlarını sınırlandırmaktadır. Örneğin, Türkiye'de anayasal ve yasal olarak "seyahat özgürlüğü" dün vardı, bugün vardır ve yarın da var olacaktır., ama bu özgürlük yeterince kullanılabiliyor mu? Ekonomik nedenle geniş kitlelerin kullanamadığı seyahat özgürlüğü bir yana, zorunlu ulaştırma bile yeteri etkenlikte sürdürülebiliyor mu? Ekonomiyi canlandıracak nitelikte taşıma olanağından söz edilebilir mi? Aşırı pahalı enerji girdisi ulaştırma sektörünü felç etmekte, ekonomiyi durgunlaştırmaktadır.

Ulaştırma ve enerji ilişkisi, yalnızca çarpık bir alt yapı sergilemektedir. Yanılgılı ulaştırma modelini değiştirmek için gerekenler yapılmazken, tüm ağırlık karayolu taşıma ve ulaştırmasının üzerinde bulunurken; dış piyasada petrol fiyatlarının düştüğü bir dönemde bile iç piyasada sorumsuzca petrol ürünlerine zam yapılarak, taşıma ve ulaştırma engellenmektedir. Pahalı petrol ürünlerinin yerine, ucuz sentetik yakıt olanağı oluşturulmalıdır. Türkiye'nin az enerji girdili yeni bir taşıma ve ulaştırma modeline gereksinimi vardır. Bu modelde, demiryolu ağırlıklı yer kapsamak zorundadır. Kentiçi ulaştırmada metro ve elektrikli banliyo trenlerine yer verilmeli, kentlerarasında da elektrikli ekspres tren uygulamasına geçilmelidir.

ÇARPIK ULAŞTIRMA MODELİ:

Hızlı ve yaygın kalkınmanın, canlı bir ekonominin, kültürel gelişmenin ve ulusça bütünleşmenin, kısacası çağdaşlaşmanın önde gelen gereklerinden biri, kuşkusuz ulaştırmanın yaygınlaştırılması ve etkenleştirilmesidir. Oysa, Türkiye'de bu etkenliği sınırlandırır biçimde, gerek kentiçinde ve gerekse kentlerarasında pahalı bir ulaştırma modeli oluşturulmuştur. Ulaştırma planlaması savsaklanarak oluşturulan bu model, çarpık enerji tüketim modeline koşuttur.

Otuz yıl öncesine inen çarpık politikayla büyük ağırlığın karayoluna verilmesi, demoryulu ulaştırmacılığı ile denizyolu ve su ulaştırmacılığının ötelenmesi, halk kitleleri zararına olarak toplumsal maliyeti yükseltmiş, enerji bütçesinin petrolle dışa bağımlılığını da artırmıştır.

Bugün Türkiye'nin iç hatlardaki yolcu taşıma kapasitesinin yüzde 93'ü karayolu kesiminde toplanmıştır. Bu kapasitenin demiryolu taşımacılığına düşeni yüzde 6 kadardır. Yük taşıma kapasitesinin yüzde 65'i de karayolunda yoğunlaşmıştır. Yük taşımacılığında demiryollarının payı yüzde 10 ve denizyollarının payı da yüzde 25 düzeylerindedir.

Sayıları birbuçuk milyona yaklaşan benzin ve diesel motorlu karayolu araçlarının yanısıra, diesel lokomotifler, marine diesel yakıtıyla çalışan gemi ve tekneler, gaz türbinli uçaklar, milyonlarca ton petrol tüketmektedirler. Türkiye'nin genel enerji tüketiminin yüzde 17'si ulaştırma sektörüne ayrılmakta,kbu sektörde tüketilen enerjinin yüzde 96'sı da petrolden sağlanmaktadır. Bu nedenle, toplam petrol tüketiminin yüzde 38 kadarı ulaştırma sektörüne gitmektedir.

Ülkemizdeki kentiçi yolcu taşımacılığında, *"Yolcu-kilometre"* başına gerekli enerji banliyö treninde 100 varsayılırsa, aynı koşullarda otobüste 143, dolmuşta 261 ve otomobilde 523 olmaktadır. Kentlerarası yolcu taşımacılığında, beher *"yolcu-kilometre"* başına gereken enerji tren için 100 olduğunda, otobüste 129, otomobilde 287 ve uçakta 735 olmaktadır. Yük taşımacılığına gelince beher *"ton-kilometre"* için gereken enerji trende 100 alınırsa, kamyonda 264'e çıkmakta, denizyolunda 78'e düşmektedir. Boru hatlarıyla taşımada da 130 kadar olmaktadır.

En az enerji tüketimiyle taşıma ve ulaştırma, özellikle demiryolunda gerçekleştirilmektedir. Ulaştırma sisteminin enerji girdisinin olabildiğince öz kaynaklardan sağlanması ilkesi gözönünde tutulunca, elektrifikasyonlu demiryollarının yaygınlaştırılması önem kazanmaktadır. Demiryollarının çağdaş gelişimi de bu yöndedir. Dün kömürlü lokomotiflerin yerini alan diesel lokomotifler, çağdaş gelişimde yerlerini elektrikli lokomotiflere bırakmaktadırlar.

Elektrikli tren için hem yolcu ve hem de yük taşıma açısından, enerji tüketimine dayalı bir karşılaştırma şöyle yapılabilir. Elektrikli ekspers trenle kentlerarası taşımacılıkta, *"ton-kilometre"* başına gereken enerji tüketimi 100 alınırsa, bu tüketim aynı koşullarda otobüs ve kamyon için 900'e dek yükselmektedir. Kentiçi elektrikli banliyö treni, kentlerarası elektrikli ekpres trenden beher *"ton-kilometre"* başına yüzde 170 daha çok enerji tüketmektedir, ama yine de en az enerjiyle taşımayı yapabilmektedir. Kentiçi elektrikli banliyö treninin *"ton-kilometre"* başına enerji tüketimi 100 olurken, aynı koşullarda metroda 137'ye ve otobüste 564'e çıkmaktadır. Enerji karşılaştırmaları, sorunu çözümleyecek modeli göstermektedir.

SORUNU ÇÖZÜMLEYİCİ MODEL:

Planlı ulaştırma modeli kapsamında karayolu, demiryolu, denizyolu ve hava ulaştırmacılığının birbiriyle dengeli ve uyumlu olmaları zorunludur. Böyle bir modelle demiryolu çağın koşullarına uygun olarak hızla geliştirilmeli, değişen ekonomik ve toplumsal yapıya uyumlu biçime sokulmalıdır.

Kentlerarası yolcu ve yük taşımacılığında demiryoluna ağırlık verilmesi, demiryollarının giderek elektrifikasyonu zorunlu duruma gelmiştir. Olabildiğince ucuz ve etken kitle taşımacılığının yapılması gereken kentiçlerinde ise, uç kesimlerle odaklar arasında elektrikli banliyö treni uygulamaları geliştirilmelidir. Büyük kentlerin yoğun taşıma hatlarında da, demiryolunun değişik bir uygulaması olan metro taşımacılığına geçilmelidir. Türkiye, demiryolu ağını ve elektrikli trenleri kendi endüstrisine dayalı olarak yapabilecek bir ülkedir. Kentiçi metrolara da önemli katkı yapacak ulusal teknoloji olduğundan bu konuda hazır paket teknoloji almaktan kaçınmalı, gereken boyutta içerilmiş teknoloji denebilecek bazı proje alımlarıyla yetinilmelidir.

Demiryoluna ağırlık verilirken, kuşkusuz karayolu bir yana itelenemeyecektir. Karayolu taşımacılığı için ucuz yakıt sunumu gereklidir. Bu nedenle, benzine alkol katılmasına, motorine kolza yağı karıştırılmasına, kısacası biomass katıklı petrol ürünleri konusuna yapıcı bir yaklaşımla eğilinmelidir. Ayrıca, daha 1936'larda ve o günlerin Sanayi Planı'nda ele alındığı gibi kömürden, bitümlü şistlerden ve asfaltitlerden yapay petrol üretme çalışmalarına girişilmelidir.

Halkın taşıma ve ulaştırma gereksinimini karşılamak, seyahat özgürlüğünü ekonomik boyutla güçlendirmek, kültürel gelişmeyi hızlandırmak ve ekonomiye canlılık kazandırmak, sosyal bir devletin görevidir. Petrol ürünlerine ayda bir zam yapılırken, ulaştırma sorununa yapısal bir yaklaşımla eğilmek, sosyal devlet ilkesiyle çelişir. Halkın gereksinimlerini yanıtlamak için olduğu kadar, ekonomiyi ayakta tutabilmek için de, ucuz taşıma ve ulaştırma sistemleri oluşturulmalıdır.

1978/1979 döneminde ele alınan, benzin-alkol karışımlı yakıt projesi ne olmuştur?

Ankara'da yapımına girişilmişken durdurulan metro projesi, tozlu raflara mı atılmıştır?

Demiryollarının geliştirilmesi ve çağdaşlaştırılması politikası, rafa kaldırılan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı'nın sayfaları arasında mı unutulmuştur?

Artık, ekonomik kemer halkın boynunu sıkarken, petrole daha ne kadar zam yapılacaktır?...

Enerji tasarrufunun böylesi görülmedi

LALE EROĞLU

Her ne kadar meteoroloji "hava soğuyacak, soğuk hava dalgası geliyor" diyorsa da, İzmir pek bizim meteorolojiye kulak asmıyor. Havalar oldukça iyi. Bir de şu yağmur olmasa İzmirliler neredeyse "Bahar yaşıyoruz" *diyecekler.*

Hani şu Ankara'nın hava kirliliği sorunu var ya. İşte o nedenle okulların tatil olmasından yararlanmak isteyenler Ankara dışına taşınmaya başladılar. Bu arada da en çok Ankaralı çeken iki kent İstanbul ve İzmir oluyor.

Ankara'nın kirliği havasına karşın, Ankara'dan ayrılamayan eşlerini görmek için Ankara'ya gelmek zorunda kalan İzmirliler de var. İşte bu ailelerden bir kısmı aynı gün okulların tatil edildiği günün ertesi günü Ege Ekspresinde birlikte seyahat etmek durumunda kaldılar.

İzmirliler alışmışlar, hava sıcak. Ankara'yı tahmin ederek kışlıklarını da almışlar yanlarına. Eskişehir'e yaklaştıkça artmış soğuklar. İyi de hava soğuk. Üstelik meteroloji de söylemiş soğuk dalgası gelecek diye. Gittikçe soğumaya başlamış trenin içi. Bebeler üşümeye başlamış. Bir hanım biletçiye başvurmuş ilkten "Üşüdük, kaloriferleri yakarmısınız lütfen" *diyerek. Bakmış kaloriferler yanmıyor. Çocuklar üşümekte. Kalkmış Şeftrene gitmiş.* "Kondoktöre söyledik ama anlatamadık galiba. Hava oldukça soğuk. İki saate yakın da kaloriferler yanmıyor. Oldukça üşüdük. Lütfen yaktırırmısınız."

"Malesefe yaktıramam" *diye başlamış Şeftren.* "Yaktıramam çünkü bildiğiniz gibi bu hafta enerji tasarruf haftası. Bu nedenle yaktıramam."

DEVLET DEMİRYOLLARINDA YEMEKLİ VAGONLAR ÖZEL SEKTÖRE KİRAYA VERİLDİ

"Enerji Tasarrufu Haftası" nedeniyle trenlerde kaloriferleri yakamayacağını söyleyen Şeftren'in Devlet Demiryolları yolcularını "Üşütmesi" nin gerekçesini öğrenebilmek için TCDDY yetkilileri ile görüşmek istedik.

Adının açıklanmasını istemeyen yetkili, kaloriferlerin yakılmaması yolunda herhangi bir direktif verilmediğini belirterek, olası arızalar nedeniyle bu tür aksaklıkların duyulduğunu ve öncelikle arızanın giderildiğini açıkladı.

Yolculardan bir bölümü, gece seyahat edenler tüm seyahatleri boyunca kaloriferlerin yandığını, hatta sıcaktan bunaldıklarını söylerken, gündüz seyahat edenler de, özellikle Eskişehir ve Balıkesir gibi büyük merkezlere gelirken trene binmesi "Muhtemel" olan "Müfetişler" nedeni ile kaloriferlerin yandığını, ancak bu merkezlerden belli uzaklıklarda kaloriferlerin yakılmadığını belirttiler.

Bu durumlarda, ısınabilmek amacıyla, ısınma sistemi ayrı olan yataklı vagon bölümüne doğru gidenler Demiryollarındaki başka bir değişme ile karşılaştıklarını belirttiler.

Yemekli vagonlar eskisine oranla daha bakımlı bir hale gelmiş, servis düzelmişti ilk izlenimlerine göre.. Bunun nedenini araştıran yolcular Yemekli vagonların özel sektöre kiralandığını öğrendiklerini anlattılar şaşkınlıkla

Yine adının açıklanmasını istemeyen bir yetkili yemekli vagonların özel sektöre kiralanması konusunda şunları söyledi: "Boğaziçi ekspresi Mavi Tren ve Doğu Ekspresi yemekli vagon işletmeleri bir ihale ile KOMTAŞ Şirketine 1 Ocak'tan itaberen bir yıl süre ile kiralanmıştır. Biz ve halk memnun kalırsa bu süre uzatılacaktır."

ARAYIŞ'ın "Yataklı vagonların ne zaman kiraya verileceği" şeklindeki soruya alınan yanıt ise şöyle: "Yataklı vagonların kiraya verilmesi şimdilik düşünülmüyor. Ancak ileride kiraya verilir mi verilmez mi bilemiyoruz."

Kapatılan DİSK'e bağlı bir sendika işçilerinin çalıştığı yemekli vagonların özel sektöre devri ile orada çalışan işçilerin ne olduğu yolunda açıklayıcı bir bilgi ise alamadı ARAYIŞ.

Yemekli vagonların özel sektöre kiralanması ile başlatılan KİT'lerdeki bu yeni dönem sonunda yataklı vagonların devrine ne zaman sıra geleceği ve hele hele tüm Devlet Demiryolları taşımacılığının özel sektöre devrinin düşünülüp düşünülmediği de merak konusu.

DÜNYA DOSTLARLA GÜZELDİR

Fikret OTYAM

Dünya, iyi insanlarla, dostlarla güzeldir.

Bedenin ağrıları için bilim çeşitli ağrı kesiciler bulmuştur.. Çare tükenmezdir. İstanbul'da, vapur seferleri yeni bir düzene konuldu, ne ki anlaşıldı ki bu, düzen değil aslında, düzensizliğin ta kendisiydi! Vapursuz kalanlar da Milli Güvenlik Konseyi'ne başvurdular, üç dört gün sonra dinledim TV'den, bu düzen adına yapılan düzensizlik onarılmış, vapursuz kalanların vapurları sağlanmış, güzel değil mi?

Geçtiğimiz haftalarda Ankara'da, yeni dostlarımla tanışmak, onları adlarından değil yüzlerinden de görmek umuduyla Arayış'a uğradım, tüm kadro toplantı halindeydi, çeşitli sıkıntılar dile getirildi, çareleri arandı, kararlar alındı, daha iyi bir dergi, daha çok okura seslenmek bir zulum haline getirilen, dönüşen işlerin üstesinden gelmek, gelebilmek için çareler arandı, bulunan çareler uygulandıkça daha bir esenliğe çıkılacağı inancı içindeydi koca salondakiler.

Bu arada Amerika çıkışlı bir mektup uzattılar adıma gönderilmiş, açık mavi zarfın üzeri koyu mavi mürekkeple yazılmış. Toplantıdan sonra açtım, Atilla Karaosmanoğlu'ndandı. Yeni yılın başarılı ve sağlıklı geçmesini dileyen bir mektip. Bir çağrışımla içimin cız ettiğini şu anda yeniden yaşıyorum.

Adresimi bilmeyen okurlarım, tanışlarım yazdıklarını Arayış'a salıyorlar ve oradan da hemen "Gazipaşa PK 1'e" dönüp geliyor mektuplar..

Dünya iyi insanlarla, dostlarla güzeldir.

18 yıl emek verdiğim Cumhuriyet gazetesinin Ankara Bürosuna da uğradım dostlarımı, arkadaşlarımı görmek için, bir kararuhlu hariç kucaklaştık hepsiyle, eskileriyle, yenileriyle, içim bi'hoş oldu, dalıp gittim eski günlere. İlhan Selçuk, Ali Sirmen'de oradalardı, Kerim Afşar'ı andık İlhan ile, Kerim Ankara'da imiş kısa bir süre için dönmüş Almanya'dan, telefon ettik, geldi, özlem giderdik, sonra Turgut Alpagut geliverdi yaşama kıvancı gibi, kadroyu oluşturduk vurduk söyleşinin gözüne gözüne. Emektar Mustafa taze çaylar demledi ve altı mektup uzattı posta gelende. Dört tanesinin üzerinde "Fikret Otyam, Cumhuriyet Gazetesi yazarı" diyiliyordu! Bir tanesi İstanbul Cumhuriyet eliyle idi. İstanbul'da birisi var, kimdir hala bilemem, İstanbul adresine gelen mektupların üzerine Ankara der ve ekler *"matris kutusuna"*, yıllardır sürüp geliyor bu, herkim ise bu arkadaşa selam eder gözlerinden öperim.

Dünya iyi insanlarla, dostlarla güzeldir.

Eğer gurbetteyseniz insanı mektuplar yaşatır biraz da, merhabadır bunlar, dostlardan gelen selamdır, içeriği ne olursa olsun güzel şeydir mektup. Yüreğiniz istediği kadar kabuk bağlasın, alışık olun bu tür mektuplara kimileri öfkenizi kabartır, isyanınızı; acılarınıza acılar katar, işte yeni okurlarımdan gelen mektupların aşağı yukarı çoğunluğu bu türdendir şu sıralar!. Aslında siz bir çare değilsiniz, siz dert babasısınız, dert dinleyen, dert devşiren, yazan boşalmıştır, rahatlamıştır biraz, evet biraz da umut doludur, yazarsa ve de ilgi duyan olursa umududur bu! Bir ülkede sorunları yazarlar çizerler çözmeye uğraş veriyorsa biliniz ki o yönetimde bir aksaklık vardır.

Moskova'da, İzvestiya gazetesinde meslekdaşlarla konuşurken, okur mektuplarının gelip gelmediğini de sormuştum, günde binden fazla mektup geldiğini açıkyürekle söylediler. Bunların yüzde sekseni konut sorunu ile ilgiliymiş. Bu mektuplar ilgililer tarafından asıl ilgililere gönderilir, en önemlileri daha çok geniş halk yağınlarını kapsayanlar, bir inceleme konusu edilirmiş bu on milyonluk gazetede.

Dünya iyi insanlarla, dostlarla güzeldir.

Ve Ankara'dan ayrılacağım gün büyük kızım, bir arkadaşının benimle muhakkak konuşmak istediğini, bana verilmek üzere iki "emanet"leri olduğunu söyledi. Ve bir bayan konuk olduğum eve geldi, elinde bir paketle, kim olduğunu öğrenmiştim daha önce, sanki suçlusu benmişim gibi bir panik içindeydim. *"Babam"* dedi, *"Bu mektubu size yazmıştı, şu da size ait."*

Gözleri dolu doluydu, açtım mektubu:

"Ankara 31.X.81, Sayın Otyam,

Eylül sonlarında Washington'a gitmiştim. Dünya Bankası toplantısı için. Tabii Sayın Karaosmanoğlu'nun yakın ilgisini ve Şükriye Hf.nin şefkatini yaşadık. Bu arada onlara, onları çok duygulandıran bir resminiz de gelmiş. Ben de gördüm, çok güzeldi.

Bir gün çarşıda kendime, yazları şöyle hep giyeceğim bir gömlek ararken bir tane buldum. Hemen onlar da bir tane size göndermek istediler. Selam ve sevgileri ile birlikte getirdim. Sunuyorum. Saygılar ve en iyi dilekler."

Dünya iyi insanlarla, dostlarla güzeldir.

Yıllar önce, Paris'ten bir mektup gelmişti, aynı yazıyla, Güneydoğu'ya ait bir röportajım yayınlanıyordu Cumhuriyet'te, mektupta bu konu ele alınıyor, yazılardan duyduğu acı belirtiliyor ve içten övgüler yer alıyordu devamı için güç veriyordu bana. İmza kendisini görmeden saygı ve sevgi duyduğum, ülkenin yetiştirdiği bir değerli kişinindi: Memduh Aytür.

Bu dostluk, karşılıklı mektuplarla pekişti yıllar yılı.

Sonraları Gazipaşa'ya göçtüm. Geçen yıl, İş Bankası Yönetim Kurulu Başkanlığına getirilmesi üzerine bir kutlama yazmıştım yaptığım bir Anadolu görüntüsü resmin altına. *"İlk fırsatta geleceğim Gazipaşa'ya, sizi yeniden görebilmek için, bunu nasıl istiyorum bilemezsiniz. Yakında görüşmek umut ve dileğiyle"* diyordu gönderdiği yanıtta.

Gelemedi.

Dünya iyi insanlarla dostlarla güzeldir.

Trakya taraflarında bir cam fabrikasının açılış töreninde İstiklal Marşı dinleniyor ve Aytür'ün şapkası uçuyor, düşüyor yere, eğilmek istiyor ne ki çabuk toparlanıyor. Sonrası mı? Sonrası çabuk gelişiyor ve ülkemizin nadir kişilerinden birisini çekip alıyor ölüm, dünyamızdan ve dünya elbette benim için de güzelliğinden birşeyler yitiriyor. Bir Memduh Aytür'ün dünyamızdan çekip gitmesiyle elbette yer yerinden oynamıyor ve dönmeye devam ediyor, dünyanın umurunda değil böyle sevilesi, bilge, insan, çalışkan, duygulu, candan ve yalansız ve dolansız bir kişinin eksilmesi, ama aynı kürede soluklayan yakınlarının, dostlarının, arkadaşlarının →

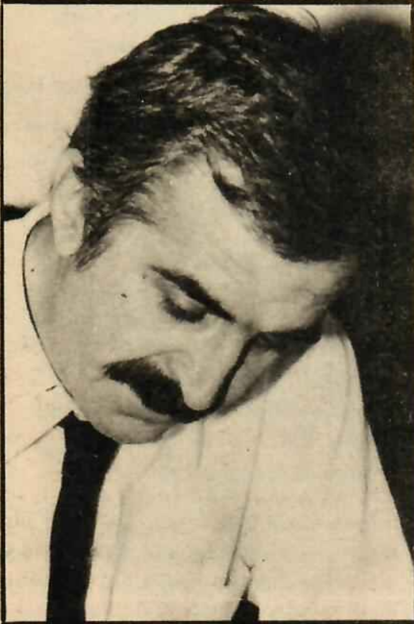
umurundadır bu, gidenin onulmaz acısını, yokluğunu soluduğu süre duyacak.

Vapursuz kalanlar İstanbul'da, Milli Güvenlik Konseyi'ne başvurdular ve MGK vapursuz kalanların vapurlarını yeniden sağladı. Aynı MGK yiten bir dostu acep geri getirebilir mi ellerindeki onca gücün rağmına? Yiten tüm canları geri getirebilir mi? Çare bir yerdetükeniyor, bu iş başka diğerleri başka.

"Yazınızı her zaman zevkle okurum. Bendeniz emekli, 6 çocuk babasıyım,3'ü yanımda ve aynı zamanda tahsillerine devam ediyorlar, oğlumun birisini evimi satarak binbir güçlükle okuttum. Kendisi Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nden1980'de mezun oldu ve halen tayin beklemektedir. Askerliğini yapmadığından iş bulamamaktadır. İlköğretim müdürlüğüne vekillik için müracaat edildiyse de bunların öğretmenliğini ve tahsili gözönüne almadıkları, aradıkları başka bir amaç olduğu anlaşıldığından lise mezunlarını işe aldılar bu hususta kaymakamlığa müracaat edildiğinde (biz kura çektik siz çıkmadınız) diyorlar. Halbuki tahsilli ve öğretmen olduklarına göre tercih edilmeleri gerekirken yapılmıyor. Ama 17 yaşındaki bir lise mezunu çocuğu işe alıyorlar bir ay sonra da yaş büyütülmesine gidiliyor.

Bu mektubu size 46 sayılı Arayış dergisindeki yazınızı okuyarak yazmış oluyorum bir baba olarak ve içimi dökmüş oluyorum. Selam ve saygılar..."

Evet, basınla yöneticiler arasında bir kopukluk var. Yazmıştım geçenlerde bu konuda, hatta-kulakları çınlaya-Arayış Yazı İşleri Müdürü Nahit Duru'ya da bir görev önermiştim, aç telefonu bakana, sizlerle ilgili yazı var dergimizde deyiver, demiştim. Sanki Nahit'cik bu görevi yapamasın diye atıverdiler mapus damına.. Aslı bu değil, aynı Nahit Duru iki üç sayı önceki bir yazımı, uzun geldi diye olacak hallice kırpmış, yazı yazılıktan çıkmış, kendim yazdım kendim anlamadım, okur nasıl çözsün? İşte bizim Nahit'i bu yüzden aldılar içeri, o canım yazıyı nasıl kuşa çevirip anlaşılmaz duruma soktun diye!. Gazetecilere de, hapiste diye bas bas bağıran Avrupa ve Konsey üyelerine bunu özellikle duyurmak isterim.

Nahit Duru: Cezaevindeki Yazı İşleri Müdürü..

Basın serbesttir ülkemizde, dileyen dilediğini yazıyor bir minicik kusur ki bu kadı kızında olabilir, sadece okuyan yok! Yani ilgililerden!.

Otuz yıllık deneyimlerime, görgülerime, bilgime dayanarak açıklamak isterim, Türkiyemiz, iktidarla basının aralarının iyi olduğu zaman güzel Türkiye olmuştur, kardeşlik, barış karşılıklı sevgi bu gibi ortamda gelişip, serpilmiştir, ol nedenle daha güzel olmuştur Türkiye. Aksini savunan neden olmasın?

Ama arşın Halep örneğinden çıkalım yola, tüm yılların gazete koleksiyonları Ankara'daki Ulusal Kitaplıktadır, yaman merak eden olursa gider bakar koleksiyonlara.

Basına aldırış etmemek de bir hünerdir, İsmet Paşa rahmetlisi hüner demezdi de *"marifet"* derdi bu gibi söyleşilerde. Basına aldırış etmemek de bir *"marifettir"* ama, eninde sonunda marifet sahiplerinedir zararı, bu hep böyle olmuştur.

Atatürk döneminde, Aksaray ilçesinde Uluırmak'ın kıyısında aşık oynuyordum mahalledeki diğer bebelerle. İnönü'nün Cumhurbaşkanlığını Ankara Atatürk Lisesinde ve İstanbul Güzel Sanatlar Akademisinde yakaladım, 1950'de ilk oyumu da O'na ve yandaşlarına vermedim, ama ikinci seçimde ki 1954'de bu yanlışlığımı düzelttim, çünki zamanın iktidarı basına ilgi göstermemeyi en büyük marifet bellemeye başlamıştı. Bayar ile gezdim gazeteci olarak ve hiç mi hiç sevmemiştim hazreti. En büyük basın dostu; yokluğunu, dostluğunu, insancıllığını hala sevgiyle saygıyla yaşadığım asker kökenli Cemal Gürsel'dir benim için. Sayın Korutürk daha titiz, daha mesafeli ama basına saygılı bir Devlet Başkanıydı kanımca. Gazetecilik yaşamımın en neşeli anları, özellikle birkaç gezide Cevdet Sunay paşayla geçmiştir ne şenlikli kişiydi ulu tanrım? Bal damlardı ağzından, öyle içtenlikliydi ki katıla katıla gülerdim karşısında da neden güldüğümü bile sormazdı, haklılığımı teslim ederdi, babacandı, ömrü uzaya.

Sayın Devlet Başkanı Kenan Evren'i, Genelkurmay Başkanı olarak tanıdım olağanüstü günler yaşarken Maraş olayları sırasında. Onca işine iki günlük uykusuzluğuna karşın verdiği randevuyu iptal etmemiş, çok önemli bir konuda anlattıklarımı dinlemiş ve verdiği sözde de durarak konuya eğilmiş ve Askeri Liseleri bir beladan kurtarmıştı, bunu unutamam.

Sonra 1. derece 9. kademeden sosyal yardım zammı dahil eline üç ayda net 43.218.00 lira emekli maaşı geçen bir gazeteci eskisi olduğumdan, Sayın Evren'in Devlet Başkanlığı sırasında basınla ilişkilerini TV'den izliyor, gazetelerden okuyorum, kişisel bir görgüm bilgim yok.

Sayın Evren'i de sırası gelende, genç arkadaşlarım emekli olduklarında yazarlar, merak edenler de okur.

Tabii Sayın Sunay'ı değil ama, ulu önder Atatürk'ün gazetecilerle ilgisini izlerse ilerde anlatılacaklar, yazılacaklar saygın anlatı ve yazılar olacaktır bunu özellikle vurgulamak isterim.

Dünya iyi insanlarla, dostlarla, dostluklarla güzeldir ve dünyayı daha güzel eylemek insanlara vergidir, ülkeleri toplumları.

Ve günü gelende insanlar; güzel insanlar için, doğru, çalışkan, bilge, adil insanlar için, yurtsever, duygulu, dirlikçi, birlikçi, yüreği insan sevgisi yüklü kişilerin ardından güzel şeyler yazarlar, marifet bu gibi yazılara layık olmaktır yani "insan" olmaktır marifet, Memduh Aytür dostumun yitikliği bunları anımsattı bana Gazipaşa denilen ol garip kentte 26 Ocak 1982 saat 13.30'da.

GÖZALTI-SORGULAMA-YARGILAMA- TAHL

Ecevit'in tahliyesinden izlenimler

1 Şubat 1982. Ankara'nın sokakları, caddeleri kalabalıklaşmaya başlamak üzere. Büyük Ankara Oteli'nin önünde bekleyen yabancı basın mensupları Arayış Yazıişleri Müdürü ve muhabiri ile buluşarak Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne doğru yolaldıklarında saatler daha 8.00 olmamıştı. Basın mensupları yolların fazla kalabalık olmamasından da yararlanarak hızla cezaevi önüne geldiklerinde ellerini paltosunun cebine sokmuş çevresinde bulunanlarla sohbet eden Rahşan Ecevit ile karşılaştılar. Daha memur çalışma saatinin başlamasına bir saatten fazla vardı ama cezaevi önü kalabalıklaşmaya başlamıştı. Herkes bir tanıdığına rastlıyor ve hemen sohbet başlıyordu. Ortak konu tahliye idi.

Feshedilen Cumhuriyet Halk Partisi'nin eski Genel Başkanı ve eski Başbakanlardan Bülent Ecevit tahliye edilecekti. 3 aylık hapis cezası bulunan Ecevit, cezaevindeki iyi halinden dolayı yasal nedenlerle 2 ay hapis yattıktan sonra cezasını tamamlamış olacak ve 1 Şubat'ta serbest bırakılacak. Cezaevinin önünü dolduran yurtdaşların toplanma nedeni de bu.

Saat dokuza geldiğinde Rahşan Ecevit bir görevli ile birlikte cezaevine girdi ve eşi Bülent Ecevit ile kısa bir süre görüştü. Rahşan Ecevit'in arkasından cezaevi bahçesine giren basın mensupları bu olanaktan yararlanarak içerde kaldılar ve Bülent Ecevit'i tahliye olduğunda ilk karşılayanlar oldular. Saat 9.40'da Bülent Ecevit cezaevinin demir kapısının açılmasıyla dışarı çıktığında, gazetecilerin başlattığı koşuşma deklanşör sesleriyle hızlı bir çalışmaya dönüştü. Resimler çekildi. Basın mensupları, koruma memurları ve avukatları ile birlikte Bülent Ecevit cezaevi bahçesinin ortasına geldiğinde bekleyenlerin alkışladıkları ve tezahürat yaptıkları görüldü. Arabasına doğru güçlükle yürüyen Ecevit'i öpmek, geçmiş olsun demek isteyenler yüzünden koruma görevlileri zorluk çektiler ve trafik kısa bir süre tıkandı.

Koruma arabasının eşliğinde Kızılay'a doğru yol alan Bülent Ecevit'in otomobilini basın mensupları ve eski parti yöneticileri ile partililerin arabalarından oluşan konvoy izledi.

Oran Sitesi'nde Bülent Ecevit'i bekleyenlerin sabırsızlığı artıyordu ama konvoy Oran'a değil Kızılay'dan Meşrutiyet Caddesi'ne dönüyordu. Ecevit önce halasını, daha sonra ise Ahmet Rasim Sokak'ta ki kayınvalidesini ziyaret etti. Saat 10.30 olduğunda konvoy Oran'a geldi ve orada da Ecevit alkış, çiçek ve tezahürat ile karşılandı... .

Saat 10.40'da evine çıkan Ecevit ilk önce gazetecileri kabul etti. Basın mensuplarıyla kısa bir süre sohbet eden Ecevit *"Cezaevinde bir hayli çalıştım, okudum, not aldım. En büyük vaktimi iki ay süresince gönderilen mektupları okumak ve yanıtlamak aldı"* dedikten sonra *"Şimdi hapishaneden çıktım. Ne var ki anlatım özgürlüğüm sınırlı kaldığı sürece benim için her yer hapishanedir"* diye konuşmasını sürdürdü.

İnsanlığın sorunlarına insanca çözümlerin düşünce ve anlatım özgürlüğüyle bulunabileceğini de söyleyen Ecevit *"Anlatım özgürlüğü olmadan ne toplum ilerleyebilir ne de çoğunluğun sömürülmesi, horlanması önlenebilir"* dedi.

Özgürlük ve demokrasi istencinin barış içinde ortaya çıkacağını da söyle

Ecevit Arayışı ziyaret etti

"Cezaevine giderken son ziyaretimi size yapmıştım, serbest bırakıldıktan sonra da ilk ziyaretimi size yapıyorum"

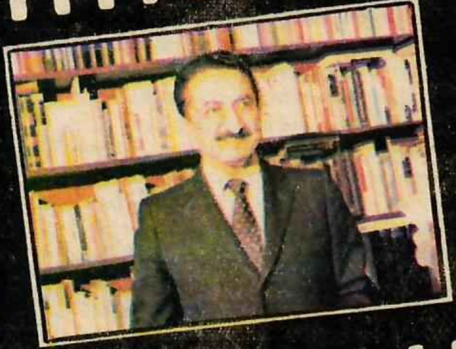
1 Şubat 1982 günü saat 18.30'da Arayış Dergisi'nde Yazı Kurulu üyelerimiz ile görüşen Eski Başbakanlardan Bülent Ecevit böyle diyordu. Yaklaşık iki saat süren görüşmede Yazı Kurulu üyelerimiz Sayın Bülent Ecevit'e çeşitli konularda sorular sordular ve cezaevindeki günleriyle ilgili olarak anlattıklarını dinlediler.

Bilindiği gibi Sayın Bülent Ecevit'in Arayış'taki yazılarını ve görevini sürdürmesi Milli Güvenlik Konseyi'nin 52 Numaralı bildirisi ile yasaklanmıştı. Sayın Ecevit bu nedenle dergimizin Yayın Danışmanlığı'ndan ve Başyazarlığından ayrılmak ve yazılarına ara vermek zorunda kalmıştı.

YE-TUTUKLAMA-BERAAT

yen Ecevit *güvenlik uğruna özgürlüklerden vazgeçmenin gerekli olduğuna da inanmadığını* belirttikten sonra gazetecilerle sohbete devam etti. Bir soru üzerine *"Türkiye'nin gerçek dostları, Türk halkını kendi halkı kadar demokrasiye layık görenlerdir. Türkiye'yi ikinci sınıf bir demokrasiye layık görenler, 'Türkiye'ye bu kadarı yeter' diye düşünenler o kadar gerçek dostumuz olmayabilirler. Batılı anlamdaki demokrasinin değişik ölçüleri olamaz. Ben kendi ülkelerindeki gibi bir demokrasiyi Türkiye'ye de layık görenleri gerçek dostumuz sayarım"* diyen Bülent Ecevit, bir başka gazetecinin *"Şahsınıza yönelik suçlamalar devam ettiği takdirde yine cevap verecek misiniz?"* demesi üzerine de şunları söyledi. *"Varsayımlara göre konuşmak istemem. Yalnız şunu belirtmek isterim ki, dünyada eğer herkes özgürlük kısıntılarına boyun eğmiş olsaydı, insanlık bugün hala dünyanın düz olduğunu sanırdı."*

MGK'nın 52 sayılı bildirisine aykırılıktan beraat

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesinde 52 Sayılı Milli Güvenlik Konseyi bildirisine aykırı davrandığı gerekçesiyle yargılanan ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 16'ncı maddesi uyarınca cezalandırılması istenen Gazeteci Hüseyin Acuntaş beraat etti.

1 Numaralı Askeri Mahkeme'nin verdiği beraat kararında sanık Acuntaş'ın *"Evrensel Dostluk Dergisi'nin Yazı İşleri Müdürü olduğu ve bu derginin Haziran 1981'de yayınlanan ilk sayısında yayınlanan "Basının durumu ve görevlerimiz" başlıklı yazıda Sıkıyönetim Komutanlığı'nın gazete kapatma biçimindeki tasarrufunun gerekçesi ne olursa olsun haklı gösterilemeyeceği ve basın özgürlüğüne aykırı olduğu vurgulandığından hakkında dava açıldığı* belirtilerek şöyle devam edildi.

"Sanığın 5 Aralık 1981 gün ve Milli Güvenlik Konseyi'nin 52 numaralı kararının 3 numaralı bendine aykırı davranışta bulunduğuna dair eylemine uyan 1402 sayılı kanunun 16. maddesi gereğince cezalandırılması için hakkında amme davası açılmış ise de suç konusu yazının incelenmesinde özgürlükçü demokraside geçerli olan basının hürriyetinden bahsedildiği ve bunun lüzumundan bahsedildiği, basının kapatılmasından doğan işsizliğin dile getirildiği ve genel anlamda basın özgürlüğünün savunmasının yapıldığı anlaşılmış olup, çok önceki yıllardan beri ülkemizde ulaşılması amaçlanan basın özgürlüğünün savunması yapılması ve özgürlükçü demokraside geçerli olan bazı hususların dile getirilmesi bugünkü anlayış *da dahi Milli Güvenlik Konseyi'nin 5 Haziran 1981 gün ve 52 sayılı bildirisine aykırı görülmediğinden ve bu suretle isnat olunan suçun unsurları teşekkül etmediğinden sanık Hüseyin Acuntaş'ın müsnet olunan suçundan beraatine..."*

DİSK DAVASINDA SAVUNMA MAKAMI BOŞ

"Özetle vekil sıfatını bıraktığına, savunmaya iştirak etmeyeceğine dair olduğu anlaşıldı"

Duruşma Yargıcı Hakim Binbaşı Çetin Güvener vekillikten çekildiğini bildiren Avukat Güzin Alkış Markoç'un dilekçesini özetle tutanağa böyle geçirdi.

52 sanıklı ve 52 idam istemli DİSK Davası'nda böylece toplu savunma yapacak sanık sendikacılar avukatsız kaldı.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde devam edilen DİSK duruşmasında toplu savunma avukatlarının asil vekaletini üzerinde bulunduran avukat Güzin Alkış Markoç mahkeme heyetine duruşma öncesi bir dilekçe verdi. Avukat Markoç vekaletten çekildiğine ilişkin dilekçesinin son bölümünde şu görüşlere yer verdi:

"Bilindiği ve zabıtlarda açıkca görüldüğü gibi ilk celse sanıkların vekillerinin sayısal olarak sınırlandırılıp sınırlandırılmadığı, getirilen 52 sınırlamanın müşahhas veya sayısal olup olmadığı noktaları, bir türlü açıklığa kavuşmamıştır. 25.12.1981 günlü celsede de aynı uyuşmazlık devam etmiş ancak, sanıklardan birinin konuya ilişkin açıklama istemesi, mahkemenizin bu konuda yaptığı açıklama ve iddia makamının da talebe uyulmasını istemesiyle oluşan mutabakat üzerine açık kimlikleri zabıtlarda ve ibraz ettikleri vekaletnamede bulunan 47 sanık beni vekil tayin etmiştir.

Müvekkil sanıkların vekillerini kabul etmem, suçsuz olduklarına inanmam ve bunun yanında duruşmalarda varılan aşamalarda yargılamaya işlerlik kazandırarak, sayın mahkemenize yardımcı olmak amacına yönelikti. Bunun, konu-

→

nun çözümünde yararlı olabilecek özverili bir yaklaşım olduğu kanaatindeyim. Çünkü diğer meslektaşlarımın savunma makamında bulunmamalarını ve müşterek savunma yapabilmelerini sağlamak için benim duruşmalara katılmamam sonucunu doğuracak bir davranıştı. Böyle de yaptım. Ancak sanıkların, iddia makamının ve sayın mahkemenin adeta müştereken buldukları bu çözüm şeklinin; mahkemenizin kararlarıyla çelişen uygulamaları nedeniyle, savunma makamına ve savunmaya işlerlik vermediğini, aksine sanıkların, sonucu itibariyle savunmasız durumda kalmış bulunduğunu görmüş bulunuyorum. Bu durum, vekil tayin edilmemdeki ve benim de tayini kabulümdeki amaçlarla bağdaşmamaktadır. Savunma makamına işlerlik verebilmek, bu yolla öncelikle sanıklara ve giderek yargılama makamına yardımcı olabilmek için beni vekil tayin etmiş bulunan sayın sanıkların bana vermiş oldukları vekillik görevinden, istemleri doğrultusunda çekiliyorum"

"DÜŞMEDEN YUVARLANMADAN MÜTEVELLİT OLABİLECEĞİ"

"Tanıkların beyanları kanımızca şayanı itibar değildir."

Savcı'nın ifadelerini maksatlı ve gayri ciddi bulduğu tanıklar yasadışı örgüt üyesi olmaktan yargılanıyorlar. Bu tanıklar ölen İbrahim Eski'ye işkence yapıldığını ve bunu gördüklerini açıkladılar. Daha sonra Askeri Savcı esasa ilişkin görüşlerini açıklamak üzere söz aldı. *"Yer göstermek için götürüldüğü bir evde taraçadan atlayarak öldüğü"* ileri sürülen İbrahim Eski adlı sanığa işkence yapıldığı ve bunun saptandığı iddiaları hakkında özetle şunları söyledi. *"Müteveffanın muhtelif yerlerinde müşahade olunan hafif sıyrık ve ekimotik bulgular kendi ihtiyari ile giriştiği bir eylem nedeni ile düşmeden, yuvarlanmaktan mütevellit olabileceği gibi eskiye de ait olabilir."* Duruşmaya ara verildi. Duruşma yeniden başladığında karara varıldığı belirtildi. Ve *"Sanıkların mahkumiyetlerine yeterli kanıt bulunmadığı, mevcut şüphelerin sanıklar lehine yorumlanması"* gerektiğini söyleyen duruşma yargıcı Tokat, beraat ettiklerini açıkladı.

KOÇYİĞİT'İN AVUKATLARI: İDAM İSTEMİ İLE YARGILANAN KÖSOĞLU VE GÖKÇEK

"İftira, Davanın seyrini değiştirmek ve sahtecilik" suçlarından hakkında dava açılan Hicabi Koçyiğit'in yargılanmasına Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi'nde başlandı.

Kimliği saptanan Koçyiğit, iddianamenin kendisine geç verildiğini bu nedenle inceleyemediğini söyleyerek süre verilmesini istedi. Bu istem üzerine görüşlerini açıklayan Askeri Savcı Yarbay Erkan Başeren iddianamenin sanığa gönderilmesinden sonra bir hafta beklenmesine ilişkin süre verilmesine gerek olmadığını söyledi ve bu konudaki istemin mahkeme tarafından değerlendirilmesini önerdi. Duruşma Yargıcı Kayahan Özden tarafları dinledikten sonra bir hafta beklenmesine ilişkin süre verilmesine gerek olmadığını söyledi ve bu konudaki istemin mahkeme tarafından değerlendirilmesini önerdi. Duruşma Yargıcı Kayahan Özden tarafları dinledikten sonra sanığa bir haftalık süre tanınmasını kararlaştırdı ve duruşmayı erteledi.

Bilindiği gibi Hicabi Koçyiğit adı ilk kez MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası nda gündeme getirildi. Sanık Sadi Somuncuoğlu sorgusu sırasında Hayrullah Başyiğit adlı birinin *"Kendileri aleyhine kullanıldığını ve MHP'ye tuzak hazırlandığını"* söylemiş, bu kişinin *"MİT Ajanı"* olduğunu iddia etmişti. Konuya ilişkin söz alan Askeri Savcı Nurettin Soyer ise, Somuncuoğlu'nun bahsettiği kişinin adının *"Hicabi Koçyiğit olduğunu, bu kişinin ülkücülerden kaçarak emniyet müdürlüğüne sığındığını ve kendisinden itirafların silah zoruyla alındığını"* açıklamıştı. Savcı Soyer bu olayla ilgili olarak soruşturma yaptıklarını da belirterek dava açılacağını tekrarlamıştı.

–Nevzat Kösoğlu idamla yargılanırken tahliye edildi. Koçyiğit'in avukatı.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nın 22.12.1981 gün ve 1981/1099 numara ile hazırladığı iddianamede Hicabi Koçyiğit'in MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nın seyrini değiştirmeya çalıştığı, resmi devlet görevlilerine iftirada bulunduğu ve sahtecilik yaptığı vurgulandı.

Mahkeme Heyetine sunulan vekaletin incelenmesinden anlaşıldığına göre, Koçyiğit'i Yozgat Barosu avukatlarından Servet Bora ile Nevzat Kösoğlu ve Cengiz Gökçek savunacak.

Avukat Nevzat Kösoğlu ile Cengiz Gökçek MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nda idam istemi ile yargılanıyorlar. Sorguları sona erdiğinde tahliye edilen bu sanıklarla birlikte Koçyiğit'i savunacak olan Servet Bora ise feshedilen MHP'nin eski Yozgat Senatörüdür.

"TEŞKİLATIN SİLAHLARI OLDUĞUNU SÖYLEDİ"

"Aynı zamanda MHP ile dernekler arasında bağlantı sağlayan Türkmen Onur Başkanlığı'ndaki komiteden de görevli olan sanık, 12 Eylül 1980 harekatından sonra balistik muayeneyi yanıltmak amacıyla izleri karartıp bozarak örgüte ait silahları ve suç eşyalarını Atilla Engür, Muhsin Yazıcıoğlu ve Sahir Solmaz ile birlikte Bahçelievler Çocuk Parkına gömmüştür."

MHP ve Ülkücü Kuruluşlar Davası'nda sorgusu yapılan Hasan Çağlayan'ın suçlarına ilişkin olarak iddianamenin sanık eylem ilişkileri bölümünde böyle deniyor ve sanığın Ülkücü Gençlik Derneği'nin faaliyetleri durdurulduktan, şubelerinin çoğu kapatıldıktan sonra bu derneğin illegal uğraşılarını Ankara'da Hasret Dergisi bürosunda devam ettirdiği belirtiliyor.

1976 yılında Ülkü Ocakları Derneği Ankara Şubesi İkinci Başkanı, Mart 1978 yılında Ülkü Ocakları Derneği Genel Merkez İkinci Başkanı, daha sonra ise Ülkücü Gençlik Derneği Genel Başkanı olarak görev yaptığı açıklanan Çağlayan'ın sorgusu sırasında Askeri Savcılıkta verdiği hazırlık ifadesi okundu. Bu ifadesinde Piyangotepe Katliamı sanıklarından Ali Bülent Orkan'a maddi yardım yaptığını kabul eden sanığın gömülen silahlar konusundaki ifadesi ise aynen şöyle.

*"Benim zamanımda silah konusunda teşkilatın hiçbir girişimi olmamıştır. Ancak 1980 senesinin Eylül ayında ben imtihana gelmiştim **Atilla Engür** bana geldi, teşkilatın silahları olduğunu söyledi, teşkilattan kasti ÜYD idi. Ancak Atilla bana direkt olarak silah demedi. Teşkilatın malzemeleri var dedi. Ve bu malzemeleri gömmek hususunda benden yardım istedi. Ben o an için yardım yapamıyacağımı söyledim, ertesi günü Muhsin Yazıcıoğlu ile görüştüm ve Muhsin Yazıcıoğlu'na durumu anlattım. Muhsin Yazıcıoğlu "bunları ortadan kaldırmamız gerekir" dedi. Ve gömmezimizin doğru olacağını söyledi. Ben Muhsin'le bu görüşmeden sonra Atilla'yı gördüm. Ve ben akşam üzeri saat 18.00 de Fen Fakültesi karşısına geleceğimi söyledim. Malzemeler Atilla'nın evinde imiş, bu arada Muhsin Yazıcıoğlu ile birlikte Anıtkabir'in alt tarafından malzemeleri gömeceğimiz yeri tesbit ettik. Ben gündüzden kazma kürek temin etmiştim. Arabanın bagajına koyduk, onları ve benim kendime ait olan araba ile Fen Fakültesinin oraya geldik ve ben Muhsin'i Fen Fakültesinin orada indirdikten sonra kendim tek başıma malzemeleri gömeceğimiz yere giderek orayı kazma ile kazmaya başladım. Tabii bu işleri karanlık çöktükten sonra yapıyorduk. Ve ben kazma işini bitirdiğim sırada Muhsin Yazıcıoğlu, Sahir Solmaz, Atilla **Engür** bir vazille geldiler. Ve ellerindeki valizi benim kazdığım çukurun içine koydular. Ben içindeki, yani valizin içindeki malzemelerin neler olduğunu görmedim."*

Avrupa Konseyi ile ilişkiler

FARKLI DÜZEN ANLAYIŞLARI

Haluk GERGER

- Çağımızda iç ve dış düzen bütünleşiyor. ABD'nin düzen ve istikrar anlayışı stratejik çıkarlarına göre oluşuyor ve bu, Türkiye'nin iç düzenine ilişkin Amerikan tavrını belirliyor.
- Gerçek barış ve kalıcı istikrarın koşulu, demokratik iç düzenlerden oluşan bir uluslararası sistemdir.
- Batı'ya karşı tavrımızı saptarken ölçüt ne olmalı?

Türkiye, 12 Eylül'den bu yana, iç düzenine ilişkin olarak, Batı'dan kaynaklanan iki tür baskı ile karşı karşıyadır. Sözünü ettiğimiz baskının kaynakları Batı Avrupa ile Amerika Birleşik Devletleridir. Batı Avrupa ülkeleri ile ABD'nin *"Türkiye"* konusundaki tutumları, Batı dünyası içinde farklı *'düzen', 'istikrar', 'barış'* anlayışlarının varlığını da sergilemektedir İç ve dış düzenlerin bütünleştiği çağımızda, tek tek ülkelerin düzenlerine yönelik yaklaşımlar, temelde, dünyada nasıl bir düzen, barış ve istikrar istendiğine bağlıdır. Türkiye'deki düzene yaklaşımda farklı dünya düzeni anlayışlarından kaynaklanmaktadır.

HANGİ İSTİKRAR

Uluslararası düzen, kabaca, devletler arasındaki ilişki sürecini belirleyen, bu çerçeve içinde de, tek tek ülkelerin davranış kalıplarını saptayan ve denetleyen kurallar-kurumlar bütünüdür. Kurulu düzenin, önemli yapısal değişikliklere yol açmadan, şiddetin de sınırlanarak veya denetlenerek, sürdürülmesi ve sistemin düzenden çıkarı olanların gereksinmelerine yanıt verebilecek bir biçimde işlemesi ise *istikrar'* kavramı ile ifade edilir.

Batı düşüncesinde, işler bir düzen, aynı zamanda, marış ile de özdeştir. Bir başka deyişle, barış, açık şiddetin bulunmadığı ortam, düzen ise, devletlerarası ilişkilerin şiddeti denetleyen ve davranışları belirleyen kurallar içinde yürütülmesidir. Dolayısıyla, hareket noktası, istikrarlı düzenle barışın özdeş olduğu varsayımıdır. Bu noktadan sonra, ise, düzenin işleyişi, kurallarının sonuçları artık sorulanmaz. Aksine, düzeni, niteliği ne olursa olsun, yadsımak ya da değiştirmeye çalışmak, istikrara ve barışa karşı olmakla bir tutulur.

Bugün, adalet ve hak kavramlarından soyutlanmış bir düzenin, istikrarlı olabileceği iddiasının ve barış ile özdeşleştirilmesinin büyük bir aldatmaca olduğu açığa çıkmıştır.

Herşeyden önce, barışı açıkça görülebilen şiddetin olmadığı bir ortam olarak tanımlamak, onu anlamsızlaştırmak demektir. Bu açıdan, uluslararası barış, yalnızca savaşın simgelediği açık şiddetin ortadan kaldırılmasıyla sağlanmış sayılamaz. Öyle olsaydı, bugün, Filistin'de, Güney Afrika'da, ya da El Salvador'da, topların susmasıyla birlikte barış da olurdu. Oysa, sözünü ettiğimiz yerlerde açık şiddet görünmese bile barış yoktur, çünkü oralarda şiddet değişik kılıklarda, kapalı bir biçimde sürmektedir. Böyle yerlerde ve dünyanın pek çok yerinde, kapalı şiddet, baskı, sömürü, eşitsizlik biçiminde görülmekte ve açık olmayan bir başka şiddet türü, kısaca *"yapısal şiddet"* hüküm sürmektedir. Böyle yerlerde gerçi bir düzen vardır ama, bu düzen doğasında adaletsizliği, sömürüyü,

---

YABANCI BASINDAN BİR ÖZET ÇEVİRİ

POLONYALI AYDIN VE SANATÇILAR, ASKEI

Sıkıyönetimin ve baskı yöntemlerine sert bir dille karşı çıkan bir bildiri, 120'yi aşkın Polonyalı aydın ve sanatçı tarafından imzalanarak Polonya Parlamentosu'na ve Polonya Katolik Kilisesi Başpiskopos Josef Glemp'e gönderilmiştir.

Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesine bir çağrıyı da içeren bildiri, 13 Aralık 1981'de ordunun yönetimi ele alışından bu yana yazılan en sert protesto...

Ayrıca, Kilise önde gelenleri, Polonya'da özgürlük ortamının yeniden kurulmasının gerekli olduğunu vurgulayan bir mektubu askeri yöneticilere yollamışlar ve bu mektubun tüm kiliselerde vaaz olarak okunacağını bildirmişlerdir. Bu vaaz, ayrıca askeri yönetimin izniyle Polonya radyo ve televizyonundan da halka aynen duyurulmuştur.

POLONYALI AYDIN VE SANATÇILARIN BİLDİRİSİ

Sıkıyönetim kaldırılması, binlerce tutuklunun salıverilmesi, Dayanışma Sendikası üyelerini hedef alan önlemlerin sona erdirilmesi ve Katolik Kilisesi ile Dayanışmanın yasal temsilcileriyle diyaloğun başlatılması çağrılarını içeren bildiri, şöyle sürdürülüyor:

"Bizim yönetimi kınamamıza ve protesto etmemize neden olan, toplumu yıldıran ve köleleştirme amacıyla kullanılan yöntemlerdir.

Biz, güvenlik güçleri ve ordu tarafından uygulanan zulümle işçilerin grevlerinin kırılmasına, insanların vurulmasını, dövülmesini binlerce kişinin hapishane ve kamplara kapatılmasını protesto ediyoruz.

Biz, b ailelerin parçalanmasını, çocukların ana-babalarından ayrılmasını, küçüklerle hastaların hapsedilmesini protesto ediyoruz.

Biz, insanların, bağlılık bildiren sözde bildiriler imzalamaya, çeşitli baskılar ve şantajlarla zorlanmasını, imzalamayı reddedenlerinde vurulmasını, insan onurunu hiçe sayan, onursuz ve yasa dışı bir uygulama olarak gördüğümüzü açıklıyoruz."

Bildiride, uluslararası antlaşmalarda da yer alan bir ilkeye, *"Tüm ulusların kendi geleceğini saptamaya, siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel yaşamlarını özgürce geliştirmeye hakları olduğu"* ilkesine de yerveriliyor. Ayrıca, bu temel ilkenin 1980 Ağustos'unda kurulduğundan bu yana Dayanışma hareketinin temelini oluşturduğu ve askeri yönetimin Dayanışmayı susturarak bu ilkeyi yadsımış olduğu da belirtiliyor.

baskıyı, yani şiddetin kapalı türlerini barındırmaktadır. Dolayısıyla, yalnızca açık olanın değil, tüm şiddet türlerinin ortadan kalkması demek olan barış, bu çağdaş anlamıyla, sözkonusu düzenlerle özdeşleştirilemez.

Aynı biçimde, içinde *"yapısal şiddet"*'i barındıran bir düzen, barışçıl olmadığı gibi, istikrarlı da değildir. Bir düzende gerçek anlamda istikrar olabilmesi için, o düzen içinde yaşayanların düzeni meşru kabul etmeleri, kurallarını ve davranış biçimlerini özgür iradeleriyle benimsemeleri gerekir. Bunun için de, düzenin baskı ve sömürüden arınmış, eşitlik ve özgürlük temeline oturtulmuş olması gerekir. Bu böyle değilse, düzen istikrarlı olamaz, şiddet ağırlık kazanır. Böylece, istikrarla birlikte barış da ortadan kalkar. Bu durumda da düzen ancak zorbalıkla sürdürülebilir. Sisteme istikrar, o da kısa vadeli olarak ancak şiddet yoluyla *"kazandırılabilir."*

Uluslararası düzen, kendisini oluşturan birimlerin, yani devletlerin tek tek iç düzenlerinden soyutlanamaz. Gerçek barış ve kalıcı istikrarı içeren bir uluslararası düzen, onu oluşturan uluslararasında adil ve eşitlikçi ilişkiler gerektirir. Bu ise, özgür ve demokratik iç düzenlerin yaratılabilmesine bağlıdır. Aksi halde, şiddete dayanan istikrarsız iç düzenler, kaçınılmaz olarak şiddete dayanan istikrarsız uluslararası düzenler oluştururlar. Bu açıdan, demokratik iç düzenlerden oluşan hakça bir uluslararası düzen, gerçek barış ve istikrar için tek koşuldur.

Kurulu düzeni özgürlük, hak ve adalet kavramlarından soyutlayarak, barış ve istikrar ile özleştirmek, kaynağını Batı'da ve Avrupa kökenli devletler hukukunda bulmuştur. Bununla birlikte, bugün, Batı'da böyle bir anlayış sorgulanmaya, eleştirilmeye ve nihayet giderek yadsınmaya başlamıştır. Bu çağdaş gelişmeyi özellikle Batı Avrupa'da görmek olanaklıdır. Amerika Birleşik Devletleri ise, özellikle Reagan yönetiminde, bu konuda eski Avrupa düşüncesinin mirasçısı durumundadır.

ABD Mİ, AVRUPA MI?

Amerika Birleşik Devletleri'nin bugünkü yaklaşımı, çağdaş *"yapısal şiddet"* ve eşitsizliği kurumsallaştırmak, bunu da *"Friedman düzeni"*nin temeli yapmaktır. Bu stratejinin, kendisine uygun iç düzenler araması da kaçınılmazdır. ABD'nin Türkiye'ye tavrı, hiç kuşkusuz, böyle bir *"düzen"* ve *istikrar"* anlayışından kaynaklanmaktadır.

Uluslararası kapitalizmin *manavı ve sütçüsü"*, *"Friedman düzeninin jandarması"* yapılmak istenen bir Türkiye'nin iç düzenine Amerikan yaklaşımı, bu nedenlerle, hiç de şaşırtıcı değildir. Yalnız ve suskun bir Türkiye, biçilmiş bir kaftandır Amerikan stratejisi için. İç ve dış düzen anlayışının bütünleştiği dünyamızda, stratejik amaçlardan başka birşey düşünmeyen ABD'nin, kendi düzen ve istikrar anlayışından kaynaklanan bir modeli Türkiye'ye zorlamak istemesi, bunun için de elindeki *"olanaklarla"* tertipler içinde bulunması kaçınılmazdır.

Buna karşılık, Avrupa'da,, özellikle belirli bölge ve çevrelerde değişik *"düzen"* yaklaşımlarının etkin olmaya başlaması, Batı Avrupa'nın Türkiye'ye ilişkin tavrını da etkilemektedir. Böyle olunca, örneğin, yukarıda sözünü ettiğimiz *"gerçek barış"* kavramını sistemleştiren Profesör Johan Galtung'un ülkesi Norveç'in dünya ve Türkiye düzenine yaklaşımı, elbette ABD'nininkinden farklı olacaktır. Demokratik iç düzenlerle adil ve eşitlikçi uluslararası düzeninin kesiştiği sömürüsüz ve baskısız bir dünya, görkemli bir arayıştır. Batı dünyası içindeki yerimizi ve tavrımızı hesaplarken tüm bunları gözönünde tutmak gerekmektedir. Bu, Türk halkının ve dünya halklarının gerçek dostlarını saptamak için de gereklidir. Umulur ki, Avrupa Konseyi'nin Türkiye'ye ilişkin tutumu da bu bağlam içinde değerlendirilsin ve "Amerikancı milliyetçiler"in karanlık tuzaklarına düşülmesin.

YÖNETİMİ AĞIR BİR DİLLE KINADILAR

Bildirinin son bölümünde, İkinci Dünya Savaşı'ndaki Nazi işgali ve 1950 lerdeki Stalinci uygulamalar dönemleri dışında, Polonya topraklarındaki hapishane ve kampların bu kadar çok sayıda tutukluyla tarihinin hiçbir döneminde doldurulmamış olduğu da belirtiliyor.

"Şimdiye dek ulusumuzu köleliştirmek isteyen kim olursa olsun direniş ve öfkeyle karşılanmıştır. Bunu 'Savaş durumu' ilan edenlere anımsatırız". denilen bildiride, böylece, Polonya Anayasası'nın sıkıyönetimin ilanı için öngördüğü 'savaş durumu'nu ilan etmiş bulunan askeri yönetime karşı çıkılıyor.

Bildirinin, imzacılar tarafından meşruluğu kabul edilmeyen Askeri Konsey'e değil, Polonya Parlamentosu'na (Sejm'e) gönderildiği bildiriliyor.

BAŞPİSKOPOS'UN AÇIKLAMASI

Bundan sonra Pazar günleri Polonya Kiliselerinde okunması kararlaştırılan bir açıklama ile, Polonya Başpiskoposu ve öteki Kilise önde gelenleri, *"Sıkıyönetimin, protestoya, isyana ve hatta savaşa yol açabileceğini"* belirtmişlerdir. Bu açıklamayla, kilise önderleri, özgürlüklerin yeniden yürürlüğe sokulmasını ve siyasal diyaloğun başlatılmasını istediklerini belirtiyorlar.

Başpiskopos Glemp ve 26 piskopos, Varşova'da yaptıkları toplantının sonunda, General Jaruzelski'ye bir mektup göndermeyi aynı zamanda da mektubun içeriğinin bir dinsel mesaj olarak kiliselerde okunmasını kararlaştırmışlardır.

"Sorumluları, vicdan ve düşünce özgürlüklerine saygı göstermeye ve ulusumuz için son derece değerli olan özgürlük sevgisi yolunda halkımızla yarı yolda buluşmaya çağırırız" denilen açıklamada, ayrıca, şu noktalara değiniliyor: *"Özgürlüklere saygı gösterilmesi, devlet işlevlerinin yeniden normal bir biçimde görülebilmesini, tutukluların kısa sürede bırakılmalarını, siyasal görüşler ve sendika üyeliği gibi gerekçelerle işten çıkarmalara son verilmesini sağlamalıdır."*

(*) International Herald Tribune
22 Ocak 1982
John Darnton

"POLONYA POLONYALILARIN OLSUN" "SALVADOR DA SALVADORLULARIN OLSUN"

Ertuğrul ÖZKÖK

"Bırakın Polonya Polonyalıların olsun". Geçen hafta belli başlı Batı televizyonlarından bir gece sonra Türkiye'de de yayınlanan bir programın temel savsözü buydu. Birbiri ardından ekrana gelen devlet adamları ve sanatçılar, konuşmalarını hep bu cümleyle bitiriyorlardı: *"Bırakın Polonya Polonyalıların olsun".*

Yalnız Türk izleyicisi değil, programın gösterildiği öteki ülkelerin izleyicileri de alışılmadık bir program izlediler. Programın amacı, *"Polonya'daki askeri darbe karşısında uluslararası dayanışmayı göstermek".*

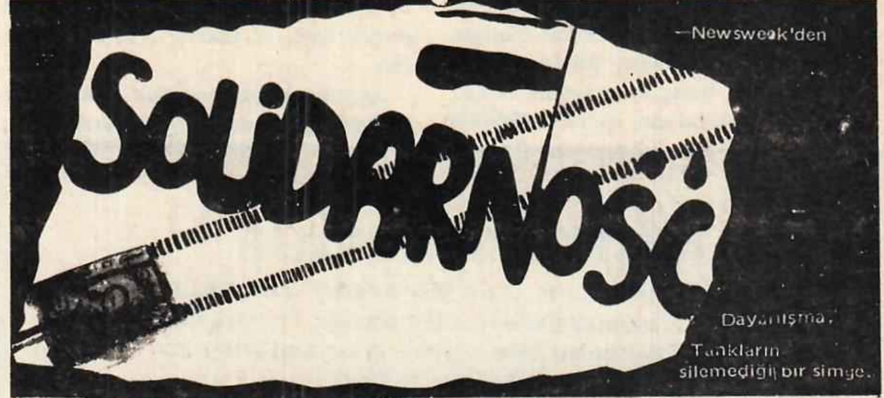
Doğrusu kimsenin kolaylıkla hayır diyemeyeceği bir girişim. Demokrasinin, halkın demokratik açılım istemlerinin taze çimler gibi tankların kaba paletleri altında ezildiği bir acılar ülkesi için uluslararası dayanışma gösterisi ilke olarak çok güzel bir şey.

Sinemadan tanıdığımız yüzler, bir Charleton Heston, bir Glenda Jackson bir Max Von Sydow, bir Kırk Douglas en duygusal yüz ifadeleri ile Polonya halkının bu kara yazgısını dile getirirken, herhalde yeryüzünde çok insanı etkilediler. Frank Sinatra'nın eski bir Polonya halk şarkısından düzenlemiş güzel bir ezgiyi söylerken herhalde Polonya halkıyla en azından bir duygusal iletişim kuruldu aralarında. Tabii bütün bunları da demokrasilerin büyük bir tehdit altında bulunduğu bu yaşlı yüzyılın son yıllarında bir kez daha düşünmek özünde çok kınanacak bir girişim değil.

Ancak bütün bunlar paranın bir yüzü... Ya öteki yüzü? Polonya'dan sözedilip dururken, zaman zaman bir Amerikan propagandası haline dönen konuşmalar... Sovyetler Birliği'nden ABD'ne kaçan bir ünlü orkestra şefinin *"Özgürlüğü seçiş"* öyküsünün *"kaba bir propaganda kokan sıfatları... Dünyanın en gelişmiş grafik ustalarına sahip bir Polonya'dan ikinci sınıf bir grafikçinin belki üçüncü sınıf bir anti-Sovyet pasteri..."*

Acaba bütün bunlar Polonya Halkının haklı mücadelesini güçlendiren şeyler mi?

Dayanışma güzel şey. Özellikle ulusların birbirlerinin acılarına duyarlı olmaları, onları anlamaya, onlara yardım etmeye çaba göstermeleri, belki de yarınların barış içindeki bir dünyasının şimdiden kurulan en anlamlı kaleleri. Polonya'da tabandan gelerek gelişen bir işçi hareketine *"Solidarnoş"* yani *"dayanışma"* adı verilmesi, belki de bu yüzyılın en anlamlı simgelerinden birisi olacak. Gelecekte dayanışma kavramı böylece yalnızca Marksist terminolojinin dar kalıplarından kurtulup, özgürlüğün en geniş alanlarına yayılacak.

—Newsweek'den

Dayanışma: Tankların silemediği bir simge.

Polonya Halkının geçen yüzyıllardan beri süren mücadelesinin böyle açılıma öncülük etmesi, acılardan hareketle doğruyu bulmaya çalışan doğru mistisizminde olduğu gibi tüm dünya uluslarına bir şeyler öğretecek.

Ama bu programı düzenleyen tüm ülke temsilcileri aynı duyarlılığı kendilerine daha yakın ülkelerin insanları için de göstermedikçe böyle programlar *"güdümlü birer propaganda"* aracı olmaktan çıkamayacaklar.

Polonya Halkı ile dayanışma programına çıkan herkesin ağzından düşürmediği bir kavram vardı: *"İnsan hakları".* Bu konuda haklıdırlar da. Çünkü insanlığın gelişiminde nasıl bir zamanlar *"seçme ve seçilme hakkı", "Eşit işlem görme hakkı"* gibi kavramlar birer motor idiyse, önümüzdeki yıllarda da mücadelenin temel hedef ve savsözü insan hakları olacaktır.

Bu yüzden Programa katılan ülkeler, kuşkusuz başka bu trenin başını çeken ABD olmak üzere, öteki ülkelerdeki insanların trajedilerine de ayrı duyarlılık içinde bakabilmeyi içlerine sindirmelidirler.

Bugün ABD'ne Polonya'dan çok daha yakın bir ülkede, El Salvador'da, belki de o programın yayınlandığı saatlerde bir kaç kişi katledildi.

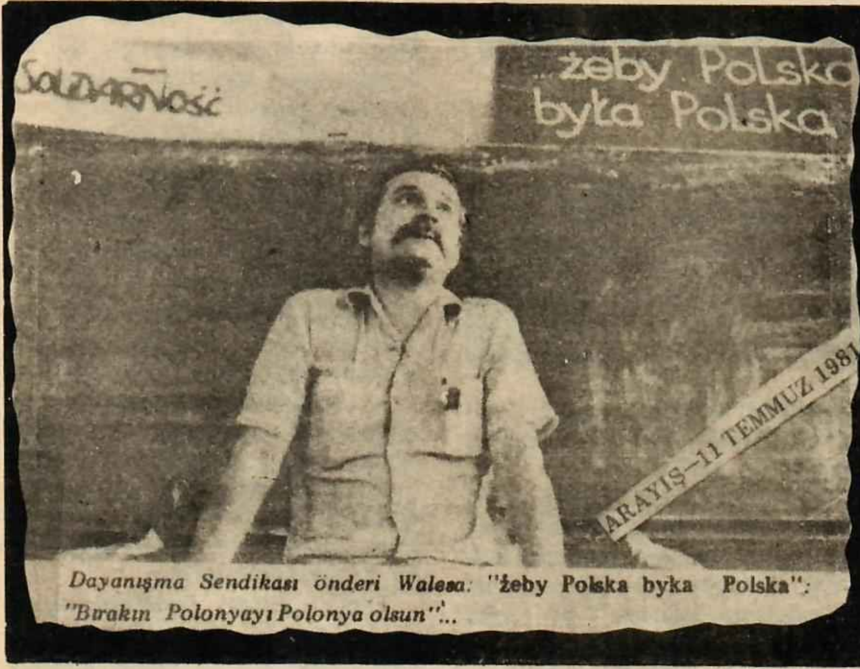
Hergün çok sayıda insan evinde ya da kaçırıldığı ıssız dağbaşlarında acımasızca öldürülüyor. Bu insanların artık kaçaca hiç bir yerleri yoktur. Hepsi bulundukları köşelerinde, kara bir yazgının kendilerini alıp götüreceği anı beklemektedirler. Bu insanların da dayanışmaya gereksinimi var.

Guatemala'da durum değişik değil. Güney Afrika'nın ırkçı rejimi kendi topraklarındaki insanları ezmekle yetinmeyip, komşu ülkelerin haklarına bile müdahale edebiliyor. Afganistan'daki durumda herhangi bir gelişme yok.

Aynı dayanışma duygularını bu insanlar için de gösteremezsek, bir çok insan böyle programlarda büyük bir *"uluslararası hipokrisi"* görmeyecek mi? Yani *"ikiyüzlülük".* ya da ulusları insan halkalarına layık olanlar ve olmayanlar diye ayırma eğilimi görülmeyecek mi bütün bunlarda?

Evet, *"tüm gücümüzle haykıralım: Bırakın Polonya'yı Polonyalıların olsun".* Evet bu özgürlük mücadelesi için hepimiz birer mum yakıp simgesel bir dayanışma gösterisinde bulunalım. Bu çağın demokrasi derslerinden orta ile geçen insanların bile buna hayır demiyeceği açık. Ama aynı gücümüzle öteki ulusların acıları için de haykıralım: *"Bırakın Salvador Salvadorluların olsun", "Bırakın Afganistan Afganlıların olsun", "Bırakın Guatemal Guatemalalıların olsun", "Bırakın Filistin Filistinlilerin olsun"...*

Olsun ki, bu yüzyıl gelecek kuşaklara yüzakı ile bir insanlık deneyimi bırakabilsin...

Dayanışma Sendikası önderi Walesa: "żeby Polska byka Polska": "Bırakın Polonyayı Polonya olsun"...

BIRAKMADINIZ Kİ POLONYA'YI POLONYA OLSUN...

Oruç ARUOBA

Geçen Pazartesi akşamı Türkiye'-deki televizyon seyircileri (Komedyen Bob Hope'un verdiği rakkamlara göre) birkaç yüz milyon insanla birlikte Amerikan yapımı bir program seyretti.

Program *"ibret verici"* bir programdı; ama, sanıyoruz, kendi vermeğe çalıştığı anlamda değil. Bol aksesuarlı, bol görüntülü, müzikli, ünlü artistlerle bezeli bir program- televizyon için reklam programları yapanların gerçekten 'ibret' alabilecekleri bir ustalıkla hazırlanmış bir program -. Ama başka türden bir ibret de alınabiliyordu bu programdan.

Bu ibret bir halkın, özgürlüğe yüzyıllar boyu susamış bir halkın özlemini, uluslararası siyasetin çirkinliklerine nasıl alet edilebildiğini görmekten alınabilecek ibretti.

"Bırakın Polonya'yı Polonya olsun" deniyordu bu programda. Soralım: aynı televizyon şirketi (ya da programı kim hazırlamış, finanse etmişse), örneğin Allende devrilirken, *"Bırakın Şili'yi Şili olsun"* diye bir program yaptı mı? Ya da komedyen Bob Hope, Vietnam'daki Amerikan askerlerine moral verirken kaç kişi seyrediyordu o *'matrak'*, matrak olduğu kadar da *(hamasi)* gösterilerini? Vietnamlılar seyrediyor muydu?

Son zamanlarda moda olan deyimle, *"çifte standart"* yok mu acaba buralarda bir yerde ya da, kaç tane standart var?

Daha gerilere gidelim: Hitler orduları Varşova'ya girerken ne yaptı acaba bu *"Hür Dünya"?* Ya da Berlin de buluşan Amerikan ve Sovyet emperyalizmi Avrupa'yı aralarında paylaşırken, *"Hür Dünya"*'nın *kurtarıcısı* Birleşik Devletler, niye Stalin'e *"Bırak Polonya'yı Polonya Olsun"* demedi- ya da Çekoslavakya'yı, Macaristan'ı, Romanya'yı, Bulgaristan'ı...?

İsterseniz daha da geniş bir alana bakalım: *"Hür Dünya"*'nın *"Hürriyet Aşığı"* mensupları, siz, birbirinize ne dediniz-. Fransa sen, İngiltere'ye *"Bırak Hindistan'ı Hindistan olsun"* dedin mi; İngiltere sen, Fransa'ya *"Bırak Cezayir'i Cezayir olsun"* dedin mi? Ve hepiniz birlikte, İngiltere'si, Fransa'sı, İtalya'sı, bugün aranıza almak lütfunda (!) bulunduğunuz Türkiye için, 1918'de, 1920'de *"Gelin bırakalım Türkiye'yi, Türkiye olsun"* dediniz mi?

Bizi aldatamazsınız. Bütün yönlerinizle, bütün komedyenlerinizle bile boyayamazsınız gözlerimizi. *"Hürriyet"* adına kınadığınız Sovyet İmparatorluğu özgürlükten ne kadar uzaksa, siz de bir o kadar uzaksınız özgürlükten. *"Musa Peygamber"* oyuncusu yakışıklı *"Ben-Hur"*'unuz, ya da geniş omuzlu sarışın sırıtkan Kovboy'unuz, General Pinoçhet'den ya da General Jaruzelski'den daha şirin gelmiyor gözümüze. Şatafatlı cicili bicili reklam programınızla bir kat daha çirkinleşiyorsunuz.

Ne yazık, insanların güzel umutları, güzel amaçları, sizin ellerinize düşüyor, çirkinleştiriliyor.

Nasıl ki, dün Sovyet İmparatorluğu "Batılı ajanlar Polonya'da kışkırtıcılık yapıyor" deyince, hemen Polonya halkının özgürlük özleminin boğazlanacağını anlamışsak, sizin ağzınızdan "Bırakın İnsanlar Özgür Olsun" sözünü işitince bir çıkarınızın, bir güç ilişkinizin dileğeldiğini anlayabiliyoruz.

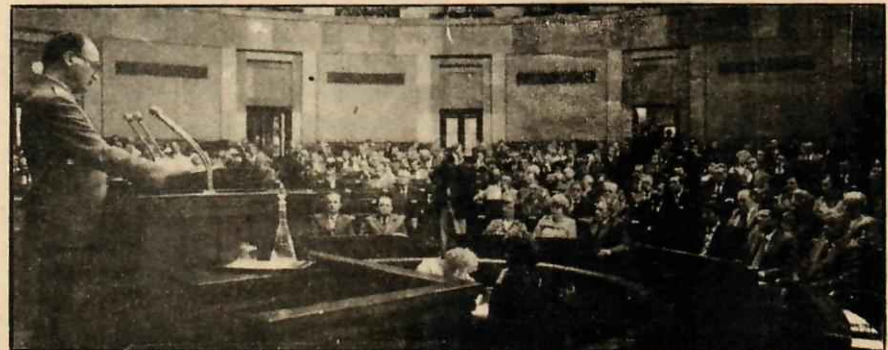
Hiç *"çifte"* falan değil *"standart"* aslında; *tek* bir standardı var sizin uluslararası siyasetinizin, DOĞU'sunda da, BATI'sında da: *"pislik"*

Ama pisletemezsiniz artık *"Dayanışma"* sözünü, *"Walesa"* adını, ağzınıza almakla ; kartondan yapıp allayıp pullayıp boyayıp ekrana çıkardığınız *"Solidarnosc"* simgesi çoktan kazandı tarihin temiz sayfalarındaki soylu Polonya halkının temiz kanıyla boyanarak,

Komedyeniniz, televizyon programınızın Sovyetlerce engelleneceğini, Polonya'da seyredilemeyeceğini söyledi: Umarız sahiden öyle olmuştur; yoksa Polonya'lılar özgürlük türkülerindeki dize'den sizin utanır programınızda aşağıladığınız sözden utanırlardı seyretselerdi reklamınızı.

Nasıl ki, bu sözü siz kullandınız diye biz bugün utanıyoruz bu sözü sekiz ay önce 11 Temmuz 1981 günü, Arayış'ın 21'nci sayısında kullanmış olmamızdan..

Hiç değilse sizlere *"susun"* demek isterdik. Ama biliyoruz. susmazsınız ki.

Jaruzelski; Polonya'nın darbeci generali.

"İNSAN HAKLARINA, İŞÇİ VE SENDİKA HAKLARINA SAYGI GÖSTERİLMESİNİ BEKLERİZ"

Merkezi Cenevre'de bulunan Uluslararası Ağaç ve Yapı İşleri Federasyonu Genel Sekreteri John E.Lofblad, İsveç Yapı İşleri Sendikası Uluslararası Sekreteri Ulf Asp ve Danimarkalı sendikacı Bent Larsen dergimizi ziyaret ettiler. Konuk sendikacılar ile yazı kurulu üyelerimiz arasındaki görüşme iki saat sürdü. Ziyaretleri sırasında çeşitli konularda bilgi alan sendikacı konuklarımız sorularımızı da yanıtladılar.

ARAYIŞ: Bize örgütünüz hakkında bilgi verir misiniz?

YANIT: Biz uluslararası ağaç ve inşaat işleri sendikalarının temsilcisiyiz. Uluslararası sekretarya diye bilinen bu tür örgütler gönüllü örgütlerdir ve dünyada çeşitli iş kollarını temsil eden otuz kadar uluslararası sekretarya vardır.

Bizim gönüllü üyelerimiz 58 ülkeye dağılmış 110 sendikadır. Temsil ettiğimiz üyelerin çok büyük bitbölümüaynı zamanda Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Federasyonu'nun da (ICFTU üyesidirler. Türkiye'de ki üyelerimiz Ağaç-İş ve Yol-İş Federasyonlarıdır.

Amacımız, ya da temel işlevimiz esas olarak uluslararası çalışma örgütü (ILO) çerçevesinde faaliyet göstermektir. İLO'nun komitelerindeki işçi delagasyonlarına yardım ederiz. Özellikle İLO sözleşmelerinin ihlal edildiği durumlarla ilgileniriz. İLO sözleşmelerini imzalayarak onaylayan ama buna karşılık hükümlerini ihlal eden ülkelerdeki işçi üyelerimizi temsil etmek ve onlarla ilgilenmek bizim hem görevimiz hem de yasal hakkımızdır.

Biz İLO sözleşmelerinden daha çok 87 ve 98 no'lu sözleşmeler ilgilendirir. Biz insan haklarına, işçi ve sendika haklarına, yasalara ve uluslararası sözleşmelere saygı gösterilmesini bekleriz.

Ayrıca, işçilerin üyelerimizin çalışma koşullarıyla da ilgiliyizdir. İş yerlerindeki anlaşmazlıklarla direkt olarak ilgilenmekle beraber iş yerlerindeki sağlık, eğitim, güvenlik gibi sorunlarla yakından ilgiliyizdir.

Ayrıca işçileri ve sendika üyelerimizi ilgilendiren araştırma ve yayın faaliyetlerinde bulunuruz. Karşılıklı ziyaret ve görüşmelerle bilgi alış verişini sğlamaya çalışırız.

Özet olarak, dünyada aynı iş kolunda çalışan işçiler arasında dayanışma, işbirliği ve anlayış beraberliği yaratmak ana uğraş konularımız olur.

ARAYIŞ: Türkiye'ye yaptığınız ziyaretinizin amacı nedir, temaslarınız hakkında bilgi verir misiniz?

YANIT: Türkiye'ye üyemiz Yol-İş Federasyonunun daveti üzerine gelmiş bulunuyoruz. Yumuşak bir deyim kullanırsak, Türkiye bir geçiş dönemindedir. Ve dolayısıyla da bizi Türkiye'deki sendikacılık hareketinin ve sendikal hakların geleceği düşündürmektedir.

Türkiye İLO sözleşmelerini onaylamış bir ülke olduğundan bu konuları incelemeyi bir görev sayıyoruz. Ziyaretimizin amacı Türkiye'ye ne yapılması gerektiğini söylemek değil, sadece gözlemlerde bulunmaktır. Bu amaç doğrultusunda çeşitli kişi ve kurumlarla görüşmeler yaptık ve yapacağız. Bugüne kadar üyemiz olan sendika yöneticileri eski arkadaşımız Halil Tunç ve Çağdaş Gazeteciler Derneği yetkilileri ile görüştü. Ayrıca, ileriki günlerde Barolar Birliği, Türk-İş ve Çalışma Bakanı ile de görüşeceğimizi umuyoruz. Bu aradaeski Başkakanlardan Sayın Bülent Ecevit'ten de randevu istedik. İstanbul'a da giderek DİSK davasını da izlemeyi istiyoruz.

—Konuk sendikacılar büromuzda.

ARAYIŞ: Türkiye'deki gözlemleriniz sonucunaa neler söylemek istersiniz?

YANIT: Türkiye'de bugün temel sendikal hakların askıya alındığı kuşkusuzdur. Bundan üzüntü duymamız da kaçınılmazdır. Bununla birlikte kısa zamanda normalleşmeye dönülüleceğini umut ediyoruz. Türkiye'deki sendikacı dostlarımıza bu durumda neler yapılması gerektiğini söylemek zor. Çünkü ne yapılabileceğini ve ne yapılması gerektiğini her ülkenin kendi koşulları belirler. Bununla birlikte sendikacılara soğukkanlı olmalarını ve hükümetten saygılı bir yaklaşım içinde, sözünü ettiğimiz İLO sözleşmelerinin hükümlerine yeni çıkarılacak yasalarda yer verilmesini telkin etmeleri gerekir.

Doğaldır ki bunun için uğraş verilirken yasa sınırları içinde kalmak gereklidir. Bizler Türkiye'nin ya da bir başka ülkenin içişlerine karışmak istemeyiz. Bizim açımızdan ülkelerin içişlerine karışılmaması ilkesi çok önemlidir. Ve buna saygı duyarız.

Bununla birlikte, devletlerin imzalamış ve onaylamış oldukları uluslararası sözleşmelere saygı duymaları gerektiğine kesinlikle inanırız. Şunu unutmamak gerekir ki, özgür ve güçlü sendikacılık her ülkenin kendi çıkarınadır. Bugün dünyanın en başarılı ülkeleri güçlü ve özgür sendikalara sahip olan ülkelerdir. Özgür toplumlarda iş dünyasının gücüne karşılık ve bu gücü dengelemek için özgür tartışma ortamı şarttır. Türkiye'nin de büyük reformlar yapmış Atatürk'ten kaynaklanan kıvanç dolu geçmişine uygun bir çizgiyi takip edeceğini, Atatürk'ün çizmiş olduğu yolu izleyeceğine inanıyoruz.

Türkiye'de Atatürk'ün ilkeleri doğrultusunda bir özgürlük ortamı yaratılacağından eminiz. Devlet, işçiler ve işverenler arasında özgür tartışma gereklidir ve bunlar için de özgür bir basın ve tabii özgür seçimler kaçınılmazdır.

ARAYIŞ: Friedman modeli hakkında işçi örgütleri ne düşünüyor?

YANIT: Madrid'deki Dünya Konferansında da ortaya çıktığı gibi Batı avrupa ve hatta Amerika'daki işçi örgütleri Friedman modeline şiddetle karşıdırlar.

Friedman modeli ekonomiler için bir felakettir. Ve bu model ne ekonominin büyümesini ne de istihdamı sağlar. Friedman modeli özellikle işçiler için çok kötü sonuçlar vermektedir. Örneğin, bu modeli uygulayan İngiltere'de işsizlik tahminlerimizden de ötede büyük boyutlara vardı. Bunalım durumlarında ekonomi devlet müdahalesiyle canlandırılmalı, yatırımlar gerçekleştirilmeli, iş olanakları sağlanmalıdır.

DANIŞTAY VE BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ

AHMET ERDOĞDU

● Türkiye'de ilk kez Bölge İdare Mahkemeleri kurulması çok yerinde olacaktır.

● Devlet Başkanı'nın bir kez Danıştay Başkan ve üyelerini ataması, geçirdiğimiz geçici yönetim döneminin özelliği bakımından sakıncalı olmadığı söylenebilir. Ancak bunun sürekli bir kurala dönüştürülmesi ve bugünkü yapısıyle Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun Danıştay'ı ileride olumsuz yönde etkileyecek olan yetkisi çağdaş demokrasilerin kurduğu yargı bağımsızlığını yok eder.

eni yayınlanan 2575 Sayılı Yasaya göre Danıştay üyeleri, Devlet Başkanınca ve Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nca atanacaklardır. Bugün yürürlükten kaldırılan 521 sayılı eski Danıştay Yasası Kurallarına ve eski Anayasamıza göre Danıştay üyeleri bağımsız yüksek bir mahkeme olan Anayasa Mahkemesi'nce seçilirlerdi.

Seçim, demokrasinin tüze (hukuk) devleti kavramının, tüzenin üstünlüğü il kesinin vaz geçilmez bir ögesidir. Görünürde yeni yasa üye seçimi deyimini 9. maddesi başlığında kullanmıştır.

Oysa, gerek devlet başkanının gerekse Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun yaptıkları iş seçim değil atamadır. Tıpkı valilerin ve yüksek basamakta kamu işi gören görevlilerden bir kesiminin Bakanlar Kurulu'nca atanmaları gibi.

Hakimler ve Savcılar Y. Kurulu Adalet Bakanı'nın başkanlığında bu bakanın buyruğu altındaki müsteşar ile Özlük İşleri Genel Müdüründen ve Devlet Başkanının atayacağı ikişer asıl, ikişer yedek üyeden kurulmaktadır. Bu tür bir kuruluş yürütme organının açıkça gözetimi ve baskısı altındadır. Oysa bu kurul, Danıştay üyelerini atayacaktır.

Yürütmenin, yönetimin bütün yönetsel eylem ve işlevlerinin yargı denetimini yapmakla görevli olan Danıştay böylece ta başlangıçta yürütmenin gölgesine oturtulmuştur. Bu durum çok açık bir kısır-döngüdür.

ÜYELER, ÖTEKİ YARGIÇ VE SAVCILAR

Eski 521 Sayılı Danıştay Yasası'nın Başkanunsözcüsü, *(Başsavcı)* kanunsözcüsü *(Savcı)*, Başyardımcı ve yardımcı deyimleri de *"Tetkik Hakimi"* olarak değiştirildi.

İlk önce *"Tetkik Hakimi"* sözcüğü bugün Atatürk'ün dil devrimine ters düşen koyu bir Osmanlıca terimdir. Bu deyim Yargıtay yasasından, Hakimler ve Savcılar Y. Kurulu yasasına oradan da yeni Danıştay yasasına aktarılmıştır

Türkçe olan Başyardımcı ve yardımcı sözcüklerinin atılarak Osmanlıca tutkusuna kurban edilmesi yazık olmuştur.

Bundan başka bu deyimlerin Danıştay Yasası'nın içinde yer alması gereklidir. Danıştay'la ilgili bu değişikliğin 2461 Sayılı Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Yasası'nda yer almasının doğru olduğu söylenemez.

Ne var ki bu tutum Hakimler ve Savcılar Y. Kurulu Yasası'nda yürütme gücünün yargı gücüne karşı nasıl ayrıcalıklı ve egemen olduğunu saptayan açık bir kanıttır. Hakimler ve Savcılar Y. Kurulu Yasası'ndaki ilkelerin ana yapısı olduğu gibi Danıştay Yasası'na işlenmiştir. Bunun sonucu olarak Danıştay Üyeleri bundan böyle yürütme gücünü özümseyen Devlet Başkanı ve Hakimler ve Savcılar Y.Kurulu'nca atanacaklardır.

Danıştay'ın öteki yargıç ve Savcıları yani yeni deyimiyle Tetkik Hakimleri ve Savcıları da beş yıl meslekte çalışmış ve olumlu sicil almış yönetsel yargıda başarı kazanmış olanları arasından yine Hakimler ve Savcılar Y. Kurulunca atanacaklardır.

BİR KEZ YAPILACAK ATAMALAR

Yeni Danıştay Yasası'nın yürürlüğe girmesi üzerine Hakimler ve Savcılar Y. Kurulu'nun Danıştay'daki boş üyelikler için göstereceği iki kat aday arasından Devlet Başkanı atama yapacaktır. Benzer bir yöntemle Danıştay Başkanı Başsavcı, Başkanvekilleri ve Daire Başkanları da Devlet Başkanı'nca atanacaktır. Bu kural bir kez uygulanacaktır Ve bugün Devlet Başkanı'nca bu atamalar yapılmıştır. Bundan sonra Danıştay üyelerinin dairelere dağıtılması da Devlet Başkanı'nca yapılacaktır. Yeni kurulmakta olan Bölge İdare Mahkemeleri Başkanlıkları da bir kez olmak üzere Danıştay üyeleri arasından Devlet Başkanı'nca atanacaktır. Böylece Başkanlığa atanan bir üye bu görevinden her ne biçimde olursa olsun ayrılırsa onun Danıştay kadro cetvelindeki kadrosu kendiliğinden kaldırılacaktır.

Devlet Başkanı'nca yapılan ve yapılacak olan bu tür atamalar bir kez olduğu taktirde doğru bulmak yerinde olur. Çünki bu bir ilk kuruluştur. Böylesine uygulamalar geçici dönemler için yerinde işlev olarak düşünülebilir. Ülkemizde ilkkez bölge idare mahkemeleri kurulmaktadır. Onların kuruluşu Türkiye'de yeni ve çok yerinde bir aşamadır. Bu mahkemelere başkan ve üye bulmak ve kadrolarını doldurabilmek çok zor bir kamu işidir.

Gerek bu nedenlerle gerekse askeri yönetimin demokrasiye yönelik geçici döneminin gereği ve zorunluluğu ile bu tür işlevleri kaçınılmaz saymak gerekir.

BÖLGE İDARE MAHKEMELERİ

Ülkemizde bölge idare mahkemelerinin kurulmasını çok yerinde bulmak gerekir. Geç bile kalmış bu önemli devlet hizmetinin tüzemize kazandırılmasını demokratik tüze devleti kavramı açısından olumlu olarak vurgulamak doğru ve yerinde saymalıdır. 45

milyon Türkün yaşadığımız Türkiyemizde yönetsel yargı işlerini bugüne değin yalnız Danıştay'ın omzunda tutmak onu yıpratmıştır. Danıştay yoğun işlerin yükü altında sürdürdüğü görevinden ötürü yürütme gücünü bir türlü memnun edememiş yerli yersiz saldırılara bir taşlama duvarı olmuştur. Bölge İdare Mahkemeleri bu tür sakıncaları anayurt yüzeyine serpeceği için kamu oyunu da rahatsız eden Danıştay tartışmaları çok azalacaktır. Danıştay'dan yakınma hiç bir zaman kalkmıyacaktır Çünkü Danıştay yönetimle, yürütme ile yurttaş arasındaki uyuşmazlıkların yargısal denetimini yapmak üzere kurulmuştur. Öyle olunca yürütme gücü yönetimin yönetsel kararlarını bozdukça beğenilmeyecektir. *"Yönetim üstünde Danıştay olursa işler yürümez"* düzmecesi, uydurmaçası işte bu yanlış düşüncelerden kaynaklanmıştır.

SAKINCALAR KALDIRILMALIDIR

Demokrasiye geçiş döneminde askeri yönetimin bir kez olarak Danıştay Başkan, Başsavcı, Başkanvekilleri ve Daire Başkanları ile üyelerinin Devlet Başkanı'nca seçilmelerini yeğlemesinde bir sakınca görülmemelidir. Yalnız bunun uzak bir varsayımla sürekli bir kural durumuna dönüştürülmesi çok sakıncalı olacaktır. Yeni Anayasa'da böylesine sürekli bir kuralın yer almıyacağını umarız. Bu arada şunu vurgulamak gerekir ki, Hakimler ve Savcılar Y.Kurulu'nun Danıştay'ın tepesinde bir baskı aracı bir umacı durumunda yer alması Devlet Başkanı'nın da Danıştay'a atamalar yapması kuralı çok yakın gelecekte büyük sakıncalar doğuracaktır. İleride partizan bir Devlet Başkanı, partizan bir Adalet Bakanı'nın bu yetkilerle Danıştay için yapamayacakları yoktur. Böylesine yargıya yönelik ve çarpıcı bir uygulama çok yakın sürede kamu oyunda ve yönetiminde yankılar, yansımalar yaparak büyük çatlaklıklar çalkantılar oluşturmakta gecikmeyecektir. Öte yandan yürütme gücünün yönetsel yargı üzerinde üstünlük sağladığını düşündürecek bu tür uygulamalar yargı bağımsızlığı ile bağdaşır mı? Tüze devleti tüze üstünlüğü ve demokrasi kavramlarıyla uzlaşır mı? Yeni yazılacak Anayasa'mızda yargı bağımsızlığı ilkesinin, çağdaş demokrasi, tüze devleti, tüze üstünlüğü kavramlarına uygun olarak düzenleneceğini umarız.

PARİS MEKTUBU

KOMÜNİST HAREKETTE ÜÇÜNCÜ ÇATLAK

TUĞRUL ARTUNKAL

Polonya'da ordunun rejime el koymasıyla ortaya çıkan durum, komünist harekette yeni bir çatlağa yol açtı. Tito'yla başlayıp, Mao'nun Çin'iyle devam eden çatlaklara, şimdi İtalya'da katıldı. İtalyan Komünist Partisi'nin Polonya darbesine karşı tepkisi beklenenden de sert biçimde ortaya çıkarken, komünist hareket içinde yeni bir kuramsal tartışma da başlıyordu. Komünizmin bu "tarihsel yol ayrımında", İtalyanlar ne diyor, SovyetlerBirliği nasıl bir tepki gösteriyor?

Komünist hareketin ilk çatlağı soğuk savaşın en sıcak anında; 1948 yılında patlak vermişti. Ulusal bağımsızlık uğruna Moskova'nın hegemonyasına karşı çıkmıştı Tito'nun Yugoslavya'sı. Ve bu bağımsızlığı temellendirmek amacıyla da yeni bir açılımı dile getirmişti: "Özyönetim". *İkinci büyük çatlak Stalin'in ölümünden sonra suyüzüne çıkmıştı. Kesin bir tarih vermek gerekirse, anlaşmazlığın iyice açığa çıktığı 1961 yılı verilebilir. Bu sefer de Moskova'nın tartışma tanımaz önderlik iddialarına darbe Mao'nun Çin'inden gelmişti.*

Polonya olayının hemen arkasından başgösteren İtalyan komünist partisinin son derece sert baş kaldırışı ve bu tepkiye karşılık olarak Sovyetler Birliği Komünist Partisi yayın organı Pravda'nın bütün köprüleri yakan cevabı üçüncü büyük çatlağın tamir edilmez hale gelişini belgeliyor. İlk bakışta bu üç olayı birbirine bağlayan bir ortak özellik var. Patlak verişleri bir doruk noktasında yoğunlaşsa da üçü de zaman içinde olgunlaşmışlardı. İçlerinden günümüze en yakını olduğundan daha yakından izleyebildiğimiz sonuncu çatlağın son yıllarda nasıl geliştiğini tüm dünya gözlemcileri dikkate almışlardı.

Fakat bu ilk bakıştaki benzerliğin ötesinde çok önemli bir fark söz konusu. İster Yugoslavya olun, ister Çin ulusal bağımsızlık sorununa parmak basıp demokrasi konusuna eğilmemişlerdi. Hatta çoğulculuk açısından her hangi bir yaklaşımdan kesinlikle kaçındıkları rahatlıkla söylenebilir. Oysa italyan Komünist Partisi'nin tavrının özelliği ötekilerinin tersine demokrasi sorunundan hareketle ulusal bağımsızlık konumuna ulaşmasında.

Bilimsellik adına çoğulculuğu elinin tersiyle iten bir kuramdan kalkıp demokrasiyi savunmak kolay değil. Bu partinin zaman içindeki gelişiminin güçlükleri bu kolay olmayışa işaret. Karşılaştığı çelişkileri çözümlemenin tek yolunu bu kuramdan vazgeçmekte buluşu da hakça bir düzenin ancak çoğulculukla gerçekleştirilebileceğini kavramasından ileri gelmekte. Yeni arayışların tek koşulu dünyanın teke indirgenemez çeşitliliğini kabullenmekten geçiyor.

İtalyan komünistleri, Polonya demokrasi hareketine indirilen darbeye en sert karşı çıkanlar arasında yer alarak yol ayrımını vurguladı. Bir yerde Avrupa demokratik sol hareketine katılma istek ve çabalarını dile getirmiş oldular. Öte yandan "tarihsel uzlaşma" *adını verdikleri çerçeve dahilinde, ülke sorunlarına demokratik bir ulusal birlik aracılığıyla çözüm önerme mücadelelerinde yeni bir adım atmış oldular. Ama böylelikle de zaten sallanmakta olan köhne bir köprünün son basabaklarının da atılması kaçınılmazlaştı.*

Alışılagelmiş hoşgörüsüzlüğüyle Pravda*'nın düğümün son ilmiklerini de koparması bu yüzden pek de şaşırtıcı olmadı. En ağır suçlamalarla yüklü* aforoz belgesi, *bir yerde kaleme alanların* "engizisyon" *zihniyetini bir kere daha ortaya koydu. Pravda Gazetesi gökten hangi zembille indiği kimsenin malumu olmayan mutlak ve tartışılmaz tarih yasaları adına, özgürlükle eşitliğin ancak birlikte bir anlama kavuştuklarını kavrama yolunda bir temel mevzi daha kazananları mahkum etme iddiasında. İtalyanlar ise bütün bu suçlamalar bir yana, kendi tavırlarını okurlarından özenle saklayan Pravda'nın makalesini* "ibret-i alem" *misali yayınlayarak farklılıklarını, yani fikire fikirle karşılık verme anlayışlarını sergilediler.*

İtalyan Komünist Partisi yayın organı "Unita" *buna verdiği yanıtta siyasal demokrasiyi red eden bir modelin defterinin artık kapanmış olduğunu* dünya aleme *açıklamaktaydı.*

DUVARDAKİ SAAT, BİR HASTA VE POLİS

Turhan TEMUÇİN

Adam tüm gücünü kullanarak soluk çıkmayan gırtlağından mermi gibi bir sözcük fırlattı·

—Ölüyorum!

Bir ameliyat masası üzerinde çırılçıplak denecek durumda idi. İki kasığında uzun ve üzerinde taze kan bulunan kesikler vardı. Beyaz ameliyat iplikleri ile kan birbirine karışmıştı. Bir saat kadar olmuştu ameliyata gireli. Tümü arkadaşları olan ameliyat ekibine bayılmadan önceki son sözleri:

—Haydi bana eyvallah, sakın beni öldürmeyin ha! olmuştu.

Doktor Sevim, sevecen bir dille:

—Haydi uyu uyu demişti, sersem sen de ne var, neden ölecekmişsin ki?

Ve sonra gerçek ölümle kıl payı farkı olmayan o narkoz uykusu.

Adam, adının söylendiğini çok derinlerden duyuyordu. Ameliyat öncesi aklına koymuştu, ayılır ayılmaz arkadaşlarına:

—Demek beceremediniz, öldüremediniz beni ha! diyecekti.

Derinden gelen adını duyunca eli birden ağzındaki tüpe gitti. Narkoz için konulan ve nefes borusuna boylu boyunca yerleşen tüpe. Sol eli ameliyat masasına bağlı, sağ eli ise serbestti. Sağ eli ile ağzındaki tope uzandı. Refleks bir hareketti bu. Çekip çıkarmak istiyordu. Narkozdan çıkan her hasta bu hareketi yapar, ciğerlerine kadar uzanmış, soğuk, çelik tüpü çıkarıp atmak isterdi. Korkunç ızdırap veren çelik tüpü, ciğerlerden çekip atmak gereksinimi.

Dr. Sevim gene dostça:

—Alın şunun tüpünücanım, dedi, *alın da sonra bize kafa tutmasın.*

Bir el çeneyi tutarken, diğer bir el tüpe o soğuk ve çelik tüpe uzandı.

Tüp boğaz kalıntıları ile çıkarken adam insanüstü bir güç harcayarak ba- →

İŞÇİ SAĞLIĞI EKONOMİSİ

Çalışan kişinin iş koşullarının bilimsel açıdan geçerli olması ve bu geçerliliğin insan fizyolojisine uyması, insan ile iş arasında bir uyum bulunması çağımızın gereğidir. Bu gerek, yalnız insana duyulması gereken saygı ve insan hakları bakımından değil, aynı zamanda ulusal prodüktiviyeyi arttırmak bakımından da son derece önemlidir.

Çalışma gücünün faktörleri yaş, cins, yapı gibi ilk akla gelen temel ilkelerdir. Yaşlı bir insanın madende çalışması, kadının taşıyıcılık yapması, zayıf, sakat yapılı kişilerin ağır işlere koşulması gibi çalışanla işi arasında çelişkiler yaratıldığında bunun yansıması üretime olur. Bu nedenle çalışanın işi ile arasındaki ruhsal, çevresel ve kültürel ilişkilerin iyi bilinmesi ve çalışana işini seçme hakkının verilmesi gerekir. Böylece ortaya bir endüstriyel sağlık sorunu çıkmaktadır.

ENDÜSTRİDE SAĞLIK VE EKONOMİ

İşçi, gününün üçte birini iş yerinde geçirmektedir. Böyle uzun bir süre içinde bulunduğu iş yerinde işçiye sağlığını koruması için olanaklar sağlanması gereklidir. Oysa çoğu işyeri, işçi için hastalıkların tuzak kurduğu bir yerdir. Örneğin, geçen yıllarda hem de bir işveren sendikasının sözcüsü, ayakkabı işlerinde çalışan işçilerin hayvanların bile barınmıyacağı yerlerde çalıştırıldığını ve bu iş yerlerinde ayakkabı sanayinde kullanılan yapıştırıcıların son derece tehlikeli hastalıklara yol açtığını söylemişti.

S.S.K. ile ilgili 607.000 kişilik bir grupta yapılan bir araştırmada beş yıllık bir dönem için şu sonuçlar çıkmıştır: En az bir gün iş göremezlik hali yaratan iş kazası ve meslek hastalığı sayısı 330.100, aynı nedenlerle ölenlerin sayısı 2300 ve sakat kalanlar ise 9421 kişi olarak bulunmuştur. Bunların karşılığının ulusal ekonomiye yansıması ise 2.5 milyar TL. olarak hesaplanmıştır.

Görülüyor ki başlangıçta işçiye yapılan bir harcama gibi görünen koruyucu sağlık giderleri kısıtlanırsa bunun faturasını önce işveren ve sonra da ulusal ekonomimiz ödemektedir.

Meslek hastalıklarının ve iş kazalarının neden olduğu bu ekonomik tabloyu görerek ve bilerek değerlendirmek gerekir. İş yerinde olabilecek kazaları bilmek, tehlikelerin oluş nedenleri hakkında bilgi sahibi olmak, iş yeri hijyenini bilimsel verilere göre değerlendirmek hem işçinin sağlığını koruyacak, hem verimi arttıracak ve hem de ulusal ekonomiye katkıyı arttıracaktır. Sağlıksız ve her an hastalık stresi altında olan kişilerden oluşan bir endüstriyel alanda başarı payı çok azdır.

İşveren, çalışma güvenliği alanında yetişmiş hekimlerle, işçisine gerekli bilgileri verdirmek ve onları işleri ile ilgili her türlü hastalık ve tehlikeye karşı uyarmak zorunluğundadır. Bu yukarıda da değindiğimiz gibi bir bakıma işverenin ekonomik çıkarıdır da. Çünkü, işçisinin belli bir bölümü ya gerekli önlemler alınmadığı, ya da sağlık eğitimi eksik olduğu için, hergün hastalanan, işinden uzaklaşan, istirahat alan işverenin üretimi azalacak, kârı riskli olacaktır.

Yabancı ülkelerde, işçinin işi ile ruhsal yaklaşımı, aile ve çevre faktörleri, işçinin evi ile iş yeri arasındaki uzaklık bile işvermede ve iş seçmede önemli faktörler olarak ele alınmaktadır. Ama bu nedenledir ki, sanayileşmede o ülkeler sağlıklı işçilerin gayreti ile öne çıkmaktadırlar.

Türkiye için, işveren sağlığını koruduğu işçiden daha çok yararlanacağı gerçeğini bilmek zorunluğundadır. İşçi de sağlığını koruyana daha yararlı olabilme bilincini taşıyacaktır. O halde işveren ile işgören arasındaki bu karşılıklı anlayış endüstriyel sağlığın temel ilkesidir. Buna devlet de denetimi ile girmek zorunluğundadır. Çalışma ve güvenlik müfettişleri organize olmalı, işyeri hekimi bulundurmayan iş önlemleri uyulması zorunlu uygulamalar olmalıdır.

Genel sağlık sigortası bugünlerde de gündemdedir. Genel sağlık sigortasının yürüteceği sağlık hizmetleri belirlenirken, bununla koordine bir şekilde çalışacak işçi sağlığı ve çalışma güvenliği konusu da ele alınmalıdır.

Türkiye'de sıradan işçi bile olamayan, hatta iş bile bulamayan işçilerimizin Almanya'da veya diğer Avrupa ülkelerinde neden kalifiye işçi olduklarının nedenini anlamak herhalde güç değildir.

ğırdı:

—Ölüyorum!

Tüp çıkar çıkmaz tüpün içinde bulunduğu soluk borusunun üst ucunda *"Larynx'te"* şiddetli bir spazm olmuş ve soluk borusu kapanıvermişti. Akciğerlerin hava ile ilişkisi birden kesilivermişti. Bronşlarda kalan bir yudum havanın zoruyla adam can acısiyle bağırıyordu:

—Ölüyorum!

—Boğuluyorum!

Sonra adamın üstündeki büyük ameliyat lambası dönüverdi, ışıktan bir yol çizildi, şekiller karıştı, yüzler silindi. Kapkaranlık bir dünyadan başka bir şey kalmadı. Ne bir ses, ne bir düşünce. Adam ölmek üzere olduğunu düşünememişti bile. Yalnızca bağırmıştı:

—Ölüyorum!

—Boğuluyorum!

Ve bir yumruk gibi büzülmüş gırtlağından çıkan korkunç bir hırıltı.

Saat 10.00'du.

Adam saat 11.30'da gözlerini açtı. Çevresi kalabalıktı. Ona dostça bakan gözlerin kiminde yaş vardı, kimin de buruk bir sevinç.

DR. Sevim ağlıyordu:

—On yaş ihtiyarladım şu birbuçuk saatte, diyordu, *öldüm öldüm dirildim. Ne aksi adamsın be! Bu iş milyonda bir olmaz, sen de oldu.*

Adam ne olduğunu bilmiyordu bile. Dostça güldü, çözük olan sağ elinnin parmakları arasında Sevim'in yanağını sıktı, güçlükle:

—Ölmedik galiba, dedi, kafayı çekeceğiz seninle...

Adamı yukarı odasına çıkardılar. Kasıklarında iki uzun kesi, idrar yolundabir sonda ve boğazında korkunç bir ağrı ile.

Adamın karısı dolu gözlerle üzerine eğildi. Adam sordu:

—Ne oldu?

—Bilmem ki, galiba larynx ödemi.

—Ya, desene bir kez daha öldüm, desene gene bedava yaşamağa başladım.

—Öyle, dedi karısı, *hem de nasıl?*

Ve derin bir uykuya daldı adam. Sanki yeniden ölmüş gibi.

Akşamın alaca karanlığı Sıhhiye'nin üzerine çökerken adam gözlerini açtı. Aynı anda bir ses duydu:

—Tırık!

Karşı duvardaki elektrikli saat bir dakika atmıştı. Karısı ve dostları başucundaydı. Dr. Sevim:

—Öldürdün beni, öldürdün, diyordu.

Adam gülmek, birşey söylemek istedi. Boğazındakı ve idrar yolundaki korkunç ağrı ile inledi. Bilinci hala bulanıktı Zorlukla:

—Sondayı çıkarın diyebildi. →

"Ankara'nın taşına bak"

İsmail AŞIKOĞLU

Son günlerde Ankara'nın dağına taşına bakılınca görülen sis oluyor. Sis görüşü engelliyor, dağtaş görülemiyor. Ankaralı bu kış böyle bir sisin bastırdığı yoğun, kirli havada soluk almaya uğraşıyor. Durum giderek her kış biraz daha ağırlaşıyor.

Atatürk Ankara'yı özenerek başkent yapmıştır. *"Siyasi başkentimiz Anadolu'nun ortasında olmalıdır. İç ve dış politika oradan yürütülecektir"* diyerek kentin yeniden kuruluşuna özel ilgi göstermiştir.

Ankara o yıllarda şöyleydi:

"... Ankara ne kadar güzeldir. Kan kırmızı yuvarlak bir külçe karşı dağların üstünedoğru yavaş yavaş inmeye başlar, yekpare, geniş bir billur parçası haline giren ufuktan misli görülmemiş bir renk ve ışık yağmuru boşanır ve bütün gün, derme çatma binaları, ıssız caddeleri, yetim anıtları, bodur akasya ağaçlarıyle çiğ bir aydınlık içinde uyuşmuş kalmış çıplak şehrin çelimsiz gövdesi birdenbire, en halis erguvanlara bürünmüş olarak silkinip doğrulur. Biraz önce herbiri bir gureba hastanesini andıran o derme çatma binalar somaki mermerden birer saray şekline girer. O ıssız caddeler, bir donanma gecesinin pırıltılarıyla dolup taşar.. Bodur akasyalar serilip serpilen gölgeleriyle insana yıllanmış çınarlı gibi heybetli görünür ve çepeçevre boz tepeler öbek öbek mor salkımlarla örtülür."

Ankara'nın bugünü nasıl?

Ankara'da önceleri kışın, şimdilerde de yazın güneşi izlemenin olanağı kalmadı.

Yöredeki tepelerin birinden kente baktığımızda görülen, dört bir yanı çepeçevre saran dağların ortasında kalmış üstü örtülü çukurluktur. Yıldız'ı arkanıza aldığınızda solda kalanı, görülebilen yanları gecekondularla sarılı olanı Hüseyin Gazidir. Doğudaki, güneşin kimi sabahları kan kırmızı tepsi biçiminde arkasından çıkanı Elmadağ'dır. Batıda, güneyde başka dağlar var. İşte bu dağların ortasındaki çukurluktur Ankara. Yaz kış pustan sisten geçilemeyen kent...

Bir başka yönden, örneğin Konya çıkışından inerken nasıl görünür orası?

Göz alabildiğince uzanan kent gene gözükmez. Ancak çok yakınınızı, önünüzü görebilirsiniz. Öteler duman altındadır. O yoğunluğu gözünüzle görür, burnunuzla ağzınızla duyumsar, Ankara yaşamının elle tutulan bir parçası olarak değerlendirirsiniz. Aksırasınız gelir, öksürükten kurtulamazsınız. Boğulmamak için çaba göstermek zorunda kalırsınız. İçine girdiğiniz kent budur.

Gün gelecek, kuvvetli bir yel esecek. Sis pus dağılacak. O zaman görülür kent. O zaman güneşin doğuşu batışı izlenebilir.

Sis pus Ankara'da bahar yeşermesini engelleyemedi. Gene bahar yaşanıyor orada. Zamanı gelince bozkır yeşeriyor. Çiçekler açıyor. Ağaçlar yapraklıyor. Dört bir yan renk çılgınlığına kapılıyor. Yeşillik sonunda dal uçlarına toplanacağını, çiçek, parklara sığınacağını bilmesine karşın, gene de bahar sevincini gizlemiyor. Ankara baharı yaşar.

Ankara her köşesi giz dolu eski bir kent değildir. Tarihsel çizgili bir kaç yeri vardır... Çoğu yeri yeniliğin çizgisini taşır. O nedenle çıplaktır. El kadar örtülerle örtünebilmiş bir gövde görünümündedir. Gizlisi saklısı yoktur. Bulvarı, yolu, sokağı, semtiyle kat kat yeni yapıları, çıplak gecekondularıyla hatta parklarıyla yeni olmanın, yıktırılan bahçeli evleri bile yeni olmanın izlerini taşır. Ankara koskoca köylerden oluşmuş bütünleşememiş, kentleşememiş yerleşme yeridir.

O yerde eski olan insanıdır. Binlerce yıllık Anadolu'yu, gönlünde kafasında taşıyan insan, o toprağın en eski ürünüdür. Yapay doğa, o insanla anlam kazanmaktadır.

Atatürk'ün başkent olsun diye yeniden kurdurduğu; bizler ise havasını kirletmek için elimizden gelen her şeyi yaptığımız yeni görünümlü bu kentin insanları, sisin pusun yoğunlaştırdığı zehirli havada ölmüyorlarsa, üstelik bahar sevincini duyabiliyorsa binlerce yılda oluşmuş yaşama direnciyle dolu olmalarındandır. Ankaralı dağa taşa o dirençle bakıyor. Sise pusa dayanması da bundan.

Doktor Mustafa *"ki yaptığı güzel ameliyatdan sonra bu işlerin olmasından çok üzgündü"* dostça:

—Kalsın arkadaş, dedi, sonra...

—Şimdi, diye bağırdı adam, sonrası yok dayanamıyorum.

Sonda çıktı, kan gelmeğe başladı. Adamın karısı sarardı. Dudağını ısırdı, gözleri doldu. Adam zorlukla:

—Korkma karım, dedi, *ölmem artık.*

Adam dalıp dalıp gidiyordu. TV filmi *"Aşk Gemisi"*ne bindi. Ordaki doktora muayene oldu. Sonra kaydı, gençliğine gitti. Aç geçen gençliğine. Ankara'da çarpışan uçakları gördü. ve kızdı. Kime, belli değil.

Gözlerini açtığında çocukları karısı ile başucundaydılar:

—Oğullarım diyebildi, gözleri doldu.

Ve saat yürüdü:

—Tırık!

O saat, sabaha kadar dakika dakika yürüdü. Adam usanmadan, bıkmadan izledi:

—Tırık....Tırık....Tırık....

Kızdığının saat olduğunu anladı. Kasıkları, idrar yolları ve karnı korkunç ağrıyordu. Sayıkladı bir ara, bir dost tekerlemesini söyledi:

—Babalar, dayılar, erkekler gelsin!

Yorgunluktan bitmiş karısı söylenen sözlerin bilinçli olduğunu sanmıştı. Güldü, sevindi:

—Oh, çok şükür açıldın dedi.

Adam ekledi:

—Saatler gelsin, saatler gelsin lan!

Karısı dehşetle dondu kaldı. Arkadaşlarını çağırdı. Dr. Burhan, tüm dostluğu ile:

—Ne oldu ağabey, dedi?

—Saat, dedi adam, bu saat öldürdü beni.

Ve saat aynı anda yürüdü:

—Tırık!

Dr. Burhan:

—Hemen indirelim, dedi.

Adam (olmaz) anlamında başını salladı.

Dışarda fırtına ve yağmur vardı. Saatte 120 km. hızla esen lodosu saatin sesi bastırıyordu:

—Tırık!

İkinci ve üçüncü günlerde adam o iki büyük düşmanla, saatle ve acıları ile boğuştu durdu.

Hiç uyumuyor, hiç birşey yemiyordu. Hiç birşey yemediği halde barsakları çalışmıyordu ve karnı adamakıllı şişerek, ameliyat yaralarını geriyordu. Arkadaşları:

—Hoca, diyorlardı, bir gaz çıkarsan herşey düzelecek. Nasıl rahatlıyacaksın.

Adam gülmek istedi gülemedi:

—Ameliyat masasında ölmek daha iyi birşey, bilmeden, duymadan. Böylesi çok kötü, diye düşündü. *Keşke ölseydim* dedi.

Ve hayatında ilk kez dehşetle gördü ve anladı ki, insan rüyalarına acılarını da, korkularını da, öfkesini de götürüyor. Çünkü daldıkça gördüğü rüyalarda hem ağrılarınla yaşıyor ve hem de saati görüyordu.

—Tırık tırık...

Tuhaftı, adam rüyasında ağlıyordu.

Ve dördüncü gün tüm arkadaşları odasında iken adam sesli bir gaz çıkardı. Arkadaşları birbirlerine sarıldılar, alkışladılar onu ve sonra ellerindeki çay bardaklarını şerefe tokuşturdular. Saatin *"tırık"*ları sürüp giderken adam iki gaz daha çıkardı. Arkadaşları ve karası adamı alkışladılar. Adam güldü, çok utandı. Dr. Erdoğan:

—Bitti hoca bu iş, dedi.

Adam bir süre sessiz yattı, bir gaz daha çıkardı. Yüzü gevşedi. Sonra ilk kez bilinçli konuştu:

—Ah bu saat yok mu, dakikalarını tek tek saydırdı bana dedi.

Dostları mutluydu, o nun mutluluğunu paylaşıyorlardı. Tıpkı acılarını paylaştıkları gibi.

Bir saat sonra adam kalkmak istedi. Oğulları koluna girdiler. Başı döndü, soluğu kesildi, midesi bulandı.

—Öööğğğ, dedi.

Saat de:

*—Tırık!*ını çekti.

—Ulan saat dedi adam, *uğraşma benle.*

Herkes gülüştü.

On dakika sonra adam gene yürümek istedi. Gene oğullarının kollarına tutundu. Ve saatin temposu ile yürüdü:

—Tırık!

Durdu, soluklandı:

—Tırık!

Kapıya yöneldi. Arkadaşları kapıya açtılar. Kapıdan çıkarken saat güle güle dedi:

—Tırık...

—Öt ötebildiğin kadar cenabet herif dedi adam.

Koridorda beş adım yürüyüp geri döndü. Son derece soluklanmıştı, güçlükle soluk alıyordu. Sandalyeye oturdu. Karısı, çocukları, arkadaşları çevresine toplantı. Yüzü bembeyazdı.

Kapı açıldı. İçeri, zayıf, kısa boylu, bıyıklı birisi girdi:

—Doktor, dedi... Adamı soruyordu.

Adam:

—Benim,

Adam:

—Benim, dedi.

—Sizinle özel görüşmeliyim.

—Kimsiniz?

Zayıf, kısa boylu, bıyıklı yabancı çevrenin duyacağı şekilde:

—Polis! dedi.

Adamın yüzü bembeyazdı. Karısına ve çocuklarına baktı. Odada çıt çıkmıyordu. Adam:

—Hangi şube, dedi.

—Siyasi şube.

—Yani 1.

—Evet.

—Dışarı çıksın, dedi adam, herkes dışarı çıksın.

Ameliyatı yapan doktor Mustafa polise:

—Durumu ciddi, sakınca yoksa ben kalabilir miyim diye sordu.

—Hayır dedi, polis.

Hepsi dışarı çıktılar.

Dört gündür aç adam masadan bir sigara aldı ve yaktı. Polise tuttu. Polis almadı. Adam derin bir nefes çekti. Oruçtan sonra içilen ilk sigara gibi başı döndü.

Buyrun, dedi polise, *sizi dinliyorum.*

Polis odadan ayrıldığında adam ağırlığını sağ ayağına vererek hızla koridora çıktı. Bir eli ile sol kasığını tutuyor, bir eli ile sağ kasığını tutuyordu. Koridorda bir topa kuş gibi seke seke yürüdü. O hızla doktor odasına girdi. Hepsi oradaydılar. Karısı, çocukları ve dostları:

—Ne oldu, diye ayağa fırladılar. Adam kapıya yaslandı. Soluklandı:

—Yaşamak güzel şey dedi, *yaşamak güzel şey kardeşim! Geri yanını boş verin, saat bile güzel şey. Birinci şubeden gelen polis bile.*

Günlerden 17 Aralık 1981 Perşembe idi, adamın yüzü sararmıştı.

Ve adam yarım saat sonra hastaneden taburcu olup evine gitti. Ve sabaha kadar hiç uyumayıp sürekli düşündü. Yaşamın güzelliği üzerine.

ŞEKER PANCARI TABAN FİYATI OLARAK 7.00 TL.SI İSTENDİ

T.M.M.O.B. Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı Sami Doğan, şeker pancarı tarım ile, geçmiş yıllara oranla daha çok küçük üreticilerin uğraşması nedeniyle devlet desteğinin arttırılmasına gereksinim duyulduğunu açıkladı.

1982 yılı şeker pancarı üretim maliyetinin, artan girdi fiyatları ve işçilik ücretleri nedeniyle yüksek olması ve enflasyonun devamı gözönünde tutularak yüzde 16 Polar şeker bileşimine göre şeker pancarı taban fiyatının 7.00 TL.sı/Kg. olarak belirlenmesini istemiştir.

Sami Doğan ayrıca taban fiyatının üreticiye özendirici bir yöntem olarak, ekim zamanından önce duyurulmasını önermiştir. . . . .

TANİLLİYE GÜZELLEME

Jülide GÜLİZAR

—Server Tanilli kimdir?

—Hani şu ayakları tutmaz adamı mı soruyon? — (Bir gecekondulu)

—Server Tanilli kimdir?

—Tekerlekli sandalyada oturup kitap yazar — (Bir gecekondulu)

—Server Tanilli kimdir?

—Hem kötürümmüş, hem de kitap yazıyormuş, hı? —(Bir gecekondulu)

—Server Tanilli kimdir?

—Beraat ettikten on gün sonra vurulan profesör, değil mi? — (Bir gecekondulu)

—Server Tanilli kimdir?

—Ölüme meydan okuyan bir yiğit kişi. (Bir gecekondulu)

—Server Tanilli?

—Ayakları.. kitap.... tekerlekli sandalya.. kitap.. kötürüm.. kitap... vurulmak.. kitap... mahkeme.. kitap.. felç.. k.tap... kitap kitap.. kit.. ki.. (Birçok gecekondulu.)

Özellikle gecekondululara sordum bu soruyu. Kadınına, erkeğine... Amacım hiç okumamışlarla az okumuşların bu ismi bilip bilmediklerini saptamaktı.

Aynı soruyu öğrenim görmüş, ya da görmekte olan gecekondulu gençlere sorduğumda kim olduğunu söyleyiverdiler. Sonra bazı işçilere sordum. Hepsi çok iyi tanıyorlardı onu. Yanıtlarının ortak özelliği şuydu: *"O Bizim insanımız, o bizim gururumuz, övüncümüz.."*

Daha çok okumaşlara sormadım. çünkü gerek yoktu. Nasıl olsa biliyorlardı.

Sonra, Server Tanilli'yi suçlayan iddianameyi kimin hazırladığını sordum aynı kişilere. Bilen tek insan çıkmadı. Belleğimi yokladım. Ben de bilmiyordum. Ya zaten öğrenmemiştim, ya da unutmuştum. Kitaplardan aramam gerekiyordu. Aramadım.

Bu bir genelleme değil elbet, şöyle bir saptama yalnızca.. Server Tanilli deyince, rastgele bir toplulukta herkes birşeyler hatırlıyordu. Ama onu suçlayanı kimse hatırlamıyordu.

İçim rahat etmedi. Aydınlara da sormak gerektiğini düşünüyordum çünkü. Tanilli davasının Savcısını sorduğum 10-12 aydından hiçbiri yanıtlayamadı beni. O zaman rahatladım. Herkes kamu vicdanında hakkettiği yere oturtulmuştu çünkü.. Çok küçük bir araştırma da olsa küçücük bir saptama da olsa içim rahatladı.

Nerden mi geldi aklıma Server Tanilli? Aslında hep aklımda. Yalnız benim değil, her duyan düşünen kişinin aklında. İçtiğimiz suda, ciğerlerimize çektiğimiz solukta, güneşin ilk ışıklarında, ayın dolunay olduğunda, tanyerinin atışında, bir çocuğun kocaman ve aydınlık gülüşünde Tanilli... Dedim ya hep aklımızda. Ama neden mi kağıda kaleme dökmek istedim onu? Bir ödül nedeniyle.. Ödüllerin en bübüğüyle, toplumun sevgi ve saygısıyla daha da yücelmiş bir insana biz de bir ödül verdik. Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin her yıl açtığı "yılın gazetecileri yarışması" bir ay kadar önce sonuçlandı ve açıklandı. Bu yarışmalarda Yönetim Kurulu'nun özel ödülleri, o yıl içindeki çalışmalarıyla basınyayın ve düşün yaşamına yaptığı katkıları nedeniyle bazı kişilere verilir. Bu yıl, hatırlıyacaksınız, özel ödüllerden Abdi İpekçi Ödülü, 25 yıllık çalışmalarıyla basın alanına yaptığı katkılardan ötürü gazeteci İlhami Soysal'a, Ümit Kaftancıoğlu Ödülü de düşün yaşamına olan katkıları nedeniyle Doçent Dr. Server Tanilli'ye verildi. Bu yazının yazılmasından üç gün sonra, Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin gecesinde yılın gazetecileri ödüllerini alacaklar. Tanilli, biliyorsunuz şu sıralar Strasbourg'ta. Türk Etüdleri Enstitüsü'nde ders veriyor, çevresindekileri bilimin aşığına boğuyor. Elbette bu ödül gecesinde bulunamıyacak. Gönderdiği mektupta, ödülünün, adını bildirdiği bir profesör arkadaşına verilmesini istiyor. Öyle olacak. Ama hiç kuşkum yok ki, Tanilli, tekerlekli sandalyasıyla, kendini vuran kurşanlara meydan okurcasına aramızda dolaşacak gece boyunca.. Bizimle birlikte sevinecek, bizimle birlikte mutlu olacak. Aynı sevinci, aynı umudu paylaşacağız.

* *

Ne diyordu savunmasının bir yerinde Server Tanilli?

"—Kapitalizme karşıyım. İnsanların, insanlıklarını bütün boyutlarıyla duyarak ve tadarak yaşayacakları, sömürüsü, nihayet yabancılaşması olmayan bir düzenden yanayım;

—Bugünkü "Geri ve bağımlı" bir kapıtalizmin devamında yarar gören güçlere karşıyım. Tam bağımsız, gerçekten demokratik, sömürüsü olmayan ileri ve uygar bir Türkiye'yi yaratacak olan güçlerden yanayım.

Doğrudur veya yanlıştır. taraftar olunur veya olunmaz, bir bilim adamı olarak kabul ettiğim metod, görüş ve düşüncelerimden dolayı kime karşı sorumluyum?

Yaşadığım çaba ve topluma karşı."

Tanıllı yaşadığı çağa ve topluma olan borcunu kafasıyla ve gövdesiyle, çok çok fazla ödemiş ve ödemeyi sürdüren bir bilge kişi..

Daha daha ne diyor savunmasının bir başka yerinde?

"Çağına ve toplumuna karşı görevini yerine getirmiş bir hocanın huzuru içindeyim şu anda. Yazdıklarım yazılması gereken şeylerdi. Bugün yazmaya kalksam -en azından- gene aynı şeyleri yazardım. Hiçbiri hakkında en ufak bir pişmanlık duymuyorum. Kalemimden çıkmış her cümlenin -cümle ne demekher kelimenin ve her hecenin altında, entellektüel şeref ve haysiyetim yatmaktadır. İnsanım; hayatta dönebileceğim şeyler olabilir. Ama entellektüel haysiyet ve şerefimden -ölümüm bahasına da olsa- dönemem.

Ben içinde yaşadığım topluma ve çağa karşı bir bilim adamı olarak sorumluluğumu yerine getirdim. Şimdi sorumluluk sırası sizde. Yalnız unutmayınız ki siz de çağınıza ve topluma karşı sorumlusunuz. Çünkü her mahkeme kararı, onu verenlerin yalnız hayatları boyunca değil, onu verenler hayattan çekildikten sonra da anılır. İyi anılır, kötü anılır, ama anılır. İsterim ki sizin kararınız -ilerde kültür tarihinin mutlaka bahsedeceği bu dava dolayısıyla- iyi anılsın, takdirle anılsın.

Sizleri tarihin huzurunda, toplumun huzurunda sorumluluklarınızla başbaşa bırakıyorum".

Evet, gövdesinin yarısını verdi ama, dediği gibi, entellektüel haysiyet ve şerefinden hiçbir şey vermedi Tanilli. Gene yazıyor ve en azından gene aynı şeyleri yazıyor. Aydın olmak budur işte, aydın onuru budur, çağına yaraşır insan olmak budur.

Dediği, ettiğine uyan bir tutarlı kişidir Tanilli. Sapmayan, ödün vermeyen ve gözünü budaktan esirgemeyen.. Belki bir yarım beden, ama insanlık adına düşünen binlerce beyin, sevgi için çarpan binlerce yürektir Tanilli. İnsanlık tarihinin nirengi noktalarından biri.. İnsanlık tarihinin yüceldiği anlardan biridir Tanilli.. Onurdur, namustur, yaşama sevinci, direnme gücüdür Tanilli. Ödülleri daha da yücelten kişidir...

Ozan Dağlarca *"Uluslar büyük oğullarıyla soluk alır"* der. Tanilli bu ulusun bir büyük oğludur.

SPORUMUZ VE YABANCILAR...

RIZA SÜMER

Türkiye'nin en yoz kesimlerinin başında gelen sporda, yabancı sporcular konusu giderek ilginç boyutlara ulaşıyor.

"Sağlık ve mutluluk için herkes spor yapmalıdır, herkes koşmalıdır" diyen yetkili ağızlar, Türk sporunu paralı askerlerin tamamen tekeline teslim ediyorlar. Spor yönetimini her zaan yönlendiren özel veya kamu sermayesi, günümüzde de etkinliğini sürdürüyor.

Bu etkinlik Federasyonlarda, Türk Spor Vakfı ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nde hayli yüksek düzeyde. Böylece, spor yönetiminin yüksek ve orta kademesi, sermayenin ve gücün, hiçte hakça ve demokratik olmayan etkisiyle toplum çoğunluğundan hızla uzaklaşıyor.

Sermaye ve bu sermayeye teslim olan bazı yetkilileri, yüksek ve orta kademeden sonra, sporun alt kademesini de aynı güçlere teslim etmek için bilerek veya bilmeyerek davranırken izliyoruz.

Türk sporunu bugünlere getirmiş, devletin desteğinden yoksun, ülkenin gençlerine çağdaş yönetim ilkelerinden uzak olsa da özveri ile spor olanakları yaratmış spor kulüplerinin tehdit edildiği günleri yaşıyoruz.

Spor kulüplerine *"Şu kadar dalda uğraşmazsan kapatırım, verdiğin söze uyarak sicilindeki tüm dallarda uğraş, yoksa kaydını silerim"* diyenler, bugün orta ve yüksek kademelerde veya oralara yakın bulunuyorlar. Spor tabanı, yüksek sesle, *"Acaba bizi kapatıp, yerimize bankaların, özel kuruluşların kulüplerini mi alacaklar"* diye düşünmeye başladı.

Sormak gerek. Kulüplere karşı sorumluluğunu, vecibelerini yerine getirmeyen kamu kuruluşlarına karşı *"nasıl bir işlemi"* kimler yapacak?

Varolan kulüpleri destekleyerek, bankalara veya başka kuruluşlara spor tesisleri yaptırarak, sporumuza sağlıklı bir yapı kazandırarak, kulüpleri, halkımıza malederek sporu yaygınlaştırmak dururken *"Kulüpler olmasaydı, sporu ne güzel yönetirdim"* anlayışı ile hareket etmek kuşkusuz bağışlanamaz. Bankalara ve özel kuruluşlara niçin saha ve salon yaptırmadan kulüp kurdurulur, niçin bu işlemler bilimsel değil, kişisel ilişkilerle sürdürülür? Türkiye'de sporda veya beden eğitiminde bilimselliğin ve çağdaşlığın tek seçeneği vardır kanımızca: *"Yönetimde çağdaş ve bilimsel olmak, demokratik olmak."*

Sporumuzun genel görüntüsü, yabancı sporcularla biraz daha renkleniyor artık. Yabancı sporcu konusu, sporumuzun alt kademesinin, sermayenin tekeline verilmesi ile spordaki yozluğumuzun çarpıcı bir göstergesi oldu. Özellikle basketbol ve voleybol'de yurt dışından çeşitli oyunlarla yabancı sporcular getiriliyor.

Cumhuriyet Gazetesi, Güney Sanayi Spor Kulübünün iki Bulgar Voleybol cusunu Çukurova Üniversitesi'ne nasıl öğretim üyesi veya öğretim görevlisi olarak getirdiğini yazdı. Üniversitelerimiz, yabancı sporcuların ülkemize bilim adımı (!) ve öğrenci olarak gelmelerine alet mi oluyorlar?

Böylece, ODTÜ, Mülkiye, Kolej, DSİ gibi pırıl pırıl amatör kulüpler, gençliğe dayalı spor yuvaları, dolarların renklendirdiği salonlarda, doların uçuştuğu pota ve file altlarında, özetle kargaşa ortamında bırakılıyorlar. Kim buna spor diyebilir acaba?

Yurt dışından çeşitli belge ve ayak oyunları ile getirilen *"Sevimli siyahlar", "Sevimli kumrallar"* takviyesi ile kümede kalmanın, şampiyon olmanın, dahası Türk sporunu Avrupa sahalarında temsil etmenin adı nedir?

Basınımız için de yabancı sporcular çok güzel haber kaynağı (!) olmaya başladı. Yabancıların sporumuza ne kattığı değil, sevgililerinden ayrı kalamayışları, aldıkları milyonlar manşetlerde geziyor.

Milyonlar ve bu ülkenin yazgısı kötü amatör sporcuları, gençliğini spor alanlarında da değerlendirmek isteyen yüzbinler, milyonlar. Ve biz yöneticiler(!)

Para ve reklama dayalı, öteki yüzü olumsuzluklarla siyahlaşmış sporumuzdan verim bekleyenler, kuşku duyulmasınki umduklarını asla bulamayacaklar.

Gerçek amatörler, yavaş yavaş voleybol ve basketbol liglerinden silinecek, yerlerine özel ve kamu kuruluşları ile bankalar alacak. Ayrıcalıklı, bir avuç sporcu, yönetici ve antrenör, bir kuruluşu yiyip bitirdikten sonra bir başkasına geçecek. Yine devletin yardım ve hoşgörüsü ile 10 milyonluk amatörler (!) yetişecek, TRT, spor diye, küçük fakat paralı bir asker topluluğunun rekabetini, bazen farkında olmadan şikesini verecek. Yine bir takım adamlar, Vakıflarda, Olimpiyat Komitelerinde, Federasyonlarda, koltuklarda, Tenis ve Eskrim kulüplerinin sıcak salonlarında yaşamın ve gezmenin tadını çıkaracak. Binlerce amatör sporcu, forma bulumayacak, kömürlüklerde soyunup giyinecek, salon ve saha bulamayacak, buna da *"çağdaş spor"* denecek.

Nereye kadar?

İnsan, bir ömür içinde neler görmüyor ki. Tarih, kuşkusuz bunu da görüntüleyecektir bizlere.

Hakça, onurlu ve sağlıklı bir spor dünyasına şimdiden selamlar olsun.

yararlanmanızda yarar var:

Bimtaş/ta yeni bir uygulama

2 Ocak 1982 tarihinden itibaren Bimtaş,
"kısa vadede yüksek faiz"
uygulamasını başlatıyor.

Bu yeni uygulama, Bimtaşın alıp sattığı seçkin tahvilleri ve büyük bankaların sertifikalarını kapsıyor.

Vakit geçirmeden, size en yakın Bimtaş şubesine uğrayarak ayrıntılı bilgi alın.

Bimtaş yararınızı gözetir.

BİMTAŞ
Birleşik Finansman,
Yatırım ve Menkul Değerler
Ticareti A.Ş.'nin
sermayesi 50.000.000.- TL olup
tamamı ödenmiştir.

BİMTAŞ İSTANBUL
Halaskargazi Cad. Doğançay Apt. 356/3 Şişli Tel: 48 98 50-48 98 51-48 98 52

Cem Reklam